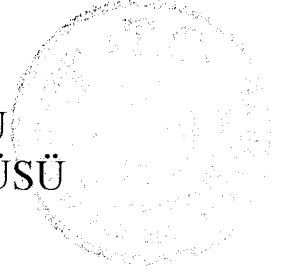

T.C.
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

8 YILLIK TEMEL EĞİTİME GEÇİŞ
SÜRECİNDE EĞİTİM YAPILARININ
KATILIMCI TASARIMI İÇİN ÖNERİLER:
İSTANBUL ÖRNEĞİ

84093

Kutlu SEVİNÇ KAYIHAN
YÜKSEKLİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI

Yrd. Doç. Dr. Tülay ESİN

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

GEBZE
1999

Bu tez çalışması, G.Y.T.E. Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 05/03/1999 tarih ve 99/07 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından M. İsmail Anabilim Dalında YUKSEK LİSANS Tezi olarak kabul edilmiştir.

JURI

ÜYE
(Tez Danışmanı)

ÜYE

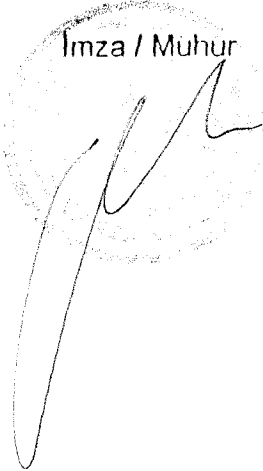
ÜYE

ONAY

G.Y.T.E. Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 01/07/1999 tarih ve 99/16 sayılı kararı.

İmza / Mühür

ÖZET

Ülkemizde 1983 yılında, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu' nda yapılan değişiklikle üç yıllık ortaokul da zorunlu eğitim kapsamına alınmış, ilköğretim 6-14 yaş grubundaki tüm çocuklar için zorunlu hale getirilerek sekiz yıla çıkartılmış, 1997-1998 öğretim yılında tüm ülkede uygulanmaya başlanmıştır. Eğitim sistemimizdeki bu değişiklik, her alanda olduğu gibi, okullarda mekansal olarak pek çok problemi de beraberinde getirmiştir. İhtiyaca cevap verecek yeni okulların tasarlanması, mevcut okulların iyileştirilmesi ve eğitim metodlarındaki değişimler doğrultusunda adaptasyonlarının sağlanması, bu problemlerden bazılarıdır.

Ülkemizdeki değişmelerin yansıması, dünyada bilgi ve teknoloji çağının meydana getirdiği çağdaş bir eğitim anlayışı gündeme gelmiştir. Hepimizin bildiği gibi çağımızın en çarpıcı özelliği hızlı değişimdir. Bilgi çağının getirdiği bu başdöndürücü gelişmelerin, eğitimin amaç ve niteliğini etkilemesi de kaçınılmazdır. Günümüzün eğitim anlayışı, bu değerlere paralel olarak kendini yenilemek durumundadır.

Bu tez çalışmasında, öncelikle ülkemizde temel eğitimin aldığı son durum, amaçlar, politikalar ve temel ilkeler incelenmiştir. Bu ilkelerin temel eğitim yapılarının tasarımına yansımaları için sağlanması gereken özellikler açıklanmaktadır. Dünyada son dönemde iyice önem kazanan "katılımcı tasarım anlayışı" tanıtılmakta ve bizim okullarımızdaki kullanıcıların isteklerinin neler olduğu incelenmektedir. Kullanıcı isteklerinin belirlenmesi amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın verileri anket tekniğiyle elde edilmiştir. Anket, öğrenci yoğunluğunun en fazla olduğu ve çok çeşitli sosyal ve ekonomik statüde öğrencilerin bulunduğu İstanbul' da yapılmıştır. İstanbul'da 8 yıllık temel eğitime geçildikten sonra inşa edilen 86 okuldan, sosyal ve kültürel açıdan farklılık gösteren semtlerden seçilen 6 okulda, 36 öğretmen ve 36 öğrenciye yüz yüze anketler uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları, MS EXCEL for Windows 97 ile değerlendirilmiştir.

SUMMARY

By the enforcement of the recently passed Federal Educational Law no:1739, compulsory basic education in Turkey has been increased from 5 to 8 years. The new Law has been applied nationwide since 1997 and covers the age range of pupils between 6 and 14 years old. However this change brought about serious space shortages in the existing school buildings as well as some administrative problems at different levels of the Educational System. The dissertation is mainly concerned with the rehabilitation of the existing school buildings and the design criteria of the new school buildings to be adapted to the new Educational System.

In line with the fast developing science, technology and communication age of the new globalised world, an adaptable and versatile modern educational system is so imperative since the aim and the quality of the education can be greatly affected by these changes.

In this dissertation the latest developments in a compulsory school training in terms of policies and objectives have been shortly summarized and some design criteria to be utilised in new school buildings were presented in order to achieve the goals of the new Law. The use of the 'Participatory Design Approach', widely accepted throughout the world for school buildings is strongly advocated. In this respect a preliminary research so as to determine the expectation of the users of schools in Turkey has been carried out. A limited number of survey was conducted in Istanbul where the largest pupil population concentrates and also demonstrates the widest variation in its social and economic status. To this end within 86 schools built after the passing of the new Law, 6 were selected located on parts of Istanbul as socially and culturally diverse as possible. As a sum, 36 teachers and 36 pupils participated in the study which gave some indication about their requirements in a school environment. The findings of this research are processed using MS Excel 97 for Windows.

TEŞEKKÜR

“Sekiz Yıllık Temel Eğitim Yapılarının Tasarlama Kriterlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma” konulu tez çalışmamda beni yönlendiren danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Tülay ESİN’e,

Anket çalışmam için gerekli izni veren İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü’ne, yardımlarından dolayı sevgili hocalarım Sayın Prof. Dr. Seniha ÇELİKHAN ve Sayın Doç. Dr. Nihal ŐENLİER’e,

Her zaman desteğini yanımda bulduğum eşim Murat KAYIHAN’a ve bugünlere gelmemi sağlayan aileme sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vii
SUMMARY	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	xi
	xii

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı	1
1.2. Çalışma Yöntemi	3

2. TEMEL EĞİTİME GENEL BİR BAKIŞ

2.1. Eğitim kavramı-Temel Eğitim	4
2.2. Geleneksel Eğitim Anlayışından, Çağdaş Eğitim Anlayışına Geçiş	6
2.3. Çağdaş Eğitim Stratejileri	9
2.4. Temel Eğitimin Diğer Ülkelerdeki Durumu	10
2.5. Temel Eğitimin Ülkemizdeki Gelişimi	12
2.5.1. Cumhuriyetten Sekiz Yıllık Eğitime Eğitim Politikaları	12
2.5.2. Temel Eğitimin Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitime Dönüştürülmesi	13
2.5.2.1. Temel Eğitimde Amaçlar, Politikalar, Temel İlkeler	16
2.5.2.2. 4306 Sayılı Milli Eğitim Kanunu	19
2.5.2.3. 4306 Sayılı Kanunla Sağlanan Ek Kaynak	21
2.5.2.4. Temel Eğitimde Yeni Teknolojiler	27
2.5.2.5. Temel Eğitimde Tamamlanan, Sürdürülen, Planlanan Çalışmalar	30

3. TEMEL EĞİTİM YAPILARININ TASARLANMASI

3.1. Temel Eğitim Yapılarında Esneklik Kavramı	34
3.1.1. Büyüyebilme	40
3.1.2. Değişebilme	41
3.1.3. Yenilenebilme	41
3.2. Temel Eğitim Yapılarının Tasarımını Yönlendiren Etkenler	42
3.3. Temel Eğitim Yapılarında Tasarlama Stratejileri	50
3.4. Tasarım Süreci	53
3.4.1. Yer Seçimi	53
3.4.2. Analiz	54
3.4.3. İhtiyaç Programlaması	56
3.4.4. Tasarım	57
3.5. Temel Eğitim Yapılarının Tasarımı İçin Bir Yöntem: Katılımcı Tasarım	58
3.5.1. Katılımcı Tasarım Prensipleri	61
3.5.2. Katılımın Amacı	61
3.5.3. İdareci, Eğitimci ve Mimarın Planlamadaki Yeri	62
3.5.4. Katılımcı Tasarımla Gerçekleştirilen Örnekler	63

4. 8 YILLIK TEMEL EĞİTİM YAPILARINDAN KULLANICI BEKLENTİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

4.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	81
4.2. Araştırma Yöntemi	82
4.3. Verilerin Değerlendirilmesi	90

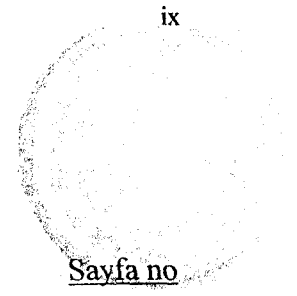
5. SONUÇ VE ÖNERİLER

KAYNAKLAR

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa no</u>
Şekil 2.1. Eğitim Ekosistemi	8
Şekil 2.2. Çağdaş Eğitim İçin Stratejiler	9
Şekil 2.3. Çağdaş Eğitimin Temel Basamakları	17
Şekil 2.4. Sekiz Yıllık Kesintisiz İlköğretim İçin Sağlanan Ek Kaynak	21
Şekil 2.5. Kaynak Kullanımına Yönelik Stratejiler	23
Şekil 2.6. Sekiz Yıllık Eğitimin Yaygınlaştırılması Amacıyla Planlanan Çalışmalar	32
Şekil 3.7. Weber County, Utah	36
Şekil 3.8. Çok Fonksiyonlu Hareketli Mobilya Örneği	39
Şekil 3.9. Derslikler Arasında Açılıp Kapanabilir Duvarlara Bir Örnek	40
Şekil 3.10. Değişebilme Anlayışına Bir Örnek	41
Şekil 3.11. Okulun Bütününde Bölücü Duvarların Değiştirilebilmesine Bir Örnek	42
Şekil 3.12. Kompakt Plan Anlayışına Bir Örnek	43
Şekil 3.13. Güneş Işığını Kesmede Bir Yöntem Olarak Güneşliklerin Kullanımı	44
Şekil 3.14. Aydınlatma Tasarımına Bir Örnek, Alternatif 1	46
Şekil 3.15. Aydınlatma Tasarımına Bir Örnek, Alternatif 2	47
Şekil 3.16. Aydınlatma Tasarımına Bir Örnek, Alternatif 3	47
Şekil 3.17. Lowton High School, Wigan-England	51
Şekil 3.18. Klagerupskolan, Svedala-Sweden	52
Şekil 3.19. Katılımcı Tasarım Sürecinin Ana Bileşenleri	60
Şekil 3.20. Öğrenci ve Öğretmenlerin İstek Listesi	65
Şekil 3.21. İmaj Yarışması	66

Şekil 3.22. Okulun İlk Planı	67
Şekil 3.23. Okulun Son Planı	68
Şekil 3.24. Zemin Kat Planında Önerilen Ortamların Konumları	71
Şekil 3.25. Zemin Kat Planı	72
Şekil 3.26. Zemin ve 1. Kat Planı	76
Şekil 3.27. Okul Planı	79
Şekil 3.28. Okulun Batı Görünüşü	80
Şekil 4.1. Seçilen okulların İstanbul genelindeki konumları	82
Şekil 4.2. Okullara Göre Dağılım	91
Şekil 4.3. Genel Dağılım	92
Şekil 4.4. Okullara Göre Dağılım	92
Şekil 4.5. Genel Dağılım	93
Şekil 4.6. Okullara Göre Dağılım	94
Şekil 4.7. Genel Dağılım	94
Şekil 4.8. Okullara Göre Dağılım	95
Şekil 4.9. Yaşlara Göre Dağılım	95
Şekil 4.10. Öğretmenlere Göre Dağılım	96
Şekil 4.11. Genel Dağılım	96
Şekil 4.12. Yaşlara Göre Dağılım	97
Şekil 4.13. Genel Dağılım	97
Şekil 4.14. Okullara Göre Dağılım	98
Şekil 4.15. Öğretmenlere Göre Dağılım	98
Şekil 4.16. Okullara Göre Dağılım	99
Şekil 4.17. Yaşlara Göre Dağılım	99
Şekil 4.18. Genel Dağılım	100

TABLULAR DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 2.1. Geleneksel Öğrenimle Çağdaş Öğrenimin Karşılaştırılması	7
Tablo 2.2. 1997-1998 Öğretim Yılı İlköğretim Okulları	14
Tablo 2.3. Eğitim Kademelerinde Yıllara Göre Sayısal Gelişmeler	15
Tablo 2.4. Eğitim Kademelerinde Okul ve Öğrenci Sayıları	16
Tablo 2.5. Yıllara Göre Okullaşma Oranı	20
Tablo 2.6. Son 5 Yılda Yapımı Gerçekleştirilen Derslik Sayıları	30
Tablo 2.7. Doğu ve Güney Doğu Anadolu'da Yapımı Devam Eden Derslik Sayıları	31
Tablo 2.8. Türkiye Genelinde Yapımı Devam Eden Bina ve Derslik Sayıları	31
Tablo 2.9. 1998-1999 Öğretim Yılı İlköğretim Okulları Öğrenci Tahmini	32
Tablo 3.1. Esnekliği Sağlayıcı Mobilyalar	38
Tablo 4.1. Öğrenci Sayısının En Fazla Olduğu İller	81

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

<u>Resim</u>	<u>Sayfa No</u>
Resim 3.1. Aydınlatma Tasarımına Bir Örnek, Alternatif 1.	46
Resim 3.2. Alternatif 2	46
Resim 3.3. Alternatif 3	47
Resim 3.4. Katılımcılar eğitim metodlarına uygun ortamları belirlerken	64
Resim 3.5. Vaziyet Planı Stüdyo Çalışması	66
Resim 3.6. Vaziyet Planı Stüdyo Çalışmalarındaki Çözümlerin Sergilenmesi	67
Resim 3.7. Son İnşa Aşamalarında Yapının Görünümü	69
Resim 3.8. Öğretmenler, Ebeveynler ve Çocuklarla Seramik Atölyesi	72
Resim 3.9. Sonradan Eklenen Bölümler	73
Resim 3.10. Dans ve Sanat Ek Bölümleri	73
Resim 3.11. Avludan Görünüm	75
Resim 3.12. Avluya Bakan Balkonlar	76
Resim 3.13. Zemine Gömülmüş Merkezi Avlu	79
Resim 3.14. Yapının İçinden Bir Görünüm	80
Resim 3.15. Okulun Dışından Bir Görünüm	80
Resim 4.1. Okulun Ön Cephesi	83
Resim 4.2. Okulun Ön Cephesi	83
Resim 4.3. Yeni Binanın Giriş Cephesinden	84
Resim 4.4. Okulun Girişinden	84
Resim 4.5. Eski Bina ve Bahçe	85

Resim 4.6. Okul Bahçesindeki Kantin	85
Resim 4.7. Okulun Ön Cephesi	86
Resim 4.8. Yandaki Spor Salonu	86
Resim 4.9. Girişteki İsveç Köşesi	86
Resim 4.10. Okulun Bahçesinden	87
Resim 4.11. Okulun Arka Cephesi	87
Resim 4.12. Okulun Girişinden	88
Resim 4.13. Okulun Giriş Cephesi	88
Resim 4.14. Okulun Merdiven Holü	88
Resim 4.15. Okulun Ön Cephesi	89
Resim 4.16. Ön Cepheden	89
Resim 4.17. Koridorlardan	90
Resim 4.18. Okulun Bahçesinden	90

BÖLÜM I.

1.1. Çalışmanın Amacı

Ülkemizin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişmesinin sağlanmasında çözümü gereken sorunların en önde geleninin eğitim olduğu açıktır. Ülke ekonomisi için belirlenen hedefe uygun olarak, artan nüfusun getirdiği gereksinimleri karşılamak için; değişen ekonomik, sosyal ve teknolojik koşullara paralel bir biçimde eğitimin de yenilenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

18 Ağustos 1997 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 4306 Sayılı Kanunla değişen eğitim sistemimizin, mevcut eğitim yapılarına yansımalarıyla yeni yaklaşımlara cevap verebilecek eğitim tesislerinin planlanması, gerçekleştirilmesi uzun süredir tartışılan bir konudur. Her geçen gün artan eğitim gereksinimlerinin ülke kaynaklarıyla karşılanamaması, bugünkü eğitim yapılarının beklentilere cevap verememesi gibi sıkıntı ve şikayetler göz önüne alınarak saptanan gereksinimlerin, eğitim sistem ve programlarıyla ilişkilendirilerek yerel dağılımının belirlenmesi, sağlanan mali kaynağın verimli kullanılması için ilgili tüm birimler arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması hedeflenmektedir.

Ülkemizdeki gelişmelerin yanısıra, tüm dünyada çağdaş gereksinimler sonucu geleneksel eğitim anlayışı değişime uğramıştır. Hepimizin bildiği gibi çağımızın en çarpıcı özelliği hızlı değişimdir. Günümüzde bilim ve teknoloji, arkasından yetişilmesi güç bir ivme sergilemektedir. Bilgi çağının getirdiği bu başdöndürücü gelişmelerin, eğitimin amaç ve niteliğini de etkilemesi kaçınılmazdır. Bugün eğitim anlayışı, bu değerlere paralel olarak kendini yenilemek durumundadır. Okul yapılarını eğitim metodlarındaki hızlı değişimlere adapte edebilmenin tek yolu olarak görülen "esneklik" kavramı, çağdaş eğitim anlayışının bir bileşeni olarak öne çıkan bir çözüm olmaktadır.

Çağdaş eğitim anlayışının önemli bir boyutu da, sınıf ve okul ortamının, içinde yaşanılan çevrenin özellikleri ile şekillenen bir ortam olduğu gerçeğidir. Okul ve sınıf,

bir ekosistem olarak düşünölmektedir. Öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin, ailenin, çevrenin, genel anlamda toplumun etkileşimini temel alır. Değişen eğitim anlayışı ve yeni teknolojiler, kullanıcıların beklentilerini de değiştirmektedir. Okul yapılarından tatmin olamamanın ana sebebi olarak ta gösterilen kullanıcı katılımıcılığının eksikliği, demokratik toplumlarda giderek önem kazanmaktadır. Kullanıcıların, tasarım sürecinde değerli bir bilgi kaynağı olarak hizmet verebilecekleri düşünölmektedir. Binaların planlama çalışmaları yapılırken, kullanıcıların eylem ve davranışlarının tanımlanması gerekmektedir. Çağdaş eğitim anlayışını pek çok boyutuyla uygulayan ölkelerdeki temel eğitim yapılarına bakıldığında, biçimsel eğitimin yerini, öğrencilerin yetenek ve eğilimleri doğrultusunda deneyerek öğrendikleri, esnek ve aktif bir eğitime bıraktığı görölmektedir. Türkiye' de çağdaş eğitim yöntemlerinin uygulandığını söylemek zordur. Hala kıyafette, kitaplarda ve eğitim programında kalıplaşmaya ve ezbere dayanan biçimsel eğitimin takip edilmesi, öğrencilerin bireyselliklerini, kişiliklerini geliştirmelerini güçleştirmektedir.

Yıllardan beri ölkemizdeki okullaşma ile ilgili politika, kalite göz ardı edilerek sayıyı arttırma amacıyla olmuştur. Günümüzde mekanların ve çevrenin niteliklerinin, öğrenci ve onun öğrenmesi üzerindeki etkileri kanıtlanmış bir gerçektir. Bu nedenle bugüne kadar kullanılan tip proje anlayışı artık terk edilmelidir. Okullar, öğrencilerin eğitsel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayacak, özgün tasarımlar olmalıdırlar.

Toplumsal gelişim, toplumu oluşturan bireylerin niteliklerinin geliştirilmesi ile mümkün olabilir. Bu amaçla pek çok ölkede temel eğitim süresini 16 ve 17 yaşı kadar yükseltmiştir. Ölkemizde de temel eğitim süresinin 8 yıla çıkartılmasıyla, bu sürenin 14 yaşa kadar yükseltilmesi, ana ilkeler açısından çağdaş çözümlere yönelinmesi nedeniyle sevindirici bir gelişmedir.

Okulun toplumun içine kadar uzanması, onu daha yakından tanımayı sağlar. Bu sebeple okul-çevre-toplum ilişkilerinin kuvvetli olması için, okulun çevre halkı ve ebeveynler için de bazı etkinlikleri içinde barındırması söz konusu olmaktadır. Tüm yıl boyunca hatta akşamları da kullanılan okul yapıları, çevrenin kültür merkezi olarak hizmet verebilir. Böylece okullar, günün belli saatlerinde kullanılan yapılar olmaktan çıkarak, ekonomik hale gelirler.

Bu çalışmada temel eğitim, amaçları, nitelikleri, eğitim sisteminde temel eğitim yapılarının yeri ve önemi incelenmektedir. Ülkemizde temel eğitim süresinin 8 yıla çıkartılmasıyla yeniden gözden geçirilmesi kaçınılmaz olan okul yapılarının modern eğitim anlayışına uygun olarak nasıl tasarlanabileceği üzerinde durulmaktadır. Bu amaçla, öncelikle modern eğitim anlayışının tanımından yola çıkılarak gerekleri, bu anlayışa uygun yapıların tasarlanmasında önemli bir yöntem olarak katılımcı tasarım yaklaşımı, gelişen teknolojinin eğitimde kullanılmaya başlamasıyla ihtiyaç duyulan yeni düzenlemeler açıklanmaya çalışılmıştır. Planlama sürecine gelindiğinde, planlamaya yön veren etkenler, tasarlama stratejileri, sırasıyla tasarım süreci aşamaları ele alınmıştır. Bu aşamaları bizden daha önce gerçekleştiren gelişmiş ülkelerdeki modern eğitim anlayışına uygun, katılımcı tasarım yaklaşımını izleyen temel eğitim yapılarından örnekler ve bunların tasarım süreçleri ortaya konulmuştur. Tüm bu gelişmeleri göz önünde bulundurarak, temel eğitim yapılarının önemini vurgulamak ve nasıl planlanması gerektiğini ortaya koymak amacıyla bu tez konusu seçilmiş ve temel eğitim yapıları tasarlama kriterleri açıklanmaya çalışılmıştır.

1.2. Çalışma Yöntemi

Çalışmada önce eğitimin tanımı ve temel eğitimin önemi üzerinde durulmaktadır. Daha sonra 8 yıllık eğitime geçiş, getirdikleri ve geleceğe dönük planlar incelenmektedir. 8 yıllık eğitimle ilgili olarak daha derinlemesine bilgi toplamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı'nda çeşitli kimselerle görüşülmüş, bu konuda yapılan çalışmalar elde edilmiştir. Çeşitli kütüphanelerde ve Internet'te literatür araştırması yapılmış, yurtdışındaki örnekler incelenmiştir. Bunların ışığında 2. Ve 3. Bölümler şekillenmiştir.

Elde edilen bilgileri desteklemek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Çalışma alanı İstanbul ile sınırlı tutulmuş ve İstanbul'da sekiz yıllık eğitime geçildikten sonra inşa edilen ve faaliyete geçen okullarda çalışılmıştır. Bu araştırmayla, okullarımızın son durumu incelenmiş, literatürde yer alan uzman görüşlerin yanısıra, kullanıcıların okullarından neler bekledikleri hakkında bilgi toplanmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM II.

TEMEL EĞİTİME GENEL BİR BAKIŞ

2.1. EĞİTİM KAVRAMI-TEMEL EĞİTİM

Eğitim literatüründe eğitimin tanımı değişik şekillerde yapılmaktadır;

“Geniş anlamda, bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir” (1.Smith, Stanley, Shores, 1957).

“Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür” (2.Good, 1959).

“Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin(özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir” (2.Good, 1959).

“Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir” (3.Oğuzkan, 1974).

“Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istenen değişimleri meydana getirme sürecidir” (4.Ertürk, 1972).

Eğitim, birey ile onun yaşadığı sosyal çevre arasında oluşan bir süreçtir. Eğitim sırasında birey, içinde yaşadığı toplumun verdiği kültürü almak, o toplum içinde istenen ve geçerli olan davranışları kazanmak zorundadır. Her toplum, kendisini oluşturan bireylerin, toplumu geliştirerek devam ettirecek özellikleri(yani davranış gruplarını) kazanabilecek şekilde yetişmelerini ister. Bunun için, önce toplumun bireylerde bulunmasını istediği özellikler belirlenir, sonra bunlar bireylere, hazırlanan uyarıcılar yardımıyla kazandırılmaya çalışılır. Bu işleme *kasıtlı kültürleme* veya *eğitim* denir (5.Çilenti, 1997).

Kaliteli bir eğitimde, bütün öğrencilerin programdaki tüm alanlarda özellikle yüksek yeteneklerde ve okumayla ilgili temel konularda, dil, sanat ve matematikte üst seviyelere ulaşması, eğitimsel konularda mücadeleci, öğrenimi ve artan başarısı için sorumlu olması hedeflenir (6.Walker, 1998).

Eğitimde amaç, kişi ve kişiliği tam olarak geliştirmek, akıl ve beden sağlığı yerinde, gerçeği ve adaleti seven, bireysel değerlere ve emeğe saygılı, derin bir sorumluluk duygusu ile bağımsız bir ruha sahip, barışçı bir devlet ve toplum kuran insanların yetiştirilmesini sağlamak olmalıdır (7.Güvenç, 1974).

Temel eğitim şu şekilde tanımlanmaktadır:

Temel eğitim, her yurttaşa yaşamında karşılaştığı ve karşılaşacağı kişisel, toplumsal sorunlarını çözmede; toplumun değerlerine, düzenine uyum sağlamada; üretken ve tutumlu olmada temel yeterlikleri, alışkanlıkları kazandıran bir eğitimidir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu' nda gösterilen temel eğitimin amaçları şöyledir;

Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak ve onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmektir.

1974 yılında toplanan Milli Eğitim Şurasında, eğitim sistemimizin 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda getirilen sisteme uygun olarak düzenlenmesinin gerçekleştirilmesine yönelik kararların alındığı görülmektedir;

Zorunlu temel eğitim, öğrenciyi üst öğrenime hazırlayan ve bir meslek için yetiştiren sekiz yıllık bir eğitim düzeyi olarak öngörülmüştür.

Ana sınıfı başlangıçta zorunlu olmayan, ancak zamanla zorunlu kılınacak bir düzey olarak ele alınmıştır (8.İnceoğlu-Pulat, 1993).

M.E.B. İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlatılan "İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı" nda ilköğretimin amaçları şöyle sıralanmaktadır(9.İlköğretim Okul Yapıları El Kitabı, 1998):

1. Öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri, toplumu ve kendilerini kuvvetli ve zayıf yönleri ile tanıyıp sorumluluklarını geliştirebilecekleri araştırmacı, yapıcı, yaratıcı ve etkili bir eğitim ortamı yaratmak;
2. Öğrencilerin geniş bir dünya görüşüne sahip olmalarına olanak sağlayıcı ders içi ve ders dışı ortamları yaratmak;
3. Öğrencilerin bilgi teknolojileri ve sosyal, kültürel alanlarda da gelişmiş, çok yönlü, sosyal, akademik ve kişisel gelişim içinde olmalarına dönük programlar hazırlamak;
4. Çocuklara, içinde yaşadıkları topluma, kültüre ve doğaya uyum sağlayabilmelerine olanak veren becerileri kazandırmak;
5. Ailenin ve çevrenin eğitim sisteminin bir parçası olduğu yaklaşımdan yola çıkarak, aile ve çevre katılımını destekleyen programlar hazırlamak;
6. Farklı özellikleri olan öğrencilerin de gereksinimlerine ve diğer öğrencilerle bir arada eğitim almalarına dönük çalışmalar yapmak.

2.2. Geleneksel Temel Eğitim Anlayışından(5 yıllık) Çağdaş Temel Eğitim Anlayışına(8 yıllık) Geçiş

Sekiz yıllık zorunlu eğitimi gerektiren birkaç sebep vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz;

Eşğinde olduğumuz bilgi toplumunda, insanlar sürekli bir eğitim süreci içerisinde olacaklardır. Bilgilerin çok süratli eskidiği bir toplumda, sürekli iş ve meslek değiştirmek normal olacaktır. Yeni bilgilerin öğrenilmesi, genel temel bir eğitim içeriği üzerine mümkündür. Bu temel genel içerik sekiz yıllık temel eğitimidir.

Eğitim biliminin bulgularından biri de gençlerin meslek tercihlerinin 18 yaşına kadar çok değişken olduğudur. Meslek tercihini beş yıllık temel eğitim sonunda yapmak eğitimbilimsel açıdan uygun değildir.

Tüm dünya ülkelerinde toplumsal gelişime koşut olarak öğrenim süresi uzamaktadır. Bu husus temel bir insanlık değerisi olarak ve insanın kendini gerçekleştirilmesi olarak gereklidir(10.Hesapçioğlu, 1997).

Çağdaş eğitim yöntemi; rehber olma, öğrenim çağındaki çocuğun ve gencin ilgisini uyandırma, okulu yaşama bağlama, sınıfları toplumun bir modeli haline getirerek yönetme, iş ve el çalışmalarına önem vererek yaratıcı yetileri geliştirme gibi ilkeleri gerçekleştirmektir.

Okullar bu amaç ve etkinlikleri gerçekleştirmek üzere çeşitli derslik mekanları oluşturulmakta, öğrencinin bireysel veya grup halinde çalışabilmesine olanak verecek şekilde düzenlenmektedir (8.İnceoğlu-Pulat, 1993).

Geleneksel eğitim anlayışında öğretmenin dersi tek başına anlattığı, öğrencilerin ise katı bir düzen içerisinde pasif bir şekilde öğretmeni dinlediği bir öğretim metodu izlenmektedir. Eğitim programında, kitaplarda ve kılık kıyafette kalıplaşmaya ve ezbere dayanan biçimsel eğitim uygulanmaktadır. Dersler tamamen ders kitaplarına dayanmaktadır. Çağdaş eğitim anlayışında öğrenci ve öğretmenin rolü, geleneksel olandan oldukça farklıdır. Öğrenciler derse aktif olarak katılırken, öğretmenler yönlendirici görevi üstlenirler. Dersler esnek bir ortamda yapılır. Öğrenim araştırmaya, yaratıcılığa ve buluşa dayanır. Öğrenci merkezli öğretim metodu izlenir. Öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkileri bulunan dünya çapında bir eğilim, "*öğrenci merkezli öğretim*"dir. Buna göre, öğretme ve öğrenme süreçleri geliştirilirken öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. (Tablo 2.1).

Tablo 2.1. Geleneksel Öğrenimle Çağdaş Öğrenimin Karşılaştırılması (11.Healy,1990).

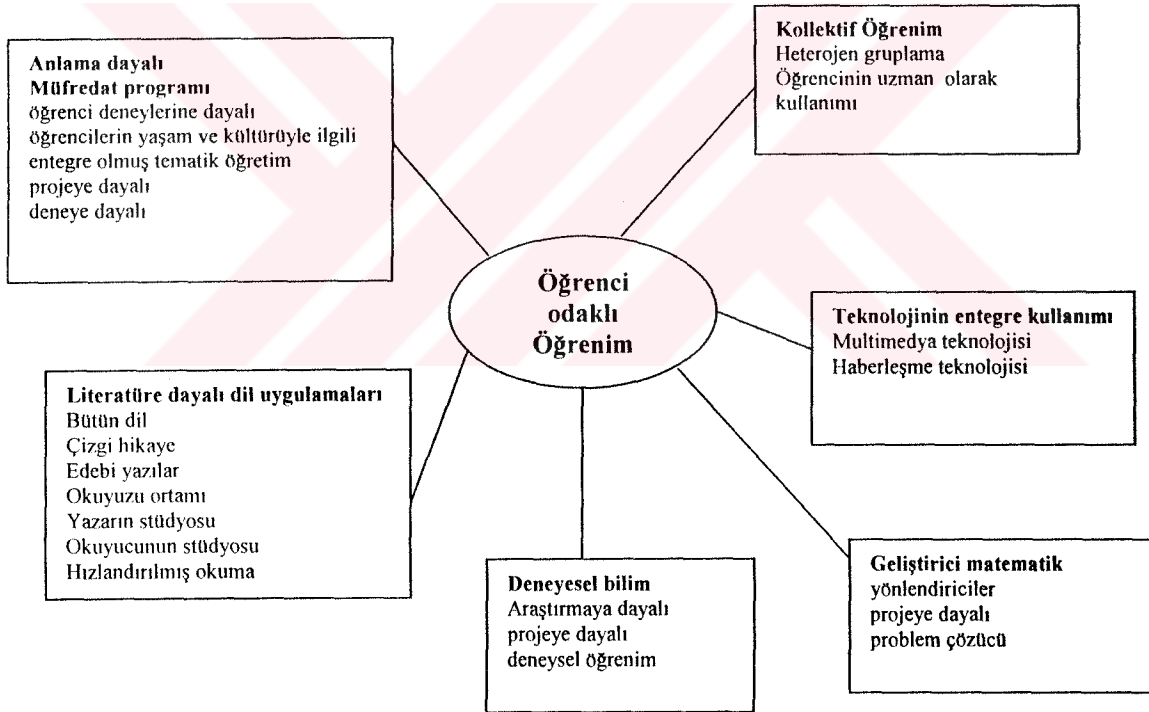
	Geleneksel Öğrenim Paradigması	Çağdaş Öğrenim Paradigması
Sınıf etkinliği	Öğretmen merkezli Tek taraflı	Öğrenci merkezli Etkileşimli
Öğretmenin rolü	Aktarıcı Daima uzman	Yönlendirici Bazenöğrenci
Öğrencinin rolü	Dinleyici Daima öğrenci	Katılımcı Bazen uzman
Programın içeriği	Ders kitabına dayalı	Olaylara dayalı

2.3. Çağdaş Eğitim Stratejileri

Modern eğitim anlayışında, sınıf etkinliklerinde merkez olarak “öğrenci” alınır. Öğrenciler, öğretmenlerin verdiği görevler sayesinde, kendilerinden tam olarak neler beklendiğini kavrayabilirler. Keşif yeteneğine ve başka bazı özel yeteneklere sahip olmaya özendirildikleri bir sistem içerisinde, öğretmenleri ve diğer arkadaşlarıyla işbirliği yaparlar. Müfredat programı, kavramanın derinliğini vurgulayıcı niteliktedir. Öğretmenler verdikleri eğitimde, öğrencilerinin çalışmalarına daha derin ve geniş bir perspektiften bakmalarını, konuların derinliğine inmelerini teşvik ederler.

Aşağıda belirlenen stratejilerin ana fikri, “öğrenmek için araştırma” felsefesidir. Öğrenciler, birşeyleri öğretmenin öğretmesini beklemek yerine, bilgi elde etmede kişisel olarak sorumluluk hissederlerse, daha iyi anlarlar, daha etkin öğrenirler ve sorunlara direkt olarak eğilebilirler (Şekil 2.2.)

Şekil 2.2. Çağdaş Eğitim Stratejileri (11.Healy, 1990).

Çağdaş eğitim deyince en başta ezberciliğe ve bilgi yüklemesine dayanan çağdışı eğitim anlayışının kökünden değiştirilerek, bağımsız ve eleştirel düşünmeye

yer veren bir eğitim anlayışının benimsenmesi gelmektedir. Öğrencinin eleştirel ve çok yönlü düşünme yetisini geliştirici, onun etkin katılımını sağlayıcı bir eğitim sistemi eğitimde reformun temel koşuludur. Ezbercilik ve bilgi yüklemesine dayanan eğitim anlayışının değiştirilmesi ancak kitapların yenilenmesi, öğretmenlerin eğitilmesi gibi önlemlerle uzun sürede mümkün olabilir (13.İpşiroğlu, 1997).

2.4. Temel Eğitimin Diğer Ülkelerdeki Durumu

11-12 yıllık zorunlu temel eğitim tüm sanayileşmiş ülkelerde ortak gelişmedir. Örneğin İsveç gibi bazı ülkelerde zorunlu eğitim 15-18 yaş grubundakilerin tamamını kapsamaktadır. Fakat zorunlu eğitimin kendi içindeki organizasyonu ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Bu konuda iki eğilim vardır. Bunlardan biri, temel eğitimi “birleştirilmiş temel okullar” da bir bütün olarak sunmaktır. Bu uygulamayı yapan ülkeler ve zorunlu eğitim yılları şöyledir: İsveç 9, İspanya 8, Sovyetler Birliği 8, Polonya 8. Buna karşın ikinci uygulama zorunlu eğitimi “birinci dönem öğretim” ve “ikinci dönem öğretim” şeklinde ayrı ayrı sunan uygulamadır. Buradaki ülkeler ve zorunlu eğitim süreleri şöyledir: Fransa 5+4=9, İtalya 5+3=8, Yunanistan 6+3=9, Hollanda 6+3=9, USA 6+3=9, Japonya 6+3=9 gibi. Sanayileşmiş ülkelerin “temel eğitim” inde bütünleştirilmiş tipte birlik okulları(*comprehensive schools*) hakimdir (10.Hesapçioğlu, 1997).

‘İngiltere’ de 7 yıllık “ilkokul” eğitimi 5-7 yaşlarını kapsayan 3 yıllık “anaokulu” (infants) ve 8-12 yaşlarını kapsayan 4 yıllık “ilkokul” (junior) kademelerinden oluşmaktadır. 8-12 veya 9-13 yaş grupları olarak değişebilen “junior” kademesi bugün ortaokul olarak da adlandırılmaktadır.

Hollanda’ da ise 1977’ de hazırlanan yeni organizasyon şekli ile ilkokul ana okulunu da kapsayarak 8 yıl olmuş ve İngiltere’ dekine benzer şekilde 4-8 yaş grupları için “infants”, 8-12 yaş grupları için “junior” kademelerine ayrılmıştır. Orta okul 12-16 yaş grupları için 4 yıllık bir eğitim vermekte , 2,3 veya 4 yıllık “high school” (lise) ile tamamlanmaktadır.

İsveç'te de 9 yıllık zorunlu eğitim (comprehensive school), 3'er yıllık 3 kademeye bölünür. İlk 3 yıllık 'alt kademe', ikinci 3 yıllık 'orta kademe', üçüncü üç yıllık 'yüksek kademe' ilk öğretimi oluşturur.

Almanya'da zorunlu eğitimin dört yılını oluşturan "grundschule" ilk öğretim kademesidir. Bunu izleyen 5 yıllık "hauptschule", 6 yıllık "realschule" ve 9 yıllık "gymnasium" gibi hayata, mesleğe veya üniversiteye hazırlayan orta öğretim kurumları vardır. Son yıllarda öğrencilerin ilk öğretim kademesinden sonra bu tür okullara ayrılması yerine, tek bir kurumda farklı ders, çalışma alanı, çalışma yöntemi seçim hakkı vererek yönelmelerini sağlayan, bir anlamda bütün farklı okul tiplerini toplayan "gesamtschule" ler söz konusu olmaktadır.

Bekçika' da 6 yıllık ilk öğretim, her biri 2 yıllık 3 aşamadan oluşur. Bunu 2 yıl süren orta okul kısmı izler.

Kanada'da 6 yıllık ilk öğretimi, 2-3 yıllık orta okul (veya junior high school) ve 3 yıllık lise eğitimi izler.

İsviçre'de 7-11 yaşlarındaki çocuklar ilk okula, 12-16 yaşlarındakiler ise ikinci kademe okuluna gider.

ABD'de ise eyaletlere göre değişen eğitim kabulleri vardır. İlk öğretimi de içine alan 8 yıllık bir öğretim süresi üzerine 4 yıllık bir lise (high school) öğretim süresi eklenir veya 6 yıl veya 4 yıl süren ilk bölümü 3 veya 4 yıllık bir orta bölüm, onu da 3 veya 4 yıllık bir lise bölümünün izlediği toplam 12 yıllık halk eğitimi söz konusudur.

2.5. Temel Eğitimin Ülkemizdeki Gelişimi

Temel eğitimin ülkemizdeki gelişimi, iki aşamalı olarak ele alınmaktadır:

1. Cumhuriyetten sonraki politikalar
2. Kesintisiz sekiz yıllık eğitime geçilmesiyle oluşturulan politikalar

2.5.1. Cumhuriyetten 8 Yıllık Eğitime Eğitim Politikaları

Türkiye’ de Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren, eğitim sisteminin ve hizmetlerinin iyileştirilmesi için değişik yasalar çıkarılmış, farklı uygulamalar denenmiştir. Ülkemizdeki eğitim politikasının tarihsel gelişimi kısaca incelenirse;

* 1923’ te I. Heyeti İlmiye(Eğitim Kurulu) toplanmış ve ilk kez eğitim, bütünüyle ele alınarak, planlı bir eğitim sistemi kurma çalışmaları başlamıştır. Bu çalışmalar, 1924 ve 1926’ da toplanan 2. Ve 3. Eğitim Kurullarıyla sürdürülmüştür.

* 1924’ te yürürlüğe giren Tevhid-i Tedrisat kanununa göre, bütün okullar Milli Eğitim Bakanlığı’ na bağlanarak, medreseler kapatılmıştır.

* 1926’ da ilk kez, kız ve erkek çocukların birlikte eğitim gördüğü karma okullar açılmıştır.

* 1933’ te Eğitim Sisteminin düzenlenmesi ve çağın gereğine uygun biçimde yenileştirilmesi çalışmalarını sürdürmek amacıyla, Milli Eğitim Şurası oluşturulmuştur.

* 1950 yıllarına kadar Cumhuriyetin ilk döneminde, toplumsal kalkınma sorunları içinde eğitime öncelik verilmiş ve eğitim politikası bazı modernleşme çabaları göstermiştir. Bu dönemlerde, eğitim harcamaları, yıllık ortalama % 9’ luk bir artış göstermiştir.

* 1948-1951 yıllarında yürürlüğe giren, 5166 ve 5210 sayılı yasalarla, okul yapımında vatandaş yükümlülüğü kaldırılmıştır. Kamu yatırımlarının büyük bir kısmı yol, su, baraj gibi alt yapı çalışmalarına yönelmiştir. Bunların sonucu olarak; 1950-1960 döneminde, yeni yapılan ilkokul sayısında bir gerileme olmuştur. Bu dönemdeki eğitim harcamalarının yıllık artış oranı, % 7’ lerde kalmıştır. Buna karşılık nüfus % 8 artmıştır.

* 1961 yılında, 222 sayılı ilköğretim ve eğitim yasası kabul edilerek, ilköğretim sorununa yeni çözümler getirilmeye çalışılmıştır. Bu yasada dönem dönem değişiklikler yapılmıştır.

* 1982 döneminde, vatandaşların okul yapımına özendirilmesi çalışmalarından sonra, ilkokul sayısında belirgin bir artış görülmekle beraber, Türkiye'deki ilkokul ihtiyacı sayısal olarak incelendiğinde; yüksek orandaki nüfus artışı, teknik ve ekonomik kısıtlamalar nedeniyle günümüzde büyük çapta ilkokul açığının olduğu anlaşılmaktadır. Son 20 yıl içindeki derslik ihtiyacı ile mevcut derslik arasındaki farklar yıllara göre şöyledir:

1975 yılında 34.971

1980 yılında 39.155

1985 yılında 23.507

1990 yılında 20.215

(14.Tokay- Kalkan- Şen, 1993).

2.5.2. Temel Eğitimin Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitime Dönüştürülmesi

Günümüzde, geleceğin toplumu ve onun değişimine ilişkin net bir tablo ortaya konamamaktadır. Bu konuda çeşitli tanımlamalar yapılmaktadır: postmodern toplum, bilgi toplumu, riziko toplumu gibi. Bu anlamda ve kişinin kendi kendini algılamasına dayalı olarak modern toplum açık bir toplumdur.

Biten 20. Yy. için ayırt edici, belirleyici olan husus, birçok derin değişikliğin aynı anda, farklı alanlarda ve birbirleriyle ilişkili olarak gerçekleşmiş olmasıdır. Bu değişikliklerin temposu gittikçe artmaktadır. Bu değişiklikler gerek bireylerden gerekse kurumlardan, bu değişikliklere yaratıcı olarak uyum sağlamalarını, kendilerini sürekli geliştirmelerini ve geleceğin oluşturulmasına katkıda bulunmalarını istemektedir. Eğitim, bu yeteneklerin geliştirilmesi için temel belirleyicidir. Sanayi toplumundan bu yeni topluma, bilgi toplumuna geçiş ile ekonomik zenginlik, çok sermaye ve emeğe sahip olma yanında bilgiye, insan kaynaklarını geliştirmeye ve bu alanda yatırıma sahip olma ile ölçülür olmuştur.

Bilgi toplumunun üretim felsefesi, okulların eğitim-öğretim uygulamalarında da değişiklikleri gerektirmiştir. Bilgi toplumunun eğitim modeli, kişisel araştırmaya, çıraklığa, ekip öğrenmeye, rehber olarak öğretmene, hızla değişen içeriğe ve çeşitliliğe dayalıdır. 21. Yy. da eğitim sisteminin bazı özellikleri şöyle olacaktır:

Bilgi gerçek sermaye ve zenginlik yaratan kaynak haline gelecektir. 21. Yy. bilgi işçilerinin egemen olduğu bir toplum olacaktır. Okullara yeni ve zorlu talepler yöneltilecektir. Okullara yönelen bu yeni istemler sonucu:

- * Eğitimli insanın tanımı değişecektir.
- * Öğrenme ve öğretme biçimleri değişecektir.
- * Ne öğrendiğimiz ve öğrettiğimiz, yani bilgi değişecektir.

Bu nedenle çağdaş, demokratik eğitimin gerekçelerinden biri de vatandaşların en az 8 yıl düzeyinde kesintisiz bir temel eğitim almalarıdır. Bu bağlamda ülkemizde 14 Haziran 1973 tarihli ve 1739 sayılı "Milli Eğitim Temel Kanunu" nun 22. Maddesini değiştiren 16.06. 1983 tarihli 2842 sayılı kanun ile ilköğretim şöyle düzenlenmiştir: "İlköğretim 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve parasızdır. 18 Ağustos 1997 tarihinde yürürlüğe giren 4306 sayılı kanun ile yasallaşmış ve 1997-1998 öğretim yılında tüm ülkede uygulanmaya başlanmıştır. Bu yılda köy ve şehirlerdeki eğitim göstergeleri aşağıda verilmiştir (Tablo 2.2.).

Tablo 2.2. 1997-1998 öğretim yılı ilköğretim okullarında okul, öğrenci ve derslik durumu(M.E.B. İstatistikleri, 1997).

Eğitim göstergeleri	Yerleşim yeri				Toplam
	Köy	%	Şehir	%	
Okul sayısı	30500	77,8	8700	22,2	39200
Öğrenci sayısı	2255000	26,9	6115000	73,1	8370000
Derslik sayısı	91000	46,2	106000	53,8	197000
Öğrenci/Derslik oranı	25		58		43

8 yıllık kesintisiz eğitime geçilmesiyle eğitimin ikinci kademesinden faydalanamayan nüfusun % 60'ı, köylü çocukların % 88'i, Güneydoğu Anadolu Bölgesinin % 79'u, kız çocuklarının % 62'si öğrenim görme olanağına kavuşacak, kırsal ve kentsel bölgeler arasında da fırsat eşitliği yaratılacaktır.

Eğitim kademelerinde yıllara göre sayısal gelişmelere bakıldığında, okul öncesi eğitimde 1923-1924 yılına ait okul ve ğrenci sayılarının 1943-1944 yılında belirgin bir azalma gösterdiği görülmektedir. İlkokulda ise, 1983-1984 ve 1996-1997 yıllarına bakıldığında ğrenci sayısında artış görülürken okul sayısında azalma gözlenmektedir (Tablo 2.3).

Tablo 2.3. Eğitim Kademelerinde Yıllara Göre Sayısal Gelişmeler(MEB. İstatistikleri, 1997).

Eğitim Kademesi	ğretim Yılı	Okul	ğrenci
Okul ncesi	1923-1924	80	5,880
	1943-1944	49	1,604
	1963-1964	146	4,767
	1983-1984	2,784	78,891
	1996-1997	7,200	228,898
İlkokul	1923-1924	4,894	341,941
	1943-1944	12,182	995,999
	1963-1964	27,775	3,562,140
	1983-1984	47,355	6,500,539
	1996-1997	46,292	6853,273
Ortaokul	1923-1924	116	9,894
	1943-1944	327	92,906
	1963-1964	1,150	417,385
	1983-1984	4,864	1,633,011
	1996-1997	9,891	2,609,514

Okul ncesi eğitimde ğrenci sayısında 38 kat artış olurken, okul sayısı 89 kat artmıştır. Bu bakımdan ihtiyacın karşılandığı görülmektedir. Ancak ilkokulda ğrenci sayısında 19 kat artış görülürken, okul sayısı 8 kat artmıştır. Aynı şekilde ortaokulda ğrenci sayısında 263 kat gibi büyük bir artış olurken, okul sayısı 84 kat artmıştır (Tablo 2.4.).

Tablo 2.4. Eğitim Kademelerinde Okul ve Öğrenci Sayılarının Yıllara Göre Artış Oranları (MEB. İstatistikleri, 1997).

EĞİTİM KADEMESİ	OKUL SAYISI			ÖĞRENCİ SAYISI		
	1923 1924	1996 1997	Artış (Kat)	1923 1924	1996 1997	Artış (Kat)
OKUL ÖNCESİ	80	7,200	89	5,880	228,89	38
İLKOKUL	4,894	46,292	8	341,94	6,853,2	19
ORTAOKUL	116	9,891	84	9,894	2,609,5	263

8 yıllık temel eğitime geçilmesiyle Türkiye'nin elde edeceği kazanımlar şöyle sıralanmaktadır:

Çocuklar 14 yaşına kadar öğrenci olacaklarından zararlı alışkanlıklardan korunacaklardır.

Küçük yaşta çalışmalar önlenecektir.

Kız çocukları küçük yaşta evlendirilmeyecektir.

Anadolu liseleri ve özel okulların ortaokul öncesi sınavları kalkacağından çocuklarda görülen ruh sağlığı sorunları yaşanmayacaktır.

Karar verme, okul ve meslek seçimi yönlendirmesi özgür bilinçle yapılacak ve öğrenciler Türkiye'nin istihdam durumuna göre okullara dağıtılacaktır.

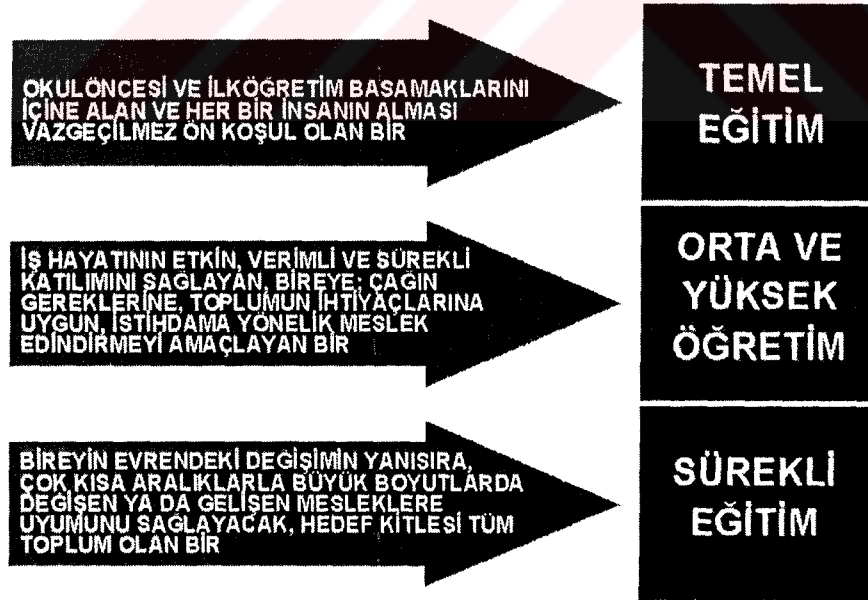
2.5.2.1. Temel Eğitimde Amaçlar, Politikalar, Temel İlkeler

Eğitim sistemimiz temelde öğrencilerin;

- * Doğru düşünen,
- * Etkili karar alan,
- * Sorumluluğunun bilincinde olan,
- * Kendini sürekli değiştiren ve yenileyen,
- * Birlikte çalışma becerisine sahip,
- * Kendi kendisiyle ve başkalarıyla yarışan,
- * Rekabet ortamını iyi anlayan ve iyi değerlendiren,
- * Risk alabilen,

- * Yaşama saygılı,
  - * Çevreyi ve doğayı koruyan,
  - * Düşünerek hareket eden,
  - * Olaylara çok yönlü bakabilen,
  - * Kendisinin güçlü ve zayıf yönlerini tanıyan,
  - * Yetkiyi sorumluluk olarak kullanan,
  - * Ülkenin gelişmesinin, kendisinin ve ailesinin gelişmesi olduğunun bilincinde olan,
  - * Kamu düzenine saygılı, kendini ve insanları seven,
- uzlaşmacı bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir.

Ulu Önder Atatürk'ün, ulusal bir hedef olarak gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkabilmemiz için eğitim sistemimizin her tür ve kademesinde bir eğitim reformu geliştirmek kaçınılmaz olmuştur. Çünkü küreselleşen çağdaş dünyadaki hızlı değişim ve gelişim sürecinin iş alanlarına ve mesleklere anında yansımalarının uzantısı olarak eğitimdeki formal basamak anlayışı, yerini yeni alanlar belirleme yaklaşımına bırakmıştır. Bu bağlamda aşağıdaki üç aşama, bugünkü çağdaş eğitimin temel basamaklarıdır (Şekil 2.3.).

Şekil 2.3. Çağdaş Eğitimin Temel Basamakları (12.MEB. Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, 1997).

Eğitimde çağı yakalamanın etkili bir yolu olan 8 yıllık temel eğitime geçilmesiyle birlikte “EĞİTİMDE ÇAĞI YAKALAMA 2000 PROJESİ” yürürlüğe konmuştur. Bu proje kapsamında sekiz yıllık kesintisiz temel eğitim uygulamaya konulurken;

- * Büyük merkezlerin bir kısım okullarında uygulanmakta olan ikili öğretime son vermek,
- * Sınıf mevcutlarını 2000 yılına kadar aşamalı olarak 30’a çekmek,
- * İklim ve ulaşım durumu elverişli ve güvenlik sorunu olmayan küçük yerleşim birimlerindeki öğrencileri merkezi konumdaki okullara taşıyarak kendilerine nitelikli eğitim olanağı sağlamak, bu öğrencilere taşındıkları merkezlerde öğle yemeği vermek,
- * İklim ve ulaşım durumu elverişli olmayan veya elverişli olduğu halde güvenlik sorunu bulunan küçük yerleşim birimlerindeki çocuklarımıza da Yatılı İlköğretim Bölge Okulları(YİBO) veya Pansiyonlu İlköğretim Okullarında(PİO) öğrenim olanağı sağlamak ve bunların tüm masraflarını karşılamak,
- * Taşınmalı Eğitim uygulamasının yanısıra YİBO’lar ile PİO’ları yaygınlaştırarak birleştirilmiş sınıf uygulamasını aşamalı olarak kaldırmak,
- * Maddi olanakları yeterli olmayan öğrencilerin okul giysisi, çanta, kitap ve defter gibi gereksinimlerini karşılamak,
- * Örgün eğitimi uzaktan öğretim yöntemiyle desteklemek,
- * İlköğretim kurumlarında bilgisayar laboratuvarları kurmak, bu laboratuvarlarda bilgisayar destekli eğitimin(BDE) yanısıra tüm öğrencilere bilgisayar kullanımını öğretmek,
- * Çocuklarımıza ilköğretim kademesinde en az bir yabancı dil öğrenme olanağı sağlamak,
- * Okulları, çağın gereklerine uygun araç ve gereçlerle donatmak,
- * Akılcı ve bilimsel bir yaklaşımla “öğrenmenin yollarını öğrenen ve sorgulayan birey” yetiştirmek yoluyla “öğrenen toplum” olmanın gereği olan en önemli koşulu yerine getirmek,
- * Çocuklarımızın zihin yeteneklerinin geliştirilmesi yanında bedensel gelişmelerini de güvence altına alacak fiziki altyapıyı gerçekleştirmek,

- Yaş itibariyle zorunlu eğitim çağı dışına çıkan ilkokul mezunlarından sekiz yıllık ilköğrenimini tamamlamak isteyen herkese, buldukları yerde “Açık öğretim” yoluyla bu olanağı sağlamak, temel ilkeler olarak belirlenmiştir (12.M.E.B., Planlama ve Koord. Kurulu Bşk., 1997).

2.5.2.2. 4306 Sayılı Milli Eğitim Kanunu

4306 Sayılı Kanununun 1. Maddesi şöyle der: “ 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun dokuzuncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.”

Yine aynı Kanununun 8. Maddesi ise şöyledir:

“ 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı, 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı kanunlarda birlikte veya ayrı ayrı geçen “ilkokul” ile “ortaokul” ibareleri “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmiştir.”

18 Ağustos 1997 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 4306 Sayılı Kanunla değişen eğitim sistemimizin, mevcut eğitim yapılarına yansımaları yeni yaklaşımlara cevap verebilecek eğitim tesislerinin planlanması yıllardır tartışılan bir konudur. Her geçen gün artan eğitim gereksinimlerinin ülke kaynaklarıyla karşılanamaması, bugünkü eğitim yapılarının beklentilere cevap verememesi gibi sıkıntı ve şikayetler göz önüne alınarak saptanan gereksinimlerin, eğitim sistem ve programlarıyla ilişkilendirilerek yerel dağılımının belirlenmesi, sağlanan mali kaynağın verimli kullanılması için ilgili tüm birimler arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanması hedeflenmektedir.

Yıllara göre okullaşma oranlarına bakıldığında, ilkokulda 1974-1982 yılları arasındaki dönemde okullaşma oranında azalma gözlenmektedir. Ortaokulda ise, 1970-1996 yılları arasındaki dönemde, ufak düşmelerin dışında genel olarak artış gözlenmektedir (Tablo 2.5.).

Tablo 2.5. Yıllara Göre Okullaşma Oranları (MEB. İstatistikleri, 1997).

YILLAR	İlkokul (%)	Ortaokul (%)
1970-1971	86.4	32.7
1971-1972	86.9	34.5
1972-1973	89.6	34.3
1973-1974	92.3	36.5
1974-1975	91.5	37.0
1975-1976	91.2	41.0
1976-1977	90.0	42.7
1977-1978	87.4	43.8
1979-1980	88.5	44.1
1980-1981	87.3	43.5
1981-1982	87.6	46.9
1982-1983	88.3	49.9
1983-1984	88.7	51.9
1984-1985	90.5	52.2
1985-1986	91.5	54.6
1986-1987	92.5	57.4
1987-1988	92.8	60.8
1988-1989	93.1	58.0
1989-1990	93.4	57.4
1990-1991	94.1	58.4
1991-1992	95.2	58.7
1992-1993	96.1	63.7
1993-1994	96.8	67.8
1994-1995	97.1	68.7
1995-1996	99.7	69.3
1996-1997	99.8	69.6

2.5.2.3. 4306 Sayılı Kanunla Sağlanan Ek Kaynak ve Bunun Kullanımına Yönelik Stratejiler

4306 Sayılı Kanunun geçici 1. Maddesi ile alınması öngörülen katkı payları ve ödemeler ile bu amaçla yapılan bağış ve yardımların Devlet hesaplarına alınması, özel gelir ve özel ödenek kayıtları Maliye Bakanlığınca yapılmaktadır. “Sekiz Yıllık Kesintisiz İlköğretime İlişkin Özel Ödenek Uygulaması ve Bunların Harcanmasına İlişkin Esas ve Usuller” belirlenerek 24.10.1997 tarihinde yürürlüğe konmuştur (Şekil 2.4.).

Şekil 2.4. Sekiz Yıllık Kesintisiz İlköğretim İçin 4306 Sayılı Kanunla Sağlanan Ek Kaynak (12.MEB. Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, 1997).

Aktarılan bu ödenegin 3 trilyon 600 milyar lirası taşınmalı ilköğretim giderlerinde, 7 trilyon 165 milyar lirası da devam eden ilköğretim kurumları inşaatlarının ikmalinde kullanılmak üzere İl Milli Eğitim Müdürlüklerine gönderilmiştir.

Tahsisi öngörülen ödenegin kullanımında önceliklerine göre,

1. Sınıf mevcutları Türkiye ortalamasının üstünde olan yerleşim birimlerinden başlanarak ülke genelinde dengenin sağlanması,
2. İkili öğretimden, tam gün öğretime geçilmesi,
3. Ülke genelinde sınıf mevcutlarınının 30'a çekilmesi,

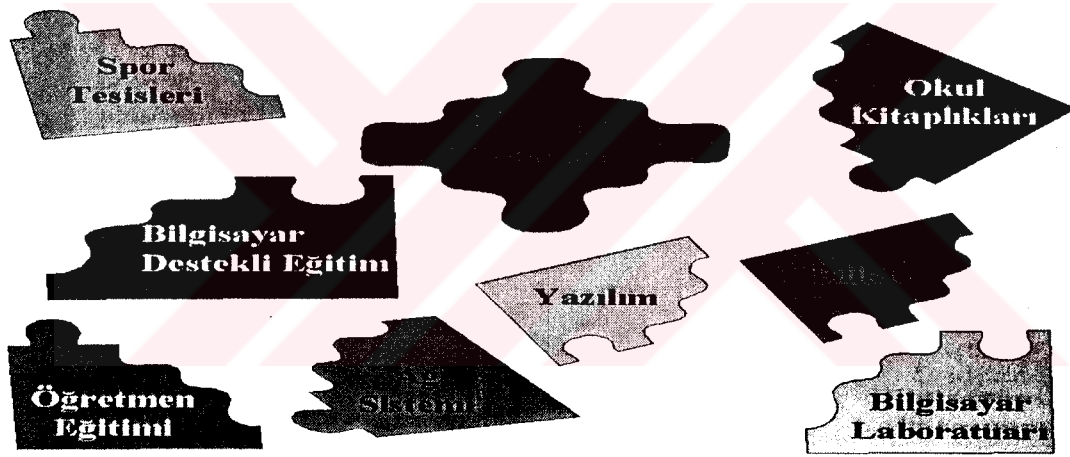
4. Her ilçe veya belde merkezine en az bir spor tesisinin yapılması, aşamalı olarak her eğitim bölgesinin, daha sonra da her eğitim kurumunun spor tesisine kavuşturulması,
5. 1998 yılında her il ve ilçeden ikişer adet ilköğretim okulundan başlamak üzere tüm ilköğretim okullarına bilgisayar destekli eğitimin yaygınlaştırılması,
6. Öğretmen durumu elverişli okullardan başlayarak dördüncü sınıftan itibaren ilköğretimin son sınıfına kadar öğrencilere en az bir yabancı dilin öğretilmesi için bilgisayar laboratuvarlarından yararlanılması,
7. Öğrenci yoğunluğunun fazla olduğu kırsal kesimdeki YİBO, PİO ve taşıma merkezi ilköğretim okullarından başlayarak tüm ilköğretim okullarına okul kitaplıkları kurulması, var olanların geliştirilmesi,
8. Ekonomik gelir düzeyi düşük olan il ve ilçelerdeki okullardan başlamak üzere tüm ilköğretim okullarında işlikler kurulması temel stratejiler olarak belirlenmiştir.

Belirlenen önceliklere göre sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılabilmesi için;

- * Gerçekleştirmede gerekli görülen idari işlemlerin mümkün olduğu kadar basit, süratli, hiçbir zaman planlamada ve uygulamada engelleyici ve geciktirici olmaması,
- * Eğitim yapıları için yapılacak harcamalara devam eden bir gereklilik olarak bakılması, bunu sağlamak için uzun vadeli bir maliyet planlaması politikası oluşturulması,
- * Ülkenin idari ve ekonomik yapısına dayanılarak Bakanlık merkezi ile yerel yönetim ve kuruluşlar tarafından karşılanacak yükümlülüklerin tespiti,
- * Eğitim yapılarının projelendirilmesinin iklim, çevre, ekonomik ve yapı teknolojisi ile ilgili faktörler hesaba katılarak eğitsel, sosyolojik ve sağlık gereklerine, öğrencilerle ailelerinin gereksinimlerinin karşılanmasına dayandırılması çalışmaları,
- * Yeni projelerin düzenlenmesinde gelişen teknoloji ile öğretim metodlarında değişikliklerin göz önünde bulundurulması,
- * Okul yapılarının uzun süreli yaşadıkları dikkate alınarak bilinmeyen gelecekteki amacına kolaylıkla adapte edilebilecek nitelikte olması, fiziksel yapısının buna göre düşünülmesi,
- * Yapı elemanlarının standartlaştırılması ve gerektiğinde adapte edilebilir, modüler-varyantlı tip planlar hazırlanması,

- * Acil olarak eğitim ihtiyacının karşılanabilmesi için bölümler halinde yapılmasına olanak sağlayacak projelerin geliştirilmesi, bunun için yapımına başlanmadan önce tesisin bir bütün halinde planlanması, projenin tamamlanmasında yapının eğitim ve mimari yönden gereksinime tam olarak cevap vermesinin, okul arsasının iyi şekilde kullanılmasının temini,
- * Yeni okul arsalarının seçiminde ve temininde çevrenin eğitim gereksinimi ile birlikte nüfus artışı, ulaşım ve sağlık gibi etkinliklerle arsanın topoğrafik ve zemin durumunun mümkün olduğu kadar göz önünde bulundurulması,
- * Öğretmenlerin yüksek bir verimlilikte çalışmalarını sağlayacak, öğrenci sayısının ve haftalık ders saatlerinin en uygun olduğu okul büyüklüklerinin belirlenmesi ve yeni okulların bu ölçütlere uygun olarak yapılması gerekmektedir.

Sağlanan bu ek kaynağın genel olarak şu alanlar için kullanılması planlanmaktadır (Şekil 2.5.);

Şekil 2.5. Kaynak Kullanımına Yönelik Stratejiler (12.MEB. Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, 1997).

Eğitim yapıları planlamasını ve yapımını gerçekleştiren birimlerde mevcut okullar ve yapımı sürdürülen okul binaları hakkında tespit edilmiş ihtiyaç programlarını izleyebilmek, gerçekleşmesini sağlamak, dolayısıyla araç ve gereçleri yeterli, istenilen nitelikte ve sayıda temin edebilmek bakımından güvenilir bilgi bulundurulmasının sağlanması, ihtiyaç olmayan yerlerde okul binası yapılarak atıl kapasitelerin yaratılması ve dolayısıyla kaynak kullanımındaki israfın önlenmesi için,

okul binası ihtiyacını yerel olarak belirleyen çalışmaların yapılması, eğitim binaları standartlarının geliştirilmesi, bu standartların mekan boyutunda değil öğrenci, öğretmen, ders araç-gereçleri boyutları ve kriterlerine göre belirlenmesi, gerçekleştirme aşamasında eğitim binası kompleksinin öncelik sırasına, belli etaplarda belli bölümlerin bitirilip o bölümlerde eğitimin başlamasını sağlayacak şekilde planlanması, böylece okul bölümlerinin istenilen zamanlarda hizmete açılmasının gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Hiçbir spor tesisi bulunmayan her ilçeye ve beldeye, ilçedeki ve beldedeki tüm öğrencilerin ve ailelerin ortak yararlanabileceği spor tesislerinin yapılması, en kalabalık olan ve göç nedeniyle öğrenci sayısı sürekli artan yatılı ilköğretim bölge okullarından başlamak üzere tüm ilköğretim okullarına spor tesisi yapılması öngörülmektedir.

Bilgisayar destekli eğitimle; her öğrencinin bilgisayar okur-yazarı olması, eğitimin bilgisayarla desteklenmesi, her yaştaki insanımızın bilgisayar kullanır hale gelmesi için çevreye açık tutulması, amaç edinilecek ve bu amaç gerçekleştirilirken bir yandan da; ülkemizde bilgisayar teknolojisi ve sanayinin gelişmesine, bilgisayar yazılımlarının, bu arada eğitimle ilgili yazılımların ülke içinde olabildiğince karşılanma olanağı sağlanmasına katkıda bulunulmuş olacaktır.

Bilgisayar destekli eğitimin uygulamaya konulabilmesi ve yoğun olarak bu teknolojinin kullanılabilmesi, bütün teknik ve bilimsel özellikleri eksiksiz Türkçe bir yazılım setine sahip olmakla olanaklıdır.

Öncelikle seçilecek ana derslerin(Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Yabancı Dil, Sosyal Bilgiler ve diğer dersler) Türkçe yazılımları 1998 yılında TÜBİTAK' ın desteği alınarak hazırlanmaya başlanmıştır. 2000 yılı sonuna kadar da tüm ders yazılımları tamamlanmış ve tüm ilköğretim okullarına dağıtılmış olacaktır.

21. yy.'a girerken öğrencilerimizin bilgi çağı toplumunun gerekleri ile donatılmış olarak yetiştirilmeleri ve sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitimleri sonucunda çağdaş eğitim aracı olan bilgisayarları kullanarak iyi bir bilgisayar okur

yazarı ve en az bir yabancı dile sahip olmaları hedeflerimiz arasındadır. Bu nedenle bilgisayar destekli eğitimde kullanılan ders yazılımlarına ve öğrencilerin bilgisayardan faydalanma amaçlarına uygun bilgisayar donanım özelliklerinin belirlenmesine gerek duyulmaktadır. Farklı amaçlı kullanımlarda donanım ilkelerinde standardizasyona gidilecektir.

Planlanan çalışmalar doğrultusunda; 1998 yılı Eylül ayı sonuna kadar, her ilde ve ilçede 2 ilköğretim okulundan öğrenci sayısı 1000'e kadar olanlara 1 bilgisayar laboratuvarı ve data show sistemi, öğrenci sayısı 1000'den fazla olanlara 2 bilgisayar laboratuvarı ve data show sistemi kurulmuş olacaktır. 1999 yılında bilgisayar laboratuvarı kurulacak ilköğretim okullarının sayısı artırılarak 2000 yılında Türkiye genelindeki tüm ilköğretim okulları en az bir bilgisayar laboratuvarına ve eğitim teknolojilerine(televizyon, bilgisayar, video, data show, vb.) kavuşmuş olacaktır.

Laboratuvarların kurulmasında şu sıra izlenecektir:

- * Öğrenci yoğunluğu fazla olan merkezler,
- * Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları,
- * Taşınmalı eğitim uygulamasının taşınma merkezleri,
- * Diğer okullar.

Öğrenciler bilgi iletişim ağları ile istedikleri bilgiye doğrudan ulaşarak her konuda doğrudan bilgi alışverişinde bulunabileceklerdir. Okul yöneticileri, yönetim, öğretmen ve öğrenci işleri gibi konularda, mevcut veya kendileri tarafından işlenecek veriler vasıtasıyla direkt olarak, bütün işlerini en kolay bir şekilde anında sonuçlandırabilecekler, eğitim planlaması için ihtiyaç duyulacak istatistiksel bilgileri ilgili birimlere ulaştırabilecek veya bu bilgilere erişebileceklerdir. Bu bilgi iletişiminin tüm eğitim birimlerine getireceği en büyük yenilik ise; İnternet bilgi iletişim yolunu kullanarak, dünya üzerindeki her türlü bilgi alışverişine ortak olabilmeleridir. Ulusal eğitim ağının kurulabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde Ulaştırma Bakanlığı, YÖK, DPT, TÜBİTAK ve TÜRK TELEKOM işbirliğinde Yönlendirme Kurulu oluşturulmuş, çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalar sonucunda MEB-NET'in kuruluşu kısa sürede tamamlanacaktır.

Ağ sisteminin gerçekleştirilebilmesi için 1999 yılı sonuna kadar alt yapı çalışmaları tamamlanmış olacak; 2000 yılında da tüm ilköğretim okulları Network ağı ile birbirlerine ve internet ile dış dünyaya bağlanma olanağına kavuşturulmuş olacaktır.

Okullarımız ve öğrencilerimiz bilgisayarlarla 1985 yılından itibaren tanışmaya başlamışlardır. 1985-1991 yılları arasında bilgisayar destekli eğitimi yürütecek öğretmenlerin eğitimi, yukarıda değinilen projeler kapsamında ele alınmıştır. 1991 yılından itibaren sınavla seçilen 200 formatör öğretmenin yetiştirilmesi için üniversitelerle işbirliği yapılmıştır. Bugüne kadar yetiştirilmiş olan formatör öğretmen sayısı 1500'ü bulmuştur. Formatör öğretmenler tarafından illerde sürdürülen bilgisayar okur-yazarlığı kurslarında yetiştirilen öğretmen sayısı ise 100.000'i aşmıştır.

Bilgisayar destekli eğitim teknolojileri konusunda öğretmen ve yöneticilerin yetiştirilmelerinde elde edilen yaklaşık 12 yıllık bu deneyimden yararlanılarak; tüm illerde mevcut bilgisayar laboratuvarları ve formatör öğretmenler kanalıyla, ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler başta olmak üzere, ülke genelindeki tüm öğretmenlerin 2000 yılına kadar bilgisayar okur-yazarlığı hizmet içi eğitim programlarına alınmaları planlanmıştır.

Kitaplıkların kurulmasında veya kurulmuş kitaplıkların zenginleştirilmesinde şu sıra izlenecektir:

Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları,
Taşınmalı eğitim uygulamasının taşınma merkezleri,
Öğrenci yoğunluğu olan merkezler,
Diğer okullar.

İşlikler; yöresel gereksinimlere cevap verebilecek, öğrencilere bir beceri kazandırarak üretime katılmalarını sağlayabilecek etkinliklere uygun araç ve tezgahlarla donatılacaktır. Ayrıca, olanakların elverdiği okullarda, işlikler çevreye de açık tutularak her yaş grubundan istekli herkese, hem aile bütçesine, hem de ülke

ekonomisine katkıda bulunabilecek beceriler kazandırılacaktır (12.MEB. Planl. Ve Koord. Kurulu Bşk., 1997).

2.5.2.4. Temel Eğitimde Yeni Teknolojiler

Çağımızın en çarpıcı özelliği “hızlı değişim” dir. Bilim ve teknoloji, arkasından yetişilmesi güç bir ivme sergilemektedir. Uluslararası politik, ekonomik ve bilgilenme iletişimde baş döndürücü bir gelişme yaşanmaktadır. Bu alışılmadık olgunun, eğitim amaç ve niteliğini etkilemesi de kaçınılmazdır.

Yeni eğitim, bu değerlere koşut yönde kendini yenilemek durumundadır. Çağdaş teknoloji, bilgiyi kolayca elde etmekte, depolamakta, dünyanın dört bir yanına hızla yaymaktadır. Elektronik bilgi ağı ve bilgisayarlı çalışmalar, dünyayı son derece küçültmüş durumdadır. Bilgi toplumu, yüksek teknoloji, dünya ekonomisi, uzun erimli planlama, yerel yönetimler, katılımcı demokrasi, bireysel yaşam biçimi gibi yeni kavramlar, eğitimcileri çağdaş değişimler konusunda uyanık olmaya çağırmaktadır (15.Adem, 1997).

Okullar öğrencilere toplum, kültür, ekonomi ve uluslararası politikalar konusunda geniş, derin ve yaratıcı bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olmalı ve farklı ve mesafeli ortamlarda çalışarak, sosyal yetenekler kazanmalarını sağlamalıdır (16.Riel, 1994).

Bu bağlamda okullarda yeni teknolojilerin kullanım amaçları şöyle sıralanabilir;

Öğrencilere farklı haberleşme sistemleri ve onların etkileri hakkında bilgi vermek.

Değişik iletişim sistemlerinin ifade tarzını ve dilini anlama yeteneğini geliştirmek.

Farklı iletişim yöntemleriyle öğrencilere kendilerini ifade etmelerini öğretmek.

Zengin deneyimlere sahip bir çalışma yolu sunmak

Araştırma yeteneğini geliştirmek ve zengin bir bilgi kaynağından istenen mesajın bağımsızca seçilebilmesini sağlamak.

Bilimsel ve yaratıcı bir düşünme yeteneği geliştirmek.

(17.OECD, 1992).

21. Yy.' da eğitim teknolojileri eğitimi tamamen değiştirecektir. Gelecek, insanların, malların ve bilgilerin nakli için çok daha hızlı teknolojiler getirecektir. Okullar için uygun ürünler her geçen gün artmaktadır: interaktif yazı, hipermedya, sanal ortam(virtual reality), bilgi servisleri, laptop ve notebook bilgisayarlar, CD okuyucular, kameralar ve bilgisayarlar gibi. Bugün karşılaştığımız pek çok eğitim problemi, teknolojiyle çözülebilir. Bu aletlerin pek çoğu, geleneksel sınıf planına uymaz.

Son yıllarda teknolojinin gelişmesiyle yaygınlaşan televizyon, video, bilgisayar, film, slayt gösterme gibi teknik olanakların özellikle çağdaş eğitimi uygulayan gelişmiş ülkelerdeki okullarda dersliklerde eğitime katkıda bulunmak üzere yer aldığı görülmektedir. Öğrenciye görsel yoldan ulaşmayı hedefleyen bu yaklaşımlar giderek yaygınlaşmakta, örneğin okullarda televizyonun kullanımı ile olayların aynı anda sayısız yerde sesli olarak izlenebilir ve görülebilir hale gelmesi büyük olanaklar sağlamaktadır. Uzman öğretmenlerin sayısının öğrenci sayısına oranla az olması nedeniyle televizyon öğretmenin yükünü azaltıcı, başka bazı alanlarda ona zaman kazandırıcı bir araç olarak eğitimde yer almaktadır. Hatta zaman zaman bazı ülkelerde örneğin Almanya' da okul binasındaki merkezi bir yerden dersliklere istenilen konuda istenilen bilgiyi anında veya istenilen zamanda ulaştıran bir iletişim ağının kurulduğu gözlenmektedir. Ancak sonuçta özellikle televizyonun yine pasif bir öğretim getirdiği, öğrencilerin görme-dinleme duyuları içinde sessiz ve bir yönde oturarak zaman nedeniyle umulan yararı sağlamadığı ileri sürülmektedir. Çünkü çağdaş eğitimin temel ilkesi öğrencinin kendi yapması, düşünmesi ve yaratmasıdır (8.İnceoğlu-Pulat, 1993).

Öğrenciler, uzak ülkelerdeki öğrencilerle kolektif olarak çalıştıklarında sadece sınıf öğrenimiyle kalmazlar, sınıf dışı kültürler arası eğitim sağlayan etkinliklerle kendilerini daha fazla geliştirmiş olurlar (16.Riel, 1994).

Çağımızın teknik olanaklarının başında gelen bilgisayar pek çok ülkede

ilköğretim düzeyine kadar inmiş, öğrencilerin kullanımına sunulmuştur. Almanya' da ilkokullarda bilgisayar destekli eğitimin sonuçlarını değerlendiren uzmanlar; öğrencilerin özellikle dilbilgisi ve matematik derslerinde bilgisayardan keyif aldıklarını ve pedagojik açıdan bunun çok önemli olduğunu belirtmektedirler. Bu değerlendirmeye göre bilgisayar öğrencinin verimini arttırmakta, bilgilerinin daha çok derinleşmesini sağlamakta olup bu durum öğretmene de genel ve sosyal eğitim, atölye dersleri ve doğa içinde öğrenim için daha fazla zaman kalmasına yol açmaktadır. Aynı araştırmada çocuk ve gençlerin bireysel öğrenmesini geliştiren bilgisayarın zayıf öğrencileri teşvik ettiği ve çalışma sırasında öğrenciler arasındaki iletişimin geleneksel eğitimden daha fazla olduğu ileri sürülmektedir (8.İnceoğlu-Pulat, 1993).

Eğitimde bilgisayarın önemini ispatlamaya çalışan bütün girişimler başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bunun pekçok sebebi vardır;

- * Bilgisayarlar pahalıdır. Bu yüzden onların eğitimde etkin olarak kullanımını planlamak oldukça zordur.
- * Öğretimle ilgili yazılım gelişmediğinden, öğrenciler ve öğretmenler için çekici değildir.

Bilgisayarla eğitim veren öğretmenlerin ortak düşüncesi, bilgisayarların yaygınlaşmasıyla eğitimin daha mücadeleci olacağı şeklindedir. Bilgisayarlar günlük idari işleri minimuma indirip sınıfta disiplin problemlerini azaltırken, öğretmenlerin zaman ve yaratıcılık taleplerini artırır (17.OECD, 1992).

Yabancı dil laboratuvarlarında pek çok ülkede audio-visual sistemle ders yapabilmek olanağı, her öğrenciye kulaklık-kayıt cihazı sunan çalışma alanları(box) ve zengin bir teyp ve video kaset koleksiyonu bulunmaktadır. Aynı şekilde Avrupa ülkelerinde fizik, kimya, biyoloji laboratuvarlarında her öğrenci ve öğretmenin masalarına bağlanan havagazı, su, elektrik vb. olanaklar ile tüm öğrencilerin kendi başına deney yapmaları sağlanmaktadır. Bu laboratuvarlar aynı zamanda karartma düzeni, projeksiyon, sinema, epidiyoskop kullanma imkanı olan anfi şeklinde dersliklere direkt bağlanmaktadır. Fen laboratuvarı da denilen bu mekanlar içinde malzeme ve öğretmen odasının da bulunduğu bir ünite oluşturmaktadır (8.İnceoğlu-

Pulat, 1993).

Yeni teknolojilerin eğitim yapılarına girmesiyle, hem yeni yapılarda hem de yenilemelerde ortaya çıkan bir ihtiyaç, günümüzdeki modern öğretim programlarının önemli bölümünü oluşturan bilgisayarlar, televizyon stüdyoları, ve diğer teknolojik ekipman için hem alan hem de elektrik tesisatıdır (18.Brockett, 1993).

2.5.2.5. Temel Eğitimde Tamamlanan, Sürdürülen, Planlanan Çalışmalar

4306 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitimin yaygınlaştırılması amacıyla bir takım çalışmalar yapılmıştır.

Son beş yılda yapımı gerçekleştirilen derslik sayılarına bakıldığında, 1995 yılında bir azalma olması dikkat çekicidir. 1997 yılında ise derslik sayısında % 70' e varan büyük bir artış olmuştur (Tablo 2.6.).

Tablo 2.6. Son Beş Yılda İlköğretim Kademesinde Yapımı Gerçekleştirilen Derslik Sayıları (MEB. İstatistikleri, 1997).

	DERSLİK SAYISI
1993	7,419
1994	8,230
1995	6,282
1996	7,279
1997	12,103

8 yıllık temel eğitime geçilmesiyle birlikte oluşturulan stratejilerden biri de Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde temel eğitimin geliştirilmesine ağırlık verilmesidir. Bu amaçla bu bölgelerde bir takım çalışmalar sürdürülmektedir (Tablo 2.7.).

Tablo 2.7. Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde Yapımı Devam Eden Bina ve Derslik Sayı ve Kapasiteleri (MEB. İstatistikleri, 1997).

Okul türü	Sayı		Kapasite	
	Bina	Derslik	Öğrenci	Pansiyon
İlköğretim okulu	107	1096	43840	-
YİBO	57	682	27280	27580
PİO	3	15	600	400
İlköğretim okulu pansiyonu	26	-	-	6700
Toplam	193	1793	71720	34680
Ülke toplamına oranı (%)	32,3	28,3	27,2	50,2

Tablo 2.8. Türkiye Genelinde Yapımı Devam Eden Bina ve Derslik Sayı ve Kapasiteleri (MEB. İstatistikleri, 1997).

Okul türü	Sayı		Kapasite	
	Bina	Derslik	Öğrenci	Pansiyon
İlköğretim okulu	411	4692	197680	-
YİBO	144	1592	63660	58160
PİO	6	55	2200	1600
İlköğretim okulu pansiyonu	36	-	-	9400
Toplam	597	6339	263540	69160

ÇAĞI YAKALAMA 2000 PROJESİ'ne göre 2000 yılına kadar ülkemizdeki okulların sınıf mevcutlarının aşamalı olarak 30' a çekilmesi hedeflenmektedir. 1998-1999 öğretim yılında şehirlerdeki okulların sınıf mevcutları için tahmin edilen 50 rakamı hedeflere göre oldukça yüksek bir rakamdır (Tablo 2.9.).

Tablo 2.9. 1998-1999 Öğretim Yılı İlköğretim Okulları Öğrenci Tahmini ve Ek Derslik Gereksinmesi (MEB. İstatistikleri, 1997).

Eğitim göstergeleri	Yerleşim Yeri		
	Köy	Şehir	Toplam
Öğrenci Sayısı	2.581.000	6.567.000	9.148.000
Derslik Gereksinmesi	101.958	132.602	234.560
Mevcut Derslik	90.593	105.683	196.276
Ek Derslik Gereksinmesi	11.365	26.919	38.284
Öğrenci/Derslik Oranı	25	50	39

Sekiz yıllık kesintisiz ilköğretimin yaygınlaştırılması amacıyla planlanan çalışmalar, üç aşamalı olarak ele alınmaktadır (Şekil 2.6.);

Şekil 2.6. Sekiz Yıllık Eğitimin Yaygınlaştırılması Amacıyla Planlanan Çalışmalar (12.MEB. Planl. Ve Koord. Kurulu Bşk., 1997).

Birinci Aşama

Temel eğitim(okul öncesi, ilköğretim) kademesinde illerin 1998 yılı yatırım programının belirlenmesi amacıyla aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır:

1. İllerde devam eden işlerin belirlenmesi
2. Devam eden işlerin 1998 yılı ödenek gereksinimlerinin belirlenmesi

3. Kamulaştırma, makina teçhizat, kat ilavesi, ek derslik ve büyük onarım için ödenek planı hazırlanması
4. 1998 yılı yapım programının hazırlanması
5. 1998 yılı yapım programı için genelge hazırlanması
6. Bu konuda DPT ile görüşülmesi
7. 1998 yılı programı il dağılım tablosunun hazırlanması
8. 1998'de bilgisayar laboratuvarı kurulacak okulların belirlenmesi

İkinci Aşama

Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi'ne göre 1998-1999 öğretim yılında derslik başına düşen öğrenci sayısı hedefi 39'dur. Köylerde halen bir dersliğe 25 öğrenci düşmektedir. Bunun önümüzdeki öğretim yılında da değişmeyeceği varsayılarak köylerde gerekli olan derslik sayısı 101.958 olarak bulunmuştur. Şehirlerde eğitim göreceği tahmin edilen 6.567.000 öğrenci için gerekli olan derslik sayısı ise derslik başına düşen öğrenci sayısını 1998-1999 öğretim yılında 58'den 50'ye düşürme hedefi verilerek, 132.602 olarak bulunmuştur. Toplam derslik gereksinmesi ise 234.560'tır. Bu sayıdan mevcut olan derslikler düşüldüğünde ek derslik gereksinmesi köylerde 11.365, şehirlerde 26.919 ve toplamda da 38.284 olarak belirlenmiştir. 6.339 dersliğin yapımı 1998 yılı içerisinde bitirilmiştir. 38.284 olarak belirlenen derslik gereksinmesinden 6.339 düşüldüğünde toplam 31.945 yeni dersliğin gerektiği görülmektedir.

Üçüncü Aşama

Eğitim Ana Planı, planlama sürecinin temel amaçları doğrultusunda geleceğe ilişkin belirsizlikleri en aza indirerek, kaynak kullanımında verimliliği arttırmak ve sistemin amaçlarına ulaşmasını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Eğitim Ana Planı'nın Yüksek Planlama Kurulu(YPK)' na sunulması için DPT ile ön mutabakat sağlanmıştır. Nihai plan metninin hazırlanarak YPK' na sunulması için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir(12. MEB. Araş., Pl. ve Koord. K. Bşk., 1997).

BÖLÜM III.

TEMEL EĞİTİM YAPILARININ TASARLANMASI

3.1. Temel Eğitim Yapılarında Esneklik Kavramı

Günümüzde okul idarecileri, eğitim programlarında köklü değişimler yapma konusunda tartışmaktadırlar. Değişimlerin nasıl olması gerektiği tam olarak belirlenememiştir. Bununla beraber, günümüzde tasarlanan okul yapılarında öne çıkan anahtar kavramlardan biri esnekliktir (18.Brocket, 1993).

Binaların planlama, programlama ve tasarım çalışmalarının yapılabilmesi, öncelikle çevre içinde yaşayan kullanıcıların ve bunların eylem ve davranışlarının tanımlanması ile mümkündür. Çağdaş eğitim yapılarının planlamasında çevrenin mevcut koşullarını gereksinmelere yanıt verecek biçimde değerlendirme, eğitimde gelişmelere ve artan kapasiteye uyacak kadar esnek olma ön koşul olmaktadır (8.İnceoğlu-Pulat, 1993).

Esneklik, aktivitelerde, programda, sınıf büyüklüğünde ve çalışma metodlarındaki değişikliklere imkan veren bina kalitesidir. Esnekliğin sağlanabilmesi için, kullanımdaki olası değişimler tasarım aşamasında tahmin edilmelidir. Yeni donanım ve ekipman, bazı durumlarda güncel ihtiyaçlar, ekonomik faktörler ve tahmin edilemeyen şekillerde değişebilir. Bina farklı çalışma tiplerine uygun hale getirilebilmeli, buna göre tasarlanmalıdır. Bu, yapıların hem mekan boyutlarında hem de zemin yükleri hususunda gelecekte oluşabilecek ihtiyaçların tahmin edilerek, buna göre tasarlanması anlamına gelir (19.Clynes,1990).

Herşeyden önce esneklik bir düşüncedir ve tam deyimini eğitim programında bulur. Eğitim programı okul bütünüdür düşünce yapısıdır. Öğrenme çevresinin nitelikleri, çeşitli hacimlerin düzenlenmesi, bunların aralarındaki ilişkiler her öğretim programında belli edilen hususlardır. Esnekliğin anlamı, programı hazırlayacak

eğitimcilerin anlayışlarına göre değerlendirilir. Esneklik bazen derslik içi yerleşmelerin değişebilmesi anlamında çok sınırlı kalır bazen de yapı bütününe kapsamına alır.

Önceleri, dersliklerde gün boyunca yer alacak farklı faaliyetlere cevap verebilecek düzen değişikliğinin sağlanması anlamında olarak esneklik, derslik içinde hareketlilik olarak nitelenmiştir. Oysa bugün dersliklerin kendileri, okul bütününe kapsayan esneklik anlamı içinde çözülmekte, sınırlarını açmaktadırlar. Çocuk psikolojisi ve çocuğun öğrenme yetenekleriyle ilgili olarak geliştirilen bilgiler, dersliklerde öğrenme kalitesini arttıran yeni öğretim metodları getirmiştir.

Çocukların kitaplardan ve diğer kaynaklardan kendi kendilerine tecrübeler edinme yolundaki faaliyetlere uyacak bir mekan olarak bugünkü derslik anlamı geleneksel olandan çok ayrıdır. Modern derslikler yalnızca hareketle nitelenmezler. Bu hacimler gün geçtikçe, çocukların kendi denemeleri yoluyla öğrenme programlarının uygulanabileceği bir ortam, gerekli araç ve gereçleri büyük ölçüde kendi içinde bulunduran bir öğrenme merkezi haline gelmektedir. Kitaplar, filmler, dia'lar, teyp, televizyon alıcıları bu merkezde öğretime yardımcı araçlar olarak yer almaktadırlar (20.Kızıltan, 1967).

Günümüzün eğitim yapılarının anahtarı, pek çok eski yapıda olmayan esneklik kavramıdır. Günümüzün eğitim programlarına uyabilmek için tasarımcılar, değişen ihtiyaçları karşılayacak esnek ve çağdaş alanlar yaratmalıdırlar (21.Beaudin-Sells, 1998).

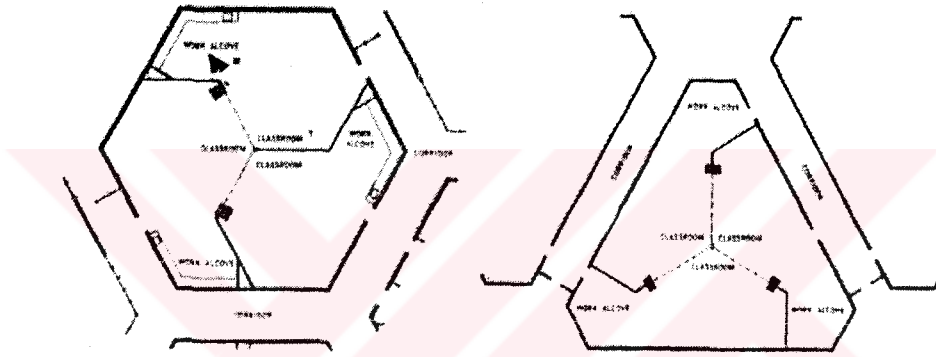
Esneklik anlayışının bir sonucu olarak "açık plan" kavramı ortaya atılmıştır. Açık plan kavramı, standart bir mekandan çeşitli boyutlardaki mekanlara bölünerek grup çalışmasına imkan veren ve aydınlatma, havalandırma, akustik, uzun açıklıklı strüktür tekniklerindeki gelişmelerle, en ekonomik ve doğru şekilde kullanılacak mekan düzenleme taleplerinden ortaya çıkmıştır. Açık plan düzenindeki sınıflar hareketli duvarlarla tasarlanır, gerektiğinde duvarlar açılarak mekanlar birleştirilebilir veya bölünebilir.

Açık plan kavramı, güvenli ve rahatlamış bir toplum oluşturur. İnsanların grup içinde bir birey, grup içinde grup olarak bir bütünlük hissi içerisinde hareket

etmelerine, demokrasinin adım adım uygulanmasına imkan verir (22. Chiara and Challender, 1990).

Ancak açık plan düzeninde müfredat programı, mekan düzeniyle uyum sağlayamayabilir. Açık planlı okullar, proje çalışmasını temel alan öğretim yapar. İnsanlar aktif çalışırlar, gürültülü bir ortam oluşur. Bu tür mekanlarda bir ders ortamı oluşturmak zordur, stüdyo tipi bir öğrenim çevresi şeklindedir (23. Bingler, 1998).

Aşağıdaki şekilde dersliklerde ortak kullanıma imkan veren plan denemeleri görülmektedir. Her iki derslik te gerektiğinde bölünebilen tek hacim halindedir (Şekil 3.1.).

Şekil 3.1. Weber County, Utah (20. Kızıltan, 1967).

Esnekliğin yapıya geçiş şekilleri çeşitli yollarla olmaktadır:

Hacimlerin çok yönlü kullanılışı: Örneğin bir oditoryumun aynı zamanda yemekhane olarak kullanılması söz konusu olabilmektedir. Bu halde bu iki eylemin gerektirdiği akustik şartlar, hacim biçimleri, döşeme eğimi gibi özelliklerde uzlaştırıcı bir çözüme gidilmektedir.

Değişebilir duvarlar yoluyla yapıda esneklik: Yapıyı sonuna kadar bitirmemek, ihtiyaca göre duvarlar konması veya kaldırılması anlamındadır. Bu cins yapılarda taşıyıcı unsurlar ve örtü dışında her türlü bölme duvarları günün birinde değiştirilebilirler.

Elektronikler yoluyla esneklik: Bu da televizyonun duvarları aşma özelliğiyle bir merkezden çeşitli hacimlerde öğretim imkanını sağlamak anlamındadır. Ortak bir toplantı yerine ihtiyaç göstermeden öğrenci grupları kendi dersliklerinde veya genellikle içinde buldukları öğrenme ortamında aynı gösteriyi ayrı ayrı yerlerden izleyebilirler.

İstenildiğinde esneklik: Bu tür esneklik, istenilen bir hacmin bir anda kendi başına kalacak gibi ayrılabilmesi, veya bir başkasına katılabilmesi imkanındır. Açılıp kapanabilir akordion duvarlar veya özel akustik perdeler ayırıcılar olarak kullanılmaktadır (20.Kızıltan, 1967).

Dersliklerde mobilya ve ekipman, eğitim anlayışıyla doğrudan bağlantılıdır ve okul binası tasarımında temel unsurlardan biri olmaktadır. Mobilyanın türü ve kullanım şekli eğitimin yapısı ve bundan yola çıkılarak oluşturulan okul binasının tasarımına bağlı olarak değişir. Örneğin çağdaş eğitim ilkelerini uygulayan İngiltere’de okul mobilyaları eğitim sırasında farklı durum ve dersler için gerekli esnekliği sağlar. Yine Kuzey Amerika’da okullar geniş açık, bütün mekanlar olarak tasarlanır ve mobilyalar gerektiğinde grup ve bireysel çalışmalara olanak sağlar. Avrupa ülkelerinde ise okullar çok amaçlı alanlar ile genel derslikleri biraraya getirirler, mobilya ve donatım da değişen kullanım amacına uymak üzere sade ve kolay taşınabilir bir biçimde tasarlanır ve çeşitli gruplamalar yapabilme özelliklerine sahiptir (8.İnceoğlu-Pulat, 1993).

Tablo 3.1. Esnekliği sağlayıcı mobilyalar

<u>Tip</u>	<u>Varyasyonlar</u>	<u>Notlar</u>
Bölücüler	Basit ve sökölüp takılabilirler. Dönebilen, açılı, eğik yüzeyler olabilir. Pano ve tahta olarak kullanılabilir. Kendi kendini taşıyabilir.	Çok fonksiyonlu eşyalar yığılmayı azaltır.
Ara bileşenler	Kapılar ve raflar. Çekmeceler, dolap ve çekmece kombinasyonları	Bu elemanlar bölücü olarak kullanılabilir.
Araba (El arabası, servis arabası gibi.)	Halı üzerinde çalışan portatif elemanlardır. Alet arabaları. Deney arabaları. Kitap arabaları.	Arabalar ve tekerlekli dolaplar esnek mekanlarda en yararlı araçlardır.
Platformlar	Hafif, portatif, kaymaz, katlanabilir olabilir.	Tavan yükseklikleriyle orantılıdır.
Oturma yerleri	Sandalyeler. Konforlu mobilyalar, (kanape gibi).	Pekçok tipte oturma yeri olmalıdır.
Çalışma kabinleri (nişleri)	Elektrik ve görsel-işitsel bağlantılar ile donatılmış olmalıdır.	Aşırı donanımdan kaçınılmalıdır.

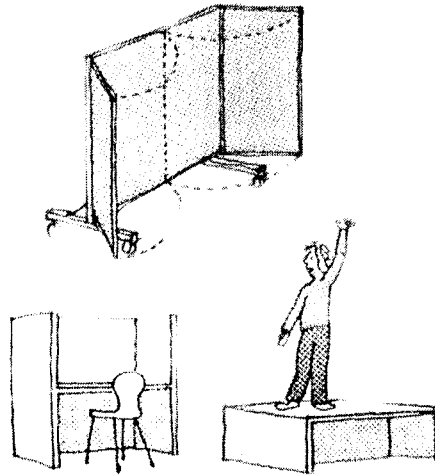
(24.Leggett, Brubaker, Cohades, and Shapiro, 1989).

Esnek bir ortamda tekerlekler, malzemelerin dağıtım sistemi olarak kullanılır. Dağıtım sistemlerine bazı örnekler şöyledir,

* Sınıfa bir TV monitörü getirecek olan, bir koridor boyunca tekerlekli bir araba.

- * Elektronik donanımı laboratuvara götürecek bir laboratuvar arabası.
- * Bir kütüphane arabası. Tüm kütüphane kullanıcılarına taşınabilmelidir.
- * Bir araba üzerinde sanat malzemeleri.
- * Bireyselleştirilmiş öğrenim paketleriyle doldurulmuş, yenilenmek için geri alınan ve ihtiyaç duyulduğunda verilen bir araba.
- * Arabayla dağıtılan yiyecek.
- * Yayımcıdaki bir bilgisayara bağlanmış, elektronik olarak basılmış kitap formlarındaki malzemeleri dağıtan, hızlı bir yazıcı.
- * On bölge uzaktaki merkezi bir kaynaktan programları kaydeden bir TV kaydedicisi.
- * Kullanılmak üzere getirilen ve depoya geri gönderilen, endüstriyel sanatlar için yetenek serileri.
- * Bilgisayar kontrollü bir dağıtım sistemi, malzemeleri tek başına kullanım noktasına getiren bir araç.
- * İhtiyaç duyulan yere, istenen zamanda ses ve görüntü üretecek şekilde hazırlanan bir görsel-işitsel sistem. (24.Leggett, Brubaker, Cohades and Shapiro, 1989).

Aşağıdaki şekilde tekerlekli bir pano ve birkaç fonksiyonlu bir mobilya görülmektedir. Pano katlanarak çeşitli boyutlarda kullanılabilmekte, aynı zamanda tekerlekler sayesinde istenilen yere taşınabilmektedir. Çalışma masasının ise arka yüzeyi pano görevi görmektedir. Ve masa gerektiğinde yere yıkılarak podyum olarak kullanılabilir (Şekil 3.2.).

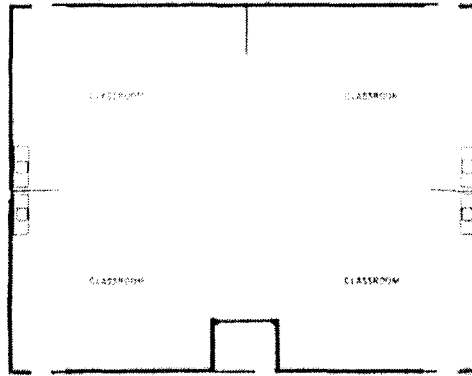
Şekil 3.2. Çok fonksiyonlu, hareketli mobilya örneği. (25.Skantze, 1989).

3.1.1. Büyüeyebilme

Okuldaki nüfus artışlarında zaman zaman meydana gelen hızlı değişmeler, sınıf mevcutlarını her zaman vaktinde tespit etmeye imkan vermez. Büyüklükleri değiştirilemeyen belli ölçülerdeki sınıflarda değişken olan sınıf öğrenci sayılarını karşılamak güçleşir. Bu durumlarda yapıya yeni derslikler katılması veya fazlalık halinde bunlardan bir kısmının sökülüp başka bir okulda kullanılabilmesi çeşitli yollarla sağlanmaktadır (sökülüp taşınabilir ve tekerlekler üzerine kurulu derslikler gibi).

Çocuklar arasında yaradılıştan varolan kişisel farklılıkların-vücut yapısı, gelişme hızı, duyu organlarının kesinlik dereceleri gibi-düşünülmesi gereği, öğrencilerin değişik konularda çeşitli gruplar (takım çalışması) halinde eğitilmelerine götürür. Bunun gibi ilkokullarda öğrencilerin her konuda tek öğretmeni dinlemesi yerine bugünkü eğilim sosyal alanlar, matematik, müzik ve sanat çalışmaları gibi konulara daha çok yatkınlık duyan ayrı öğretmenlerin kullanılması ve çocukların buna göre gruplandırılmaları yolundadır. Böylesine farklı grupların randımanlı sayıda olabilmeleri için iki sınıf öğrencilerinden seçilmesi doğru olacağından bu anlayış bitişik derslikleri gereğinde ikişer üçer birleştirebilmek üzere ara duvarları açılıp kapanabilir hale getirmektedir.

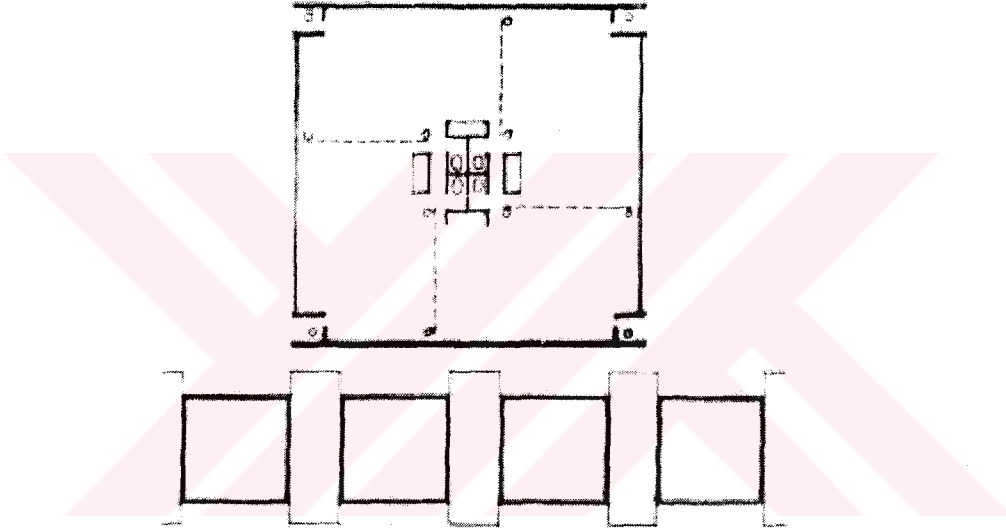
Ayrıca iki sınıf kalabalığını biraraya toplayabilmek böylece derslikleri aynı zamanda küçük toplantı hacimleri olarak değerlendirebilmek için de ana duvarların açılıp kapanabilir olması faydalı görülmektedir.

Şekil 3.3. Derslikler arasında açılıp kapanabilir duvarlara bir örnek. (20.Kızıltan, 1967).

3.1.2. Değişebilme

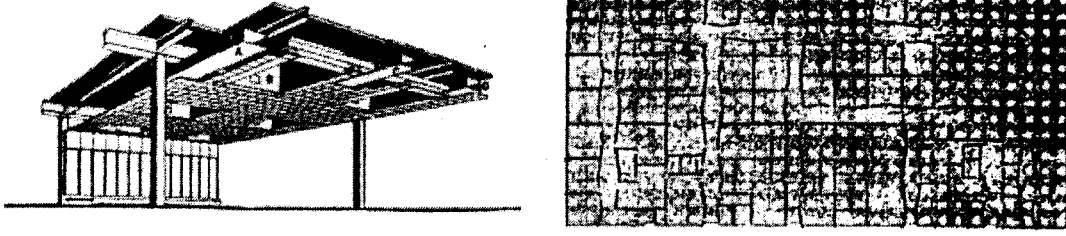
Eğitim anlayışı sosyo-ekonomik hayattaki değişmelere uygun olarak sürekli şekilde gelişmeler kaydetmek zorundadır. Çağımızda eğitim sistemlerinin bu anlamda değişken olması önemli bir nitelik olarak görülmektedir. Okula ait düşünce yapısı ise eğitim programının kendisi olacağından ya buna uygun olarak yapılan bitirilmiş okul binası bir süre sonra eğitim gerekliliklerini doğru yolda karşılayamaz demektir, ya da okul bünyesi bazı değişmelere elverişli olmalıdır. Bunlar kendi içinde yeni cins faaliyetlere imkan verecek değişimlerdir. Böyle bir esneklik derslik veya öğrenimle ilgili diğer hacimlerin yalnızca büyütülmeleri değil yeni baştan tüm düzenlemeleri anlamında da olabilir.

Şekil 3.4. Değişebilme anlayışına bir örnek. (20.Kızıltan, 1967).

3.1.3. Yenilenebilme

Değişebilme, okul bünyesi içinde yer yer ve gerektiği zamanlarda kimi hacimlerin büyütülüp küçültülebilmesi kolaylığı diye anlaşılırsa, yenilenebilme, bu anlayışın okulun bütününde aranması demektir. Bu da taşıyıcı sistem ve örtü dışında bütün ayırıcı duvarların değiştirilebilmesi anlamındadır. Eğitimciler, bugün yapacağımız okul yapılarını 2000 yılında da ufak değişmelerle eğitim gereklerine cevap verebilecek nitelikte düşünmeli ve inşa etmeliyiz derken aynı şeyi, en genel anlamda esnekliği kastetmektedirler (20.Kızıltan, 1967).

Şekil 3.5. Okulun bütütünde bölücü duvarların değiştirilebilmesine bir örnek (20.Kızıltan, 1967).

3.2. Temel Eğitim Yapılarının Tasarımını Yönlendiren Etkenler

Temel eğitim yapılarının tasarlanmasındaki önemli konuların başında, eğitim biçiminin yaratıcılığa, yarışmacılığa, üreticiliğe açık olması ve ilgili mekanların da bu özellikleri sağlayacak biçimde tasarlanması gelir.

Genel bir tasarım prensibi olarak; mümkün olduğu kadar yasak ve kısıtlamaların bulunmadığı, denetimli, ancak özgür davranışlara imkan verecek mekanların düzenlenmesi hususunu ortaya koymak gerekmektedir. Gelişmiş toplumlar hızla klasik, katı sınıf sistemini aşmışlar ve yaratıcılığa imkan sağlayacak çeşitli sürprizlerle dolu ortak eğitim alanları sistemine geçmişlerdir (26.Ertürk-Öztürk, 1993).

Okulların ve sınıfların tasarımı öğrencinin öğrenmesini etkiler. Son yıllarda eğitimciler, mimarlar ve araştırmacılar, sınıfların tasarımının, öğrencilerin davranışlarını etkilediğini tespit etmişlerdir. Çocuğun özgüvenine, ait olma hissine, çelişkili duygularına okul tasarımı ve sınıf çevreleri şekil verir. Çocuk, okulunun kendi ihtiyaçları göz önünde tutularak tasarlandığını hissederse, saygılı ve doğal davranışlar gösterir ve sınıf etkinliklerinde istekli davranır (27.Hebert, 1998).

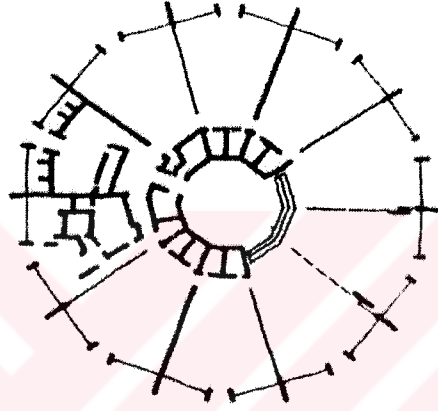
Çocuğun veya gencin nasıl ve nerede öğrendiğinin yanıtlarını bulmaya çalışmak, okul tasarımını yönlendiren etkenlerin tanımlanmasını sağlamaktadır. Okul binası organizasyonunun amaçları çevre halkına faydalılık, kaynakların ekonomik

olarak kullanılması, öğrencinin sosyal ve duygusal davranışlarının geliştirilmesi, esneklik olmaktadır (8.İnceoğlu-Pulat, 1993).

Bir mimari yapıt çeşitli ilke ve öğelerden meydana gelir. Bunlar;

Biçimlenme

Az dış duvarları olan kompakt, çok katlı yapıların ısıtma ve havalandırma giderleri, aynı hacimde tek katlı bir yapıdan daha az olur. Merkezde sınıfların, çevresinde koridorların yer aldığı bir plan, alan esnekliği, ısıtma ve havalandırmada ekonomiklik sağlar.

Şekil 3.6. Kompakt plan anlayışına bir örnek. (20.Kızıltan, 1967).

Ancak bilinen örnekler göstermektedir ki; ilköğretim yapısı için en uygun çözüm tek katlılıktır. Bugün ekonomik nedenlerle 2-3 katlı düşünülen ilköğretim yapılarının hiç te uygun çözümler olmadıkları artık anlaşılmıştır. İlk yatırım masraflarını kısmak için bu tür tasarımlara başvurulmasının, ileride daha büyük problemler çıkaracağı bilinmelidir (26.Ertürk- Öztürk, 1993).

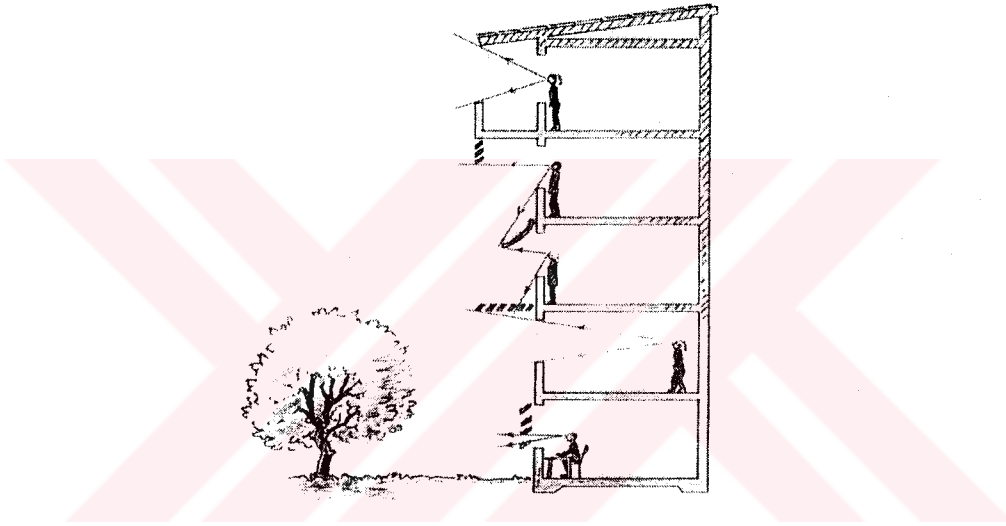
Yönlenme

Doğu ve batıya açılan sınıf pencereleri güneş ışınlarına çok fazla maruz kalır. Bu durum soğuk havalar için uygun olsa da, havalandırma problemi büyük olur. Genel bir kural, sınıfların pencerelerini kuzey ve güneye baktırmasıdır.

Pencere düzeni

Penceresiz yapılar oldukça kullanışlıdır: ekomoniktir, bakımı kolaydır, ısı kaybı azdır, dışarıdaki toz, duman, koku, ses içeri giremez fakat bu tür yapılarda insanlar kendilerini bir yere kapatılmış hissedebilirler. Diğer yandan geniş pencere yapıların çevresel avantajları vardır: dışarıyla yakınlık sağlar, ışık sağlar, güneş ışığı insanın fiziksel olarak kendini iyi hissetmesini sağlar.

Güneş ışığından kaynaklanan görüntü bozukluklarının nedeni, genel olarak direkt gelen güneş ışığıdır. Güneş ışığını kesmede güneşliklerin kullanımı yaygın bir yöntem olmaktadır. Aşağıdaki şekilde güneşliklerle güneş ışığı yalıtımı ve bunların getirdiği görsel imkanlar görülmektedir;

Şekil 3.7. Güneş ışığını kesmede bir yöntem olarak güneşliklerin kullanımı (28.Hellberg, 1996).

Aydınlatma

Eğitim yapılarında özellikle dersliklerde, gelecek kuşakların beyinlerinin biçimlendiği bu hacimlerde, fiziksel çevrenin uygun koşullarda sağlanması, ülke çapında önem taşır. Bir hacimde fizik ortam koşullarının iyi olmasında, o ortamda yaşayan kişilerin yapısına uygun bir sıcaklığın ve nemin varlığı da rol oynar.

Dersliklerin gün ışığı ile aydınlatılmasında, yapı dışı, yapı kabuğu, yapı(derslik) içi etkilidir. Yapı dışında, veri olan doğal ışık, bunun değişkenliği, yapı dışındaki etkenler (yapı, duvar, ağaç vb. gibi.) bunların konumları, uzaklıkları-

yükseklikleri, yansıtma özellikleri gibi etkenler genelde tasarım yapan kişinin denetimi dışındadır.

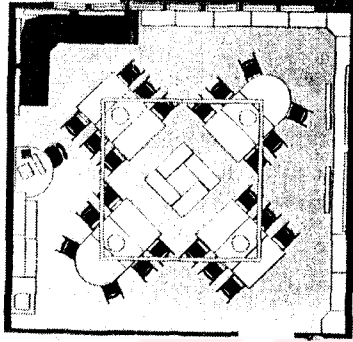
Yapı kabuğu ise, yatay, düşey ya da eğimli pencereler, çatı ışıklıkları ya da giydirme cepheleri kapsadığı için tasarımın önemli bir parçasını oluşturur. Ancak derslik tasarımında ışık girmesini sağlayan bu öğeler doğal havalandırma, ısı kayıp-kazançları, doğrultulu güneş ışığı denetimi, ortalama ışımsal sıcaklık, akustik gibi öteki fiziksel etkenleri de ilgilendirdiği için tümünün birlikte değerlendirilmesi gerekir. Dersliklerde pencerelerin tasarımında tüm bu etkenler, yapı dışı verilerine göre değerlendirilerek optimal çözümlere ulaşılması önem taşır. Yapı içi ise, gün ışığı ve lamba ışığından olabildiğince yararlanmak ve aydınlatma tekniği gereklerini yerine getirmek yönünden mimarın ve/ya da aydınlatma uzmanının birlikte belirleyebileceği bir nitelik gösterir (29.Şerefhanoğlu, 1993).

İç hacimlere giren güneş ışımları yalnızca ısı etkisi nedeniyle değil, kamaşma olayı yaratmaları nedeniyle de fizik ortamın önemli bir öğesi olma özelliğini taşır. Yansımaya göz kamaşmasının oluşmasını önlemek için parlak yüzeylerin derslikteki yerlerinin, güneşin ya da ışıklılığı yüksek nesnelerin görüntülerinin öğrencinin göremeyeceği yerlere konulması yeterlidir. Güneş ışığının yarattığı bu ışıklı alanları önlemenin tek yolu perde stor ya da jaluzi kullanmak gibi görünmektedir (30.Sirel, 1993).

İyi aydınlatma tasarımı, aydınlatma elemanlarının yerlerinin doğru seçimini gerektirir. Böylelikle çalışma alanları, parlama, yoğun kontrast ve gölge oluşmaksızın yeterli ışık alabilir. Ancak göz kamaştırıcı ışığı engellemek veya projeksiyon için mekanı karartmak için doğal ve yapay aydınlatmanın kontrollü olması gerekir. Geleneksel floresans sistemlerinin yanısıra çeşitli noktalar belirleyerek, stratejik olarak konumlanmış değişik aydınlatma sistemlerinin de kullanılması istenmektedir (22.Chiara and Challender, 1990).

Resim 3.1.

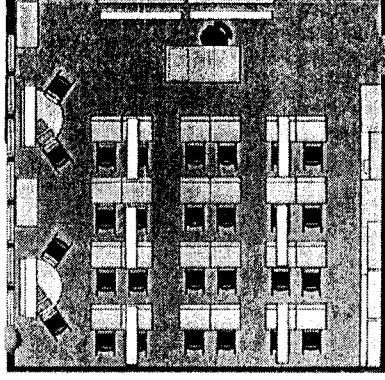

Şekil 3.8. Aydınlatma tasarımına bir örnek, Alternatif 1. (31.Akersten, 1978).

Öğrencilerin keşifler ve ortak aktiviteler yapabilmelerine imkan verecek şekilde tasarlanan sınıf, hareket ve diyalog sağlamaktadır. Öğrenciler, istediklerinde çalışma yerlerini değiştirebilirler ve gruplar halinde çalışabilirler. Yazı tahtası ve ilan panosu bir ray sistemidir. Öğretmen devamlı öğrenciler arasında dolaşarak, tek bir öğrenciye veya gruba yardım edebilir. Aydınlatma için dikdörtgen şeklinde 8 tane floresan düşünülmüştür, her masanın üzerinde lambalar yer alır, yazı tahtasının ve panoların üzerinde ayrıca birer lamba bulunur.

Resim 3.2.

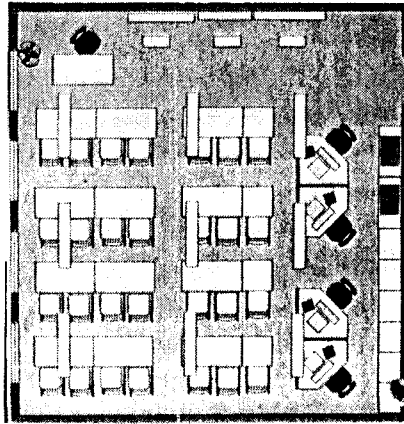

Şekil 3.9. Alternatif 2. (31.Akersten, 1978).

Öğrenci masalarının açılarak dolap olarak kullanılabilmesi, masa ve sandalyelerin yükseltip alçaltılabilir olması, ayak desteğinin olması ergonomik bir ortam yaratır. Bu gibi özellikler, tahta-kürsü düzeninin devamını sağlayabilir.

Resim 3.3.

Şekil 3.10. Alternatif 3. (31.Akersten, 1978).

Eğitimle ilişkili mekanlarda aydınlatmada fleksibil özellikler taşıyan çözümlere gidilmelidir. Rijid bir aydınlatma sistemi yerine zaman zaman ihtiyaçlara ve yapılan fonksiyonlara bağlı olarak değişebilen, yerinden oynayabilen aydınlatma sistemleri tasarlanmalıdır. Teknolojinin gelişmesiyle bu tür sistemleri elde etmek giderek kolaylaşmaktadır. Ancak, önemli olan bu ihtiyaçların bilincinde olmaktır (26.Ertürk-Öztürk, 1993).

Yalıtım

Çatının ve dış duvarların yeterli yalıtımı, ısı kaybını ve aşırı ısınmayı(sıcak havalarda) azaltır. Çift cam kullanmak, ekonomik iklim kontrolü sağlar (22.Chiara and Challender, 1990).

Okuldaki Ses Yalıtım Gereklere

<u>Ses yalıtım talepleri</u>	<u>Mekanlar</u>
(Özel yalıtım)	Müzik ve tiyatro çalışma salonlarında, havalandırma odası, el sanatları atelyesi, teknik atelye gibi yerlerde gereken ses yalıtımıdır.
(52 dB.)	Konuşma/ses klinikleri, öğrenim radyosu, sağır ve dilsizlerin sınıflarındaki ses yalıtımı.
(48 dB.)	Kategori 4: Normal konuşmaların geçtiği mekanlardaki ses yalıtımı. Örneğin: sınıflar, idari odalar, dinlenme odaları, yemekhane (aynı zamanda toplantı odası olarak kullanılan).
(44 dB.)	Kategori 3: Kütüphane, grup çalışma odaları, resim sınıfı, öğretmenler odası, okuma odası.
(40 dB.)	Kategori 2: Koridor, merdiven, WC, yüzme havuzu, jimnastik salonu, kafeterya, yemekhane(aynı zamanda toplantı odası olarak kullanılmayan).

(Talep olmayan)

Kategori 1: Gürüşü kaynağı içermeyen, devamlı çalışma ve bulunmayı gerektirmeyen mekanlardaki ses yalıtımı. Örneğin: depo, araç gerek odası gibi.

Akustik

Akustik kontrol, sesin emilmesini, yutulmasını, yansıtılmasını ve güçlendirilmesini gerektirir. Bir mekandaki ses, yandaki odadaki insanları rahatsız edecekse, sesin o mekandan çıkmasının engellenmesi gerekir. Akustik olarak sesi emici özellikteki malzemelerin kullanılması gereken mekanlar; koridorlar, tuvaletler ve kafeteryalardır. Oditoryumda sağlıklı bir şekilde müzik dinleyebilmek, sesi bazı yüzeylerden yansıtmaya, yankıyı önlemek için bazı yüzeylerde emmeye bağlıdır, konuşmacının sesi ise bir anfiyle yükseltilmelidir (22.Chiara and Challender, 1990).

Yankılanma, sınıflardaki ses problemini arttıran bir faktördür ve odadaki ses dalgalarının sert yüzeylerde yansmasıyla sesin devam etmesinden meydana gelir. Yansıyan ses, direkt sesi maskeler. Sınıflarda yankılanma süresi 0.4 s.'yi geçmemelidir. Boş sınıflarda yankılanma oranları 0.4-1.2 s arasında olmalıdır.

Çocukların öğretmenle arasındaki mesafe, anlaşılabilirlik yönünden 180cm'yi aşmamalıdır. Ancak, tipik sınıf boyutu açısından, bu mesafenin tüm öğrenciler için sağlanabilmesi çok zordur. Konuşmacıyı anlama seviyesi %95, %71, %60 olduğu durumlarda, aradaki mesafe 180, 360, 720 cm olarak belirlenmiştir. Bu mesafeleri gözden geçirdiğimizde, anlama ve ifade etme konusunda sınıfın orta ve arka kısımlarında oturan öğrenciler, önde oturan öğrencilere göre zorluk çekeceklerdir.

Ses ve yankılanma, sınıflarda dinlemeyi etkileyen faktörlerdir. Konuşmacı ve dinleyici arasındaki mesafe, ses ve yankılanmanın son etkisini tanımlar. Tavan seramikleri ve yumuşak duvar kaplamaları gibi akustik önlemler, ses problemini azaltır. Ancak bu önlemler, öğretmen ve öğrenci arasındaki mesafenin yol açacağı olumsuzlukların tek başına üstesinden gelemez (32.Palmer, 1998).

Renk

Renk, psikolojik olarak öğrenmeye yardımcı olur. Doğru kullanıldığında ortamı güzelleştirir, keyifli ve yenilikçi bir hava verir. Parlak, sıcak renkler heyecan uyandırır, spor salonlarında kullanılması uygun olur. Yumuşak, soğuk renkler ise çalışma alanlarında sakin bir atmosfer yaratır (22.Chiara and Challender, 1990).

Yaratıcılıkla en ilişkili görülen fiziksel faktör renk olmaktadır. Çok yakın zamana kadar rengin eğitimdeki önemi küçümsenmiş, daha doğrusu gözönüne alınmamıştır. Hangi renklerin çocuğun yaratıcılık özelliklerine etkili olabileceği, onu çevresine daha fazla bağlayabileceği konuları her ne kadar yeterince incelenmemişse de en azından beyaz ve gri gibi ülkemizde çok kullanılan resmi renkler eğitim yapılarından giderek uzaklaşmaya başlamıştır. Bu da bir an için, az da olsa memnuniyet verici bir husus olarak ortaya çıkmaktadır. Rengi tek başına bir faktör olarak ele almaktansa, malzemeyi ve dokuyu bir bütün olarak ele almak, mekanın oluşmasında tabii renklerle beraber değişik malzemeleri örneğin ahşabı, çeşitli örgü malzemelerini, çeşitli tekstil ürünlerini dengeli bir biçimde kullanmak gerekmektedir (26.Ertürk- Öztürk, 1993).

Eğitim yapılarındaki mekanlar için tek tek renk reçetesi mevcut değildir. Ama temelde bazı sonuçları şöyle açıklayabiliriz. Öğrencinin bulunduğu mekandaki işlevi belirlenmelidir. Daha sonra o mekandaki öğrencilerin yaşları, cinsiyetleri ve hatta kültürleri gözönünde bulundurulur. Psikolojik Renk Bilimi kurallarına göre uygun renkler seçilir ve kullanılır (33.Kıran, 1993).

3.3. Temel Eğitim Yapılarında Tasarlama Stratejileri

Bir okul tasarlanırken, ayrıntılı stratejik planlama yapılmalıdır. Her çözüm kendi içinde avantaj ve dezavantajlar içerir. Çözüm, pek çok bloktan oluşan, tabana yayılmış bir çözüm ya da içinde her ihtiyacın sağlandığı tek bir blok şeklinde olabilir.

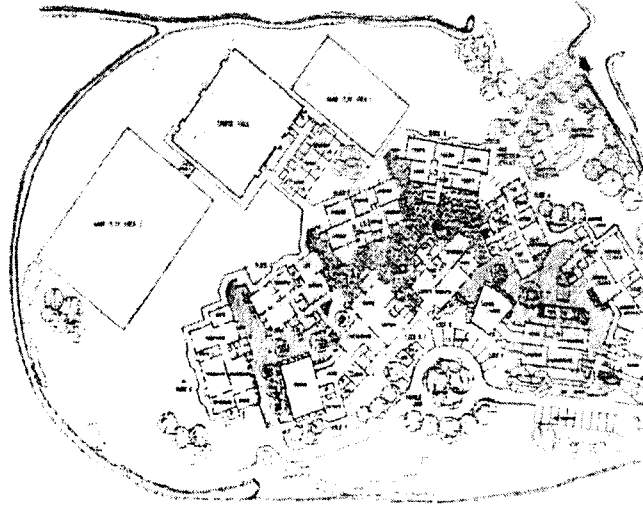
Tabana yayılan bloklar

Blok yaklaşımının avantajları aşağıdaki gibi özetlenebilir,

- * Mali durumun ve de alanın izin verdiği ölçüde konstrüksiyonda esneklik
- * Tasarım esnekliği- bir bloktaki değişiklikler, hemen bir sonraki aşamada, diğer blokları etkilemeden detaylandırılabilir.
- * Yönetim esnekliği- Bağımsız bloklar özel kullanımlara açılabilir.
- * Adaptasyon derecesi bir bloktan diğerine farklılık gösterir.
- * Bloklar arasında planlama ve strüktürde kullanılacak ızgara sistemi farklılık gösterebilir.
- * Her bir bloğun servisi için farklı yaklaşımlar olabilir.
- * Bağımsız bloklar, orijinal tasarımın imkan verdiği ölçüde uzatılabilir.
- * Bağımsız blokların kullanımlarından vazgeçilebilir veya başka kullanımlara açılabilir.

Olası dezavantajlar da şöyledir,

- * Okul, alana çok yayılmış olduğundan kullanıcılar için bağlantı kurmak kolay olmaz.
- * Öğrenciler ve personel, tüm hava koşullarında bloktan bloğa taşınmak zorunda kalacaklar, bu da bazı iklimlerin sert geçtiği düşünülürse zor olacaktır.
- * Öğrenciler diğer bloklardaki aktivitelere katılma konusunda isteksiz davranabilirler.

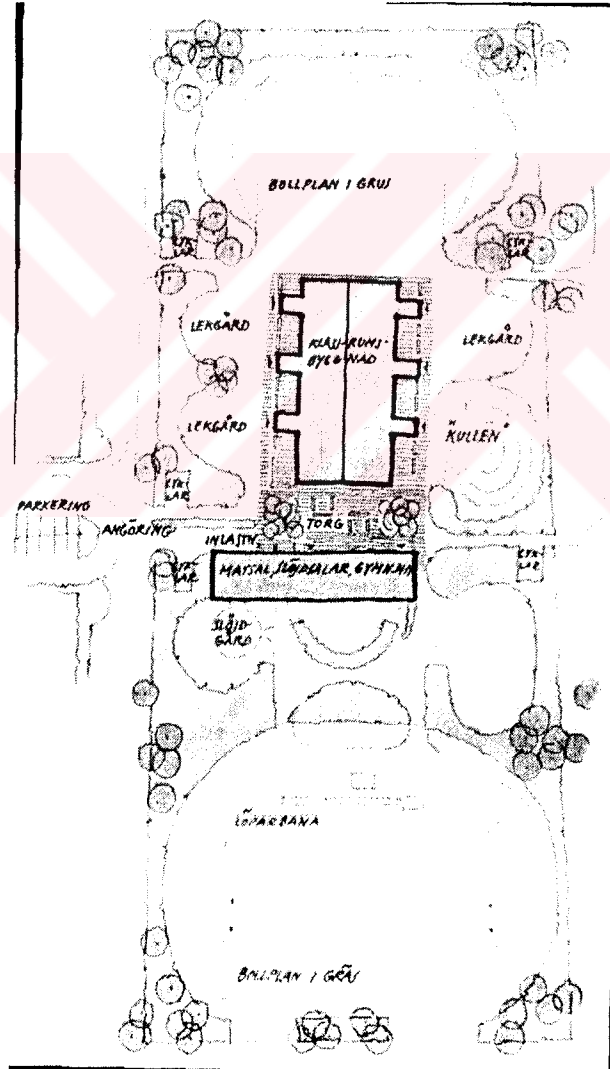

Şekil 3.11. Lowton High School, Wigan-England. (19.Clynes,1990).

Tekil yapılar

Tekil yapıların avantaj ve dezavantajları, genelde tabana yayılan çözüm için sıralananların tersidir. Geniş, tekil yapılarda baştan başa bir mekan hissi yaratılabilmesi için, sirkülasyon net bir şekilde organize edilmelidir.

Bu tip çözümde tasarım kağıt üzerinde iken, açık ve net bir mantık oluşturulduğu düşünülebilir. Oysa uygulamada monoton ve ezici olabilir. Bunun tersi, insan boyutuna uygun mekan düzenine sahip bir yapı, iki boyutta karışık gibi gözükebilir. Bu nedenle, müşteri, kullanıcı ve tasarımcı arasında işbirliği ve ortak anlayış sağlanmalıdır. Bunun sonucunda tasarım inşa edilmeden kavranabilir (19.Clynes, 1990).

Şekil 3.12. Klagerupskolan, Svedala-Sweden (31.Akersten, 1978).

3.4. Tasarım Süreci

3.4.1. Yer Seçimi

Bilindiği gibi ülkemizde kentsel yerleşme alanlarında imar planı oluşumunda eğitim yapıları yer seçimi, gerek kullanımı ve gerekse alan büyüklüğü yönüyle sorun yaratmaktadır. Bu özellikleri nedeniyle planlama kararlarında eğitim yapıları;

- * Belirli bir ulaşılabilirlik mesafesinde olması,
- * Eğitim yapısının öğrenci yaş grupları ve eğitimin özelliğine uygun bir arsa üzerinde olması,
- * Plan kararının alan kullanımı ve kitle biçimi yönüyle uygun özellik içermesi, doğrultusundaki özellikler dikkate alınmalıdır (34.Ergen, 1993).

Aşağıda bir okul bölgesinin seçiminde gerekli bilgiler sıralanmıştır:

- * Şu andaki ve gelecekteki çevre. Çevrenin ekonomik, sosyal ve imar yapısı.
- * Bölge planlamasıyla entegre olma. Potansiyel imar yayılması, boyut, ihtiyaç ve konumla ilişkilidir.
- * Kapsamlı okul planlamasının rolü. Aynı bölgedeki diğer ilkokullarla ve yüksek okullarla ilişki.
- * Bölge özellikleri. Bölgenin konumu-kentsel, banliyö tipi veya kırsal alan gibi; bölgede yapı yapılabilecek alan yüzdesi, rekreasyon ve oyun alanları, otopark, yollar ve hizmet alanları; arazi düzenlemesi- su kaynağı, sel planlaması, bitişik watershed'ler (iki nehri ayıran arazi) ve yapısal uygulamalar için uygun malzemeler.
- * Servis mekanları. Servisler- Elektrik tesisatının maliyeti ve sağlanabilirliği, sağlıkla ilgili servisler(arıtma tesisi veya fosseptik fizibilitesi), arazinin ilk maliyeti, arazinin maliyeti ve geliştirilmiş maliyet birbiriyle karşılaştırılmalıdır (35.Agron, 1998).

Eğitim geniş alan gereksinimi olan bir fonksiyondur. Gereksinim duyulan geniş alanları kent merkezlerinde özellikle İstanbul benzeri metropoller için sağlamak hem zor hem de ekonomik değildir. Kent merkezlerinin yapı ve insan yoğunluğunun odaklandığı, arazi değerleri yüksek, trafik yoğunluğunun yaşandığı alanlar olması, çevre ve gürültü kirliliği gibi girdiler de değerlendirildiğinde eğitim alanlarının gereksinim duyduğu çevre ile çakışık olmadığı ortadadır. Kent merkezinde

konumlanmanın diğerk bir boyutu da eğitim tesislerinin oluşturduğu insan, trafik ve gürültü yoğunluklarının konut ve çalışma alanları için olumsuz etkileridir (36.Koç-Şengezer, 1993).

Türkiye' de geliştirilecek eğitim modelinin, yeni ihtiyaç duyulan okulların, yer seçimiyle olduğu kadar, mevcut okulların ve kentsel donatımların iyileştirilmeleriyle ve yeni kentsel standartların oluşturulmasıyla birlikte düşünülmesi ve kent planlama anlayışının da bu manada yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir (37.Çelikhan, 1998).

3.4.2. Analiz

Arsa analizi, sentezi ve tasarım, müşteriyle yakın çalışan mimar, peyzaj mimarı ve mühendisten oluşan bir takım tarafından geliştirilir. Aşağıdaki listeyi kullanarak, bu analizde, arsanın ve çevresinin şartnamesine göre, eğitim programı ve toplum ilişkileri temel alınır;

Arsa analizi ve değerlendirme

* Konum (Bölgesel-Mahalli)

*Çevresel Faktörler

Mevcut şartlar

Toprak- Sınıflandırma ve kullanımlar

Topoğrafya- Dış hatlar ve yükseltiler

Hidrografi- Su basması, kaynaklar, akarsular, göller ve bataklıklar

Mevcutlar- tarihi değerler ve imaj noktaları.

Bitki örtüsü- Tip ve kapladığı hacim

Hizmetler- sağlık, su, gaz, ve elektrik

İklim-Rüzgar ve güneş

Doğal özellikler ve arazi kullanımı

* Bölgeleme

* Çevresel düzenlemeler

Gürültü, titreşim ve parazit

Uçak

Demiryolu
Otomobil
Ticaret
Elektrik
Radar
Endüstri
Sanayi dumanı

* Ulaşım

Tipi- Kaldırımlı, kaldırımsız vs.
Genişliği- Kaldırım döşenebilir veya direkt yollar
Yoğunluk- Günlük ortalama ve üst sınır
Planlanmış gelişmeler- genişletme, uzatma ve karayolları
Trafik özellikleri- Bölgesel, kentsel ve lokal
Arazi gereksinimleri

* Taşıtlar

Otopark gereksinimleri
İdari
Personel
Ziyaretçi
Hizmet
Bakım ekipmanı
Halkın taşınması

* Yayalar

Sirkülasyon
Rekreasyon

* Hizmetler

Normal ihtiyaçlar
Özel ihtiyaçlar

* Diğerleri

Polis ve yangın koruma- mesafe, konum, belediye ve yargı
Sergi alanları
Umuma açık alanlar
(22.Chiara and Challender,1990).

3.4.3. İhtiyaç Programlaması

İç ve dış mekanların, kapsamlarının, konumlarının, özelliklerinin, ilişkilerinin, kullanımlarının aşağıda verilen başlıklarda dikkatle ele alınması gereklidir;

- * İç ve dış mekanlar;
- * Kapalı, açık, yarı açık mekanların oluşturulması kapalı teneffüs alanları, köşeleri, açık teneffüs alanları, yarı açık-saçaklı, gölgeli-korunmuş mekanlar.
- * İç-dış mekan ilişkilerinin, geçişlerinin, bağlantılarının, ara mekanların oluşturulması (doğrudan geçişler, geçiş sayılarının fazlalığı, görsel-işitsel bağlantılar...)
- * İç mekan akışı, iç mekan zenginlikleri, alt mekanlar oluşturulması.
- * Gerekli otoparklar, yaya mekanları, oluşuma yeterli alan sunan dış mekanlar: yeşil, oyun alanları, dinlenme alanları, toplanma, gösteri, izleme alanları, zemin özellikleri-sert zemin, yumuşak zemin ayırımı, donatı-mobilya özellikleri, çok amaçlı kullanımlar, yapaylıktan çok doğallık sunan ve iyi ilişkilendirilmiş dış mekanların oluşturulması.
- * Girişler: Doğru çözülmüş, çekici, yönlendirici, gereksinimleri karşılayabilecek girişlerin oluşturulması.
- * Özel mekanlar, özel çözümler: Özel durumları olan belirli kişilere hizmet verebilecek özel mekanlar, özel çözümlerin oluşturulması. Özürlü insanlar için tasarımlar, uygulamalar;
- * Dış çevreden yaklaşma
- * Bina çevresine yaklaşma
- * Binaya yaklaşma
- * Bina içi ulaşım ve özel mekanlar
- * Kapılar, rampalar, asansörler, kapı önü mekanları, gerekli ek alanlar, aksesuarlar: ek yardımcı donatılar, wc'ler.
- * Ortak kullanımlı mekanlar:
- * Kütüphaneler
- * İşlikler
- * Çok amaçlı salonlar
- * Spor salonları
- * Dış mekanlar

3.4.4. Tasarım

Amaçlanan, tanımlanan eğitim yapısının, seçilen yere, yakın çevreyle ilişkilerine, varolan çevreye yaklaşma kararlarıyla etkileşimli olarak projenin kimliği vermesi istenen imaj doğrultusunda çalışılması, tasarımın hareket noktası belirlenmelidir. Çevrede belirginleşen ve çevreyi; fiziksel ve sosyal çevreyi belirginleştiren yapılar, tanıtıcı, vurgulayıcı yapılar aramak amaç olmalıdır. Gelişme, büyüme kararları tasarımla birlikte düşünülmelidir (38.Çevik-Keleş, 1993).

Planlı gelişen yerleşim alanlarında eğitim alanı tasarım ilkesi öngörülen yeşil alan ilişkisini ve geniş alan kullanımını sağlamaya yönelik olmalıdır. Eğitim alanlarının özelleşme eğilimi planlamada bu alanların yeni rantlar sağlamasına yönlendirilebilir. Genel donatı alanları kapsamı dışında değerlendirilecek eğitim tesisi alanları, diğer donatılar içinde alan büyüklüğü açısından olumlu olacaktır ve daha sağlıklı kararlar alınabilecektir. Gerekli donanımı olan bir okul alanı çalışma saatleri dışında da belirlenen modeldeki 'çevrenin kültür merkezi' olarak kullanılabilir (36.Koç- Şengezer, 1993).

Tasarımcılar, yaptıkları görüşmeler sonucunda aşağıdaki saptamalara ulaşmışlardır;

- * Okul öğrencileri, çevrelerini analiz etmek, kendilerini fiziksel ve sosyal yapılarına uygun konumlandırmak konusunda oldukça başarılıdır.
- * Hem öğrenciler hem de öğretmenler, öğrenmenin farklı yollarla ve farklı hızlarda gerçekleştiğine inanmaktadırlar; öğrenme ortamlarındaki esneklik, hem öğrenciler hem de öğretmenler için çok önemlidir.
- * Hem öğretmenler hem de öğrenciler mahremiyet sağlayan mekanlara sahip olmayı isterler.
- * Okuldaki değişik yaş gruplarındaki öğrencilerin pek çok farklılıkları vardır: olgunluk farkı, öğretmenden ve mekanlardan farklı beklentiler ve eş gruplarıyla etkileşim yeteneği farkı gibi. Bu farklılıklar tasarım esnasında göz önünde bulundurulmalıdır.
- * Öğrenciler, öğretmenler ve idareciler, iyi bir okul için kendi kişisel standartlarını tanımlamışlardır; okuldaki koridorların aydınlık olmasını, takım çalışmasına imkan veren taşınabilir duvarları görmeyi istediklerini belirtmişlerdir (39.Strickland, 1994).

Günümüzde okul tasarımı için, tahmin edilen ekonomi ve nüfus değişimleri, değişen teknoloji gereksinimleri(bilgisayar laboratuvarları, multimedia merkezleri vs.), öğrenme metodlarındaki değişmeler ve bazı okulların spesifik gereksinimlerinden doğan kısa ve uzun vadeli toplum ihtiyaçları gözden geçirilmelidir (40.Metzner, 1998).

3.5. Temel Eğitim Yapılarının Tasarımı İçin Bir Yöntem: Katılımcı Tasarım

Kullanıcı katılımıcılığının eksikliği, eğitim yapılarından tatmin olamamanın ana sebebidir. Kullanıcılar bina gelişim sürecinde değerli bir bilgi kaynağı olarak hizmet verebilirler. Bu amaçla ortaya çıkan “Katılımcı Tasarım”, geniş bir kullanıcı grubunun bir araya gelerek tasarıma katılması anlamına gelir. Okul planlamasının çok yönlülüğü, çeşitli alanlarda edinilen tecrübeleri, özel bilgilere ihtiyaç göstermesi hususları, böyle bir planlamada farklı dallarda yetişmiş kimselerin ortak çalışmalarını gerektirmektedir.

Katılımcılık bir bütünün, geniş bir düzenin bir parçası olarak davranmak anlamına gelir. Okulları ve toplumları entegre etmede anahtar, katılımcı tasarım sürecidir. Eğitimciler, meslektaşlarının prensipleri hakkında bilgi sahibi olmayı, iş çevresinden temsilciler de öğrenimin tasarımına katkıda bulunmayı isterler. Katılımcı tasarım, eğitimciler, mimarlar, şehir plancıları, psikologlar, öğrenciler, ebeveynler ve toplumun iş çevresindeki insanlar arasında engelsiz bir iletişimi gerektirir (23.Bingler, 1998).

Katılımcı tasarım, çeşitli alanlardan kimselerin bilgi ve yaratıcı güçlerini ortak konu olan okul planlaması üzerinde birleştirmelerini sağlayan bir takım çalışması şeklindedir.Koordine planlamaya katılacaklar şöyle sıralanmaktadır:

- * Eğitim müdürü(Superintendent of Schools):Takım koordinatörü ve danışmanıdır.
- * Eğitim kurulu üyeleri
- * Planlamada bilgilerinden, tecrübelerinden faydalanılacak öğretmenler.
- * Her türlü ilgileri ve reaksiyonlarıyla öğrenciler.(gözönünde tutulacak hususlar olarak)
- * Mimar

- * Eğitim danışmanı (Bu kimse tecrübeleri, eğitim alanındaki bilgileriyle koordine planlamada en yararlı unsurlardan biridir. Eğitim danışmanının okul müdürü ve mimarın dışında onlara bağlı olmayan bir kimse olması istenmektedir.)
- * Şehir planı ve nazım plan planlayıcıları
- * Düşünce ve eğilimleri gözönünde tutulacak toplum
- * Genellikle katılmalarında fayda görülen diğer kimseler (ressam, heykeltıraş, sağlık kuruluşları, landscape mimarı vb.).

Bu grupların kurulmasında aşağıdaki esaslara uyulması tavsiye edilmektedir:

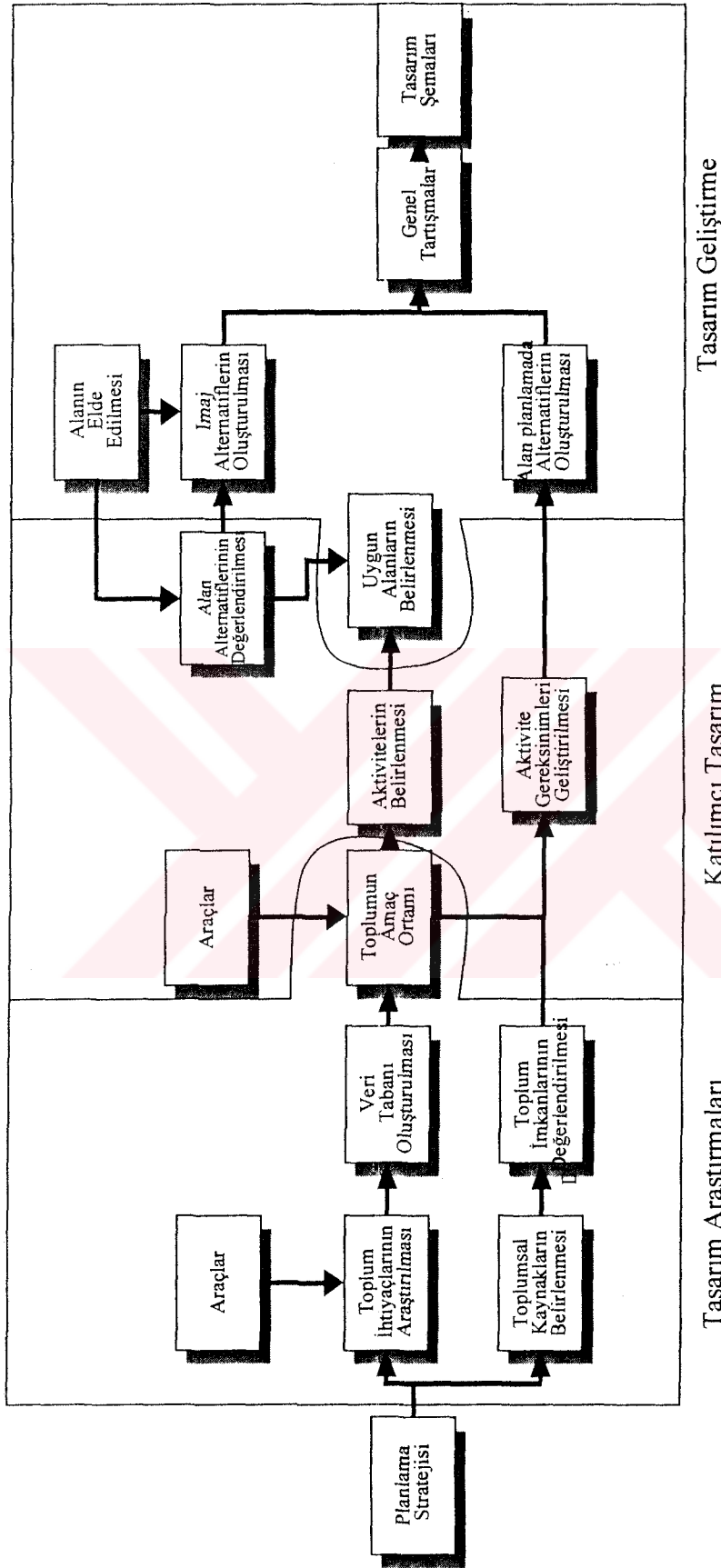
- *Geniş ölçüde katılmayı sağlayacak bir atmosfer yaratılmalıdır.
- *Yalnızca ilgili, zeki ve yaratıcı güçte kimseler çağırılmalıdır.
- *Her grubun fonksiyonu açıkça belirtilmelidir.
- *Grup çalışmalarından belli süre içinde randıman alabilmek için sınırlar konmalıdır.

Aşağıdaki alanlarda planlama gruplarının kurulması ve her grubun çalışma sonuçlarını birer raporla bildirmeleri istenir:

- * Genel faktörleri planlama grubu (Gerekli istatistikler, karayolları durumu vb.)
- * Eğitim felsefesini planlama grubu
- * Yapı planlaması grubu
- * Mali meseleleri planlama grubu

Grupların hazırlayacakları raporlar koordinasyon grubundan eğitim kurullarına oradan da eğitim müdürü ve danışmana intikal eder, onlar da bu raporlara dayanarak eğitim şartnamesi hazırlanır. Bundan sonra yapı planlamasına geçecek mimar bu iki kimse ile sürekli ve yakın çalışmalar yapar (20.Kızıltan,1967).

Gelecek yüzyıl için eğitimin geliştirilmesi, okulların yeniden yapılandırılmasıyla sağlanabilir, bu, öğretmenler, ebeveynler ve toplumun koordine olmasını gerektirir. Böylelikle öğrencilerin intihar, hamilelik, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı, okula devamsızlık ve yoksulluk gibi problemlerini de çözmek mümkün olabilecektir (41.Shane, 1991).

Şekil 3.13. Katılımcı Tasarım Sürecinin Ana Bileşenleri (42.Sanoff, 1990)

3.5.1. Katılımcı Tasarım Prensipleri

Katılımcılar, öğrenim ve öğretim yaklaşımlarının çeşitliliğini göz önünde tutarak, okul çevrelerini incelerler. Eğitimsel amaçlar ve öğrenme metodları, katılımcılara sayısız tercihi tartışma imkanı verecek şekilde eğitim literatüründen seçilir.

Katılımcı tasarım denilen bir tür oyun, beş kişiden oluşan üç grupta oynanır. Her oturumdan sonra seçimler yapılmalıdır, bireylerin notları birleştirilmelidir. Özet notları, her seçimi tanımlayacak şekilde yapılmalıdır. Grup üyeleri, diğer üyeler aynı seçimleri yapmamış olsalar bile, kendi bireysel seçimlerini kuvvetle savunmaya teşvik edilmelidir.

Amaçlar ve öğrenme yöntemleri şeklinde olan iki bileşenin birleştirilmesiyle, en iyi ortam, grup tarafından belirlenen ihtiyaçları yerine getirecek şekilde tanımlanmalıdır. Kararlar, katılımcılık partisinin raporuna not edilmelidir. Grupların son kararı, bütün kararların özetinden oluşur (42.Sanoff, 1990).

Eğitimsel gereksinimlerin ifade edilmesinde temel olan, güncel mimari sorunların basitçe listelenmesidir. Mimar, mimari sorunları çözme konusunda yeteneklerini kullanarak ilerler. Eğitimcilerin tasarlayacağı binadan ne umduklarını ve bunun tüm karmaşıklığı ile nasıl fonksiyonlanacağını çözümleyebilir.

3.5.2. Katılımın Amacı

Katılımcılık, başkalarıyla paylaşım durumlarıyla ve ürün olarak görülen karar vermeyle ilgilidir. Katılımcılık, üç evreden geçen mimari operasyon boyunca, kullanıcıların varlığı anlamına gelir; problemin tanımlanması, çözümün detaylandırılması, ve sonuçların değerlendirilmesi . Katılımcılığın birçok eşanlamlısı vardır, halk katılımı, halk etkisi, işbirliği, ortak karar verme gibi.

Konunun netleştirilmesi, basit kim, ne, nerede, nasıl, ve ne zaman sorularının sorulmasıyla mümkün olabilir,

* Katılımcılık sürecine kimler dahil edilmelidir?

- * Katılımcılık programıyla elde etmeyi umduğumuz şartnameler nelerdir?
- * İnsanların katılımı nasıl sağlanacak?
- * Tasarım sürecinde katılımcılık ne zaman gerekir veya istenir?

Bunlar katılım sürecinin oluşturulmasından önce sorulmuş sorulardır.

Mimarların ve yetkililerin farkına vardığı şudur ki, katılımcılık profesyonel bir spor gibidir. Karşıt fikirli ve çatışan hedefleri savunan kişi ve gruplardan oluşan bir halk forumunda yer alır. Katılan kişi ve gruplar farklı zamanlarda farklı roller oynarlar (42.Sanoff, 1990).

3.5.3. İdareci, Eğitimci ve Mimarın Planlamadaki Yeri

İdarecinin rolü: Bu alanda en önde gelen ve önemli kişi eğitim müdürü veya okul müdürüdür(Superintendent of Schools). Okul planlaması konusunda idarecinin yapabileceği en değerli iş, eğitimle ilgili alanlarda kararlar alacak olan Eğitim Kurulunun aydınlanmasına yardım etmek ve planlamada halkın ilgisini, yardımcı olmasını sağlamak, uzmanlar tavsiye etmek, mimara verilmek üzere eğitim şartnamesini hazırlamaktır.

Eğitim danışmanı: Okul planlaması takım çalışmalarında eğitim danışmanı nispeten yeni sayılır. Gerek fonksiyonları gerekse mekanik bünyesi bakımından komplike hale gelen okul yapılarına ait program meselelerini çözümlmek, özel ve teknik bilgilere sahip olmayı gerektirir. İşte eğitim danışmanının en önemli işi bilgi isteyen özel alanlarda idarecilere yardımcı olmak ve eğitimle ilgili şartnamenin hazırlanmasını sağlamaktır.

Eğitimci danışmanın bir başka rolü de gerek idarecilerin gerekse mimarın dışında olan kişiliğiyle halka, onların meselelerinin adamı olarak daha kolay yaklaşabilmesi ve yardımcı olabilmesidir (20.Kızıltan, 1967).

Tasarım takımında eğitimciler öncelikle, eğitimle ilgili gelişmelerin genel amaç ve stratejilerini, aynı zamanda pratik öğretimin günlük problemlerini ve de onları çözmeye kalkışan güncel birçok yeniliği iyi bilen kimseler olarak tanımlanırlar. Eğitimci, uzman grubuna dahildir ve kullanıcı temsilcileriyle yüzyüze

olan bir koordinatör olarak çalışır. Eğitimin sınırlarını belirleme ve bu yolda çalışacak kimseleri bulma görevi, bu kişiye aittir.

Bir okul binası için oluşturulmuş tasarım takımları, beyin fırtınası seansları düzenleyerek işe başlayabilir. Daha sonra malzeme çalışması ve beyin fırtınası seanslarının, brifingler ve tasarım evreleri boyunca birçok kez tekrar edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Konunun daha iyi kavranmasıyla problemler netleşir ve takımın yardımlaşma hevesi gelişir (43.PEB, 1976).

Mimarın görevi ve sorumlulukları: Bir okul planlamasında mimarın önde gelen işi eğitimin gerekliliği olarak ortaya konan esaslara cevap verecek bir çözüm aramak ve okulu kullanacak olanlara uygun bir fiziksel çevre sağlamaktır.

Yapının inşası için gerekli planları ve şartnameleri hazırlamak gibi, yapı statik hesaplamaları ve projeleri ile tesisat projelerinin hazırlanmasında ilgili mühendislerle iş birliği yapmak da görevleri arasındadır. Mimar yapıyı projeye uygunluğu ve kalite yönünden kontrol eder.

Mimar, problemi bir eğitimci gözüyle görmek, eğitim problemlerini yorumlamaya çalışmak zorundadır. Ve konu üzerindeki diğer malzemelerle birlikte okulları inceleyerek bilgi toplamalı ve kısa zamanda bunları özümlemelidir.

Mimar, takım çalışmasının önemli bir unsurudur. Bununla beraber nasıl eğitiminin özel bir fonksiyonu varsa mimarınki de öyledir. Sözü edilenler takımın en önemli iki üyesidir ve başarılı bir yapı elde edip etmemek bu iki kimseyle çok yakından ilgilidir (20.Kızıltan, 1967).

3.5.4 Katılımcı Tasarımla Gerçekleştirilen Örnekler

Davidson Elementary School

Kuzey Carolina' nın Davidson adında küçük bir kasabasında yer alan okul, 600 öğrenci kapasitelidir. Kasaba halkı iyi organize olmuş,aktif, bilgili ve duyarlı bir topluluktur. Bu yüzden ihtiyaçları olan binalara ve bunların görünüşlerine yakın ilgi göstermektedirler. Seçilen mimarlar tarafından toplumun projeye katılması önerildi.

Bu mimarların danışmanlığını yapan Henry Sanoff öncülüğünde öğrenciler, öğretmenler, veliler, toplumun çeşitli gruplarından gelen üyeler ve okul planlama komitesi üyelerinden oluşan stüdyolar düzenlendi. Bunların amacı, inşa edilecek okulun eğitimsel amaçları desteklemesi ve de bu amaçlara uygun olması için toplumda bir görüş birliği oluşturmaktı.

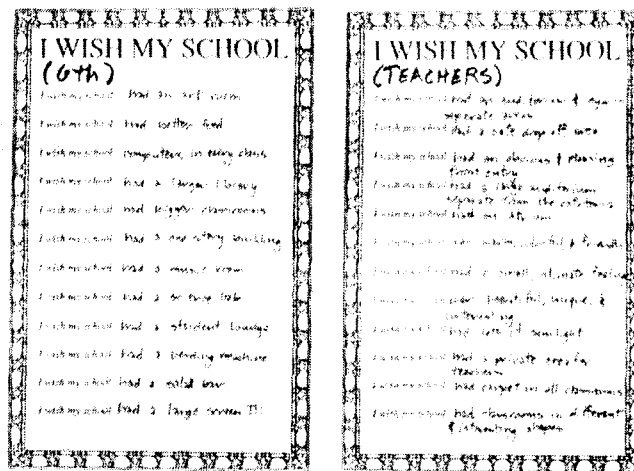
Her sınıfa ait öğretmenlerle yapılan kapsamlı görüşmeler, stüdyolar ve eğitim metodları konusundaki araştırmalar doğrultusunda Davidson okulu tasarım çalışmaları başlatıldı. Bu sadece yeni bir okul tasarlamayı amaçlamıyor, aynı zamanda değişen anlayış doğrultusunda, tavsiye edilen pedagojik değişimlerle eğitimsel yöntemleri yeniden gözden geçirmeyi de planlıyordu.

Süreç, okul müdürü, veli, öğretmen ve öğrencilerin katılımının sınırlarını çizmeyi amaçlayan bir stratejinin belirlenmesiyle başladı. İlk aşama, eğitim müdürlüğünce belirlenmiş eğitime ilişkin standartların öğretmenlerle tek tek görüşmeler yoluyla değerlendirilmesi şeklinde oldu. Bu standartlar, alan miktarları, ve gerekli ekipmanlarla ilgilidir. Bire bir görüşmeler sonucu, bu standartlarla öğretmenlerin kendi standartları arasında birçok farklılık kaydedildi. Örneğin, öğretmenler odasıyla, akademik ve yönetsel alanların ilişkileri, rehber öğretmenin ofisinin konumu gibi.

Resim 3.4. Katılımcılar eğitim metodlarına uygun ortamların fotoğraflarını belirlerken. (42.Sanoff, 1990).

Öğretmenler, sınıfların yanındaki küçük çalışma odalarını merkezi bir öğretmenler odasına tercih ettiler. Uzun, gürültülü koridorlar istemiyorlardı. Öğretmenler ve mimarlar birlikte mevcut iki katlı okul yapısını gezip, sorunları yerinde gözden geçirerek mülakaat yaptılar. Bu çalışmalar sırasında uzun ve gürültülü koridorlar, okul sıralarının koridorlara kadar taşmış olması ve oyun alanlarının otoparklarla bölünmüş olması gibi olumsuzlukları farkettiler. Yapılan görüşmeler ve stüdyo çalışmaları sırasında bir beraber yaşama; topluluk oluşturma hissinin en önemli nokta olduğu ortaya çıktı. Öğretmenler için, eğitim metodlarıyla fiziksel mekanlar arasında bir ilişki kurmak zordu. Çoğu için bilinen tek mekan sınıflardı. Açık alanları değişik aktiviteler için kullanma olanağını farketmek te öğretmenler için enteresan oldu. Buna göre, her bir sınıfın önünde üzeri yarı kapalı alanlar ve iç avlular oluşturulması fikri benimsendi. Çocuklar da şiir ve resim yoluyla(sanat) fikir üretimine katkıda bulundular. Okulun sanat öğretmeni ve proje mimarları iki gün boyunca öğrencilerle buluştular. Ve onlardan hayallerindeki okulun resmini çizmeleri istendi. Öğrenciler kesitler, kat planları ve görünüşler çizdiler. Hemen her öğrencinin çizimlerinde ortak bir imaj olarak kuleler, saatler ve çatı pencereleri mevcuttu. Bu seanslardan ortaya çıkan bir başka sonuç ta, medya merkezinin açık alanlarla bütünleşmiş olmasıydı. Bu, mimarlar tarafından kabul gördü ve tasarıma eklendi. Öğrenciler ayrıca okulun tüm alanları için doğal aydınlatmanın önemini belirttiler. Öğrenciler, öğretmenler ve veliler, ayrıca 'dilerim benim okulum...' kelimeleriyle başlayan ve kalanını kendilerinin doldurmalarının istendiği bir tür şiir yazdılar. Tüm bu sonuçlar tasarımı yönlendirdi.

Şekil 3.14. Öğrenci ve öğretmenlerin istek listesi (42.Sanoff, 1990).

Son stüdyo çalışmaları, yapı imajı ve vaziyet planı üzerinedir. Burada 35 öğretmen, veliler ve bölge eğitim memurları birlikte çalıştılar. 10 değişik okul binasına ait slaytlar gösterilerek katılımcılardan bunları notlandırmaları istendi. Bunun amacı, katılımcıların yapı imajına ilişkin vizyonlarını geliştirmektir.

Şekil 3.15. İmaj yarışması: Okul yapılarının imajlarının değerlendirilmesi (42.Sanoff, 1990).

Son aşama, vaziyet planı çalışmasıdır. Burada katılımcılara mevcut okuldan birkaç blok uzaktaki yeni arsanın ölçekli bir çizimi verildi. Ayrıca okulun temel mekanlarını temsil eden, ölçekli kesilmiş parçalar dağıtıldı. 6 gruptan oluşan katılımcılardan, doğru yönlenme, gün ışığı, açık alanlar, spor alanları, otopark ve öğrenci otobüslerini de göz önünde bulundurarak bir vaziyet planı geliştirmeleri istendi. Tüm çözümler sergilendi ve tartışıldı. Tüm çözümlerde ortaya çıkan benzerlikler geniş açık alanlar, iç avlular ve çocuk yuvası, 1. ve 2. Sınıf dersliklerinin, 3.-4.-5. sınıflardan ayrı tutulmuş olmasıydı. Grup üyeleri kendi yaptıklarından memnun olmasalar da, aslında bu sayede ne kadar karmaşık bir sorunla karşı karşıya olduklarını anladılar ve mimarın rolünün ne kadar önemli olduğunu farkına vardılar.

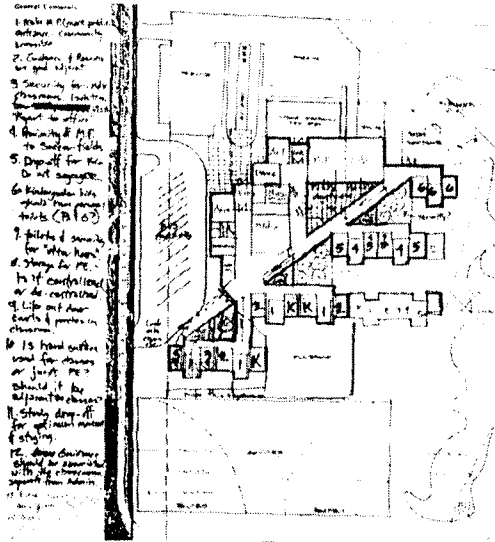
Resim 3.5. Vaziyet planı stüdyo çalışması (42.Sanoff, 1990).

Stüdyo çalışmalarından sonra mimarlar sonuçları sentezledi ve alternatif çözümleri ortaya koydu. Tasarım- değerlendirme sürecinden sonra bir şema seçildi, geliştirildi ve gruba sunuldu. Sunuş, büyük ölçekli çizimlerin mevcut okuldaki ortak noktalarda sergilenmesi şeklinde yapıldı. Ve öğretmenlerden, tasarım hakkındaki iyi kötü yorumlarını doğrudan çizimlerin üzerine yazmaları istendi.

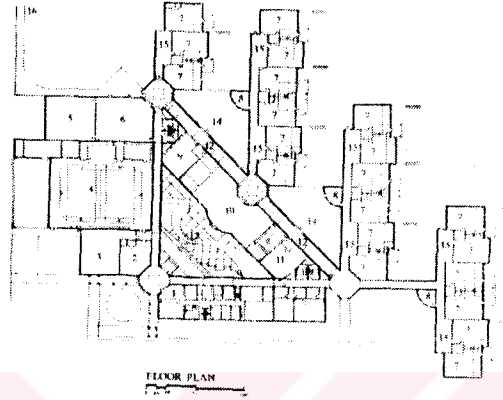
Resim 3.6. Vaziyet planı stüdyo çalışmalarındaki çözümlerin sergilenmesi (42.Sanoff, 1990).

Öğretmenlere birkaç günlük süre verildikten sonra görüldü ki, öğretmenlerin yorumları detaylara ilişkindi. Yani tasarımı genel anlamda onaylamışlardı. Bunun üzerine mimarlar, öğretmenlerle derslik tasarımlarını netleştirmek için görüşmeler yaptılar. Kabul edilen tasarım, geleneksel okullarda olmayan bazı yaklaşımları içermektedir. Yaş gruplarına göre gruplanmış derslikler, takım çalışması alanları, tek taraflı koridorlar, önündeki açık alanlarıyla güneğe yönelmiş sınıflar gibi.

Şekil 3.16. Okulun ilk planı (42.Sanoff, 1990).

Kuzey Carolina eyalet halk eğitimi merkezi, okulun işletme masraflarını arttırabileceği düşüncesiyle, bu farklı yaklaşımları eleştirdi. Ancak toplumun isteklerini karşılamak amaçlandığından, son kararın toplum tarafından verilmesi kararlaştırıldı. Bunun üzerine geleneksel iki taraflı koridorları içeren farklı alternatifler sunuldu. Öğretmenler, müdür, ve daha sonra Eğitim Müdürlüğü bürosu, eğitimsel amaçlara uygun olacağı düşüncesiyle, kavramı güçlü bir şekilde desteklediler.

Şekil 3.17. Okulun son planı (42.Sanoff, 1990).

Takım çalışması ve grup aktivitesi, tasarımı yönlendiren temel faktör olmuştur. Katılımcı süreç sonucunda ortaya çıkan bir diğer önemli tasarım kriteri de, açık alanların ve detayların özenle tasarlanması olmuştur. Ayrıca hem öğretmenler hem de öğrencilerin önemle vurguladıkları, mahremiyeti gözetilen nişlerin ve rastlantısal karşılaşmaları teşvik eden alanların özenle gözetilmesi idi. Öğrencilerde, varlıklarına ve kişiliklerine ilişkin güçlü bir his uyandırmak ve bunu yönetim bölümünden farklı bir karakterde ortaya koymak önemli olmuştur. Bu kavram, derslik kanatlarının açıldığı bir galeri üzerinde yer alan sanat mekanlarıyla vurgulanmıştır. Bu alanda öğrencilerin ve öğretmenlerin sosyalleşmelerine olanak sağlanmıştır. İç avlular, hem grup aktiviteleri için hem de fen projeleri için uygun alanlar oluşturmaktadır. Arsanın dokunulmamış büyük ağaçlar ve dereden oluşan doğal parçası, doğa gezileri amacıyla dokunulmadan bırakılmıştır. Merkezi avlu girişten görülebilir, bu avlu içinde açık hava gösterileri için bir anfi tiyatro düzenlenmiştir. Spor salonu hem tüm öğrencilerin hem de toplumun gerektiğinde bir araya gelebileceği bir alan olarak düzenlenmiştir.

Bu projenin amacı, genç insanların eğitilmesi hakkındaki bildiklerimizle, her gün okul ortamında meydana gelenler hakkındaki gözlemlerimiz arasındaki açıkları kapatmaktır. Ayrıca katılımcılıktan yoksun bir tasarımın kullanıcıları binalarına yabancılaştırdığını görülmüştür. Şu kesindir ki, katılımcılık sayesinde güçlenen sahip olma duygusunun eğitim üzerindeki etkileri çok olumlu olacaktır.

Resim 3.7. Son inşa aşamalarında yapının görüntüsü (42.Sanoff, 1990).

First Ward Elementary School

Charlotte'ın en eski kent okulunda eşsiz bir aktivite yapıldı. Bir grup veli, öğretmen, okul personeli ve toplum liderleri birlikte çalışarak, First Ward Temel Eğitim Okulu'nu geliştirmek, önceki görünümünü yenilemek için uzun vadeli bir strateji ve pek çok yeni fikir oluşturdular.

Öğretmenler, bir okul yenileme projesinin planlama sürecinde ebeveynlerin katılımını planlayarak, yetenek ve enerjilerin organize edilmesi fikrini ortaya attılar. Bu projenin başarısı göstermiştir ki, iyi organize olmuş ebeveynlerin desteğiyle öğretmenler, öğrencilerin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak eğitim alanlarının tasarımında etkin bir rehberlik gücü oluşturarak, mimarlarla beraber çalışabilirler. 1989' da bu okul, bu üstünlüğü sayesinde Eğitim Bölümü Ödülü'nü aldı.

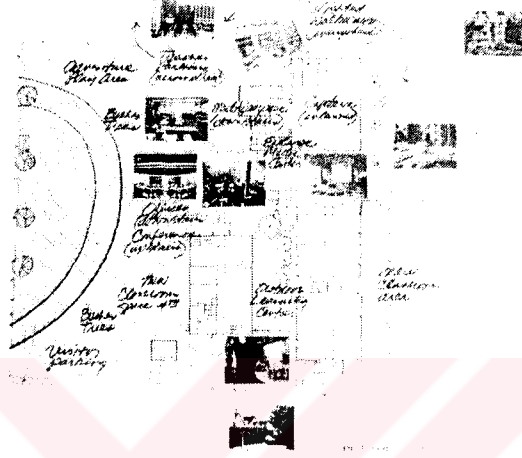
Okul, eski haliyle çevreye tamamen sırtını dönmüş bir şekilde konumlanmıştı. Okulun girişleri tanımlı değildi. Geçici ve kalıcı yapıların uyumsuzluğu nedeniyle, yapının olumsuz bir görüntüsü vardı. Ağaçtan ve yeşil alandan yoksundu. Otobüs indirme-bindirme, personel otoparkı, trafik ve yaya ulaşımı, okula otomobille ulaşım çatışma halindeydi.

Kuzey Carolina Üniversitesi-Mimarlık Bölümü üyelerinin, öğrencilerin resim, çizim, boyama ve planlama ve hayal kurmaları yoluyla, tasarlanacak okulun özelliklerini belirlemek için bir stüdyo çalışması düzenlediler. Öğretmenler, velilerle bir araya gelip, uzun ihtiyaç ve teklif listeleri hazırladılar. Bu aktiviteler, sabah saatlerinde bölge halkıyla, öğleden sonra fakülte üyeleriyle, akşamları da velilerle yapılan tüm gün programlama seanslarıyla son buldu. Mimarlarca yönetilen stüdyo çalışmaları, tasarımın temelini şekillendirdi. Öncelikle, eğitim sistemi ve kent için bir kaynak olarak okulun değeri tartışıldı. Yeni bir medya merkezi oluşturulması, sanat ve dansla ilgili programların artırılması gündeme geldi. Stüdyo çalışmalarında katılımcı süreç ve tasarım kriterlerini Eğitim Kürsüsü' ne açıklayacak bir poster hazırlandı. Altı hafta süren stüdyo çalışmaları ve planlama aktiviteleri sonunda proje sunuldu. Veliler ve personel kampüsü yeniden tasarladılar. Mimarlar, katılımcıların hangi kararları alacağını sınırlarını adım adım çizdiler. Kullanıcılardan karar vermeleri yerine, net seçimler sunmaları istendi.

Geri besleme şeklinde araştırmalar yapıldı, güncel tasarım eğilimleri tartışıldı, öğretmenler ve personelle geziler düzenlenerek, katılımcı süreci kullanan diğer okullar değerlendirildi. Mimarlar, mimarlık-psikoloji ve binaların insan davranışları üzerindeki etkilerini analiz eden davranışsal tasarım araştırmaları üzerinde özellikle durdular.

Tasarım takımının ilk adımı, hem öğretmenlerle, hem de öğrencilerle isteklerini tartışmak oldu. Öğrencilerden, okullarında düşledikleri şeylerin bir listesini yapmaları istendi. Cevaplar ev ödevlerinin kaldırılmasından, spor salonlarında çatı ışıklıkları yapılmasına kadar sıralandı. Daha sonra onlardan, ideallerindeki okullarının resmini yapmaları istendi. Bunlardan basit kat planları ortaya çıktı. Sonra, 30 öğretmen ve toplum örgütlerinin liderlerinden oluşan bir toplantı düzenlendi. Mimarlar, bu büyük gruptan 6 küçük grup oluşturarak,

problemleri çözmeye amacına yönelik seanslar organize ettiler. Her takımdan amaçlar listesi hazırlaması istendi, bunlar önem sırasına göre düzenlendi. Daha sonra her amacı destekleyen öğrenme aktiviteleri tanımlandı. Bir diğer görevleri de, amaçlanan aktiviteler için yerleşim üzerinde konum seçmektir. 32 adet fotoğraf, vaziyet planı üzerinde, öğretmenlerin amaçları için belirlenen aktivitelerin gerçekleştirilmesi için seçilen yerlere yapıştırıldı. Son olarak, her takım kendi öneri vaziyet planını sundu ve açıkladı.

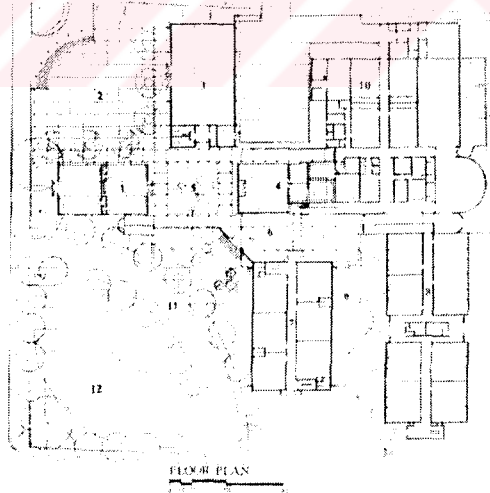
Şekil 3.18. Zemin kat planında önerilen ortamların konumları (42.Sanoff, 1990).

Mimarlar, bu seansların tasarım sürecinin temelini oluşturduğunu, yapının tasarlanmasının işin en basit kısmı olduğunu belirttiler. ‘Tasarımı oluşturmak için, bilgileri pek çok seanstan elde ettik ve anlaşma noktası bulduk. Tasarımımızda anlaşma noktalarını kararlılıkla koruduk. Fikir çatışması halinde yeni tasarım alternatifleri geliştirdik ve geri dönüşümlü olarak çalıştık.’ dediler. Anlaşmazlık konuları, medya merkezinin yeri, okulun sanat, dans, spor ve toplantı alanlarını halkın kullanılabilirliği, ziyaretçiye ve öğretmene uygun ofis konumları üzerine oldu. Beş alternatif vaziyet planı ve modeli, öğretmenlerle tartışılmak üzere hazırlandı. Bunlardan biri seçildi. Seçilen alternatif, diğerlerinin olumlu yönlerini de içerecek şekilde revize edildi. Bu tasarım, bir açık alanı ve özel toplantılar için bir avluyu içeriyordu. Bu mekan, sanat, dans ve toplantı alanları gibi, doğal ışığın kullanımını gerektiren ve değişen yoğunluklarda kullanılan mekanlarla çevrelenmiştir. Tasarım konsepti, bütün aktivite alanlarının yürüyüş yollarıyla bağlandığı ve her birinin dışarıyla direkt bağlantısının olduğu bir yerleşim şeklindedir.

Son çözüm, topluma pozitif bir imaj vermeyi amaçlayan bir yapıydı. Pek çok toplum aktivitesi için uygundu. Hem okul, hem de toplumsal olaylar için çok amaçlı yapı, çeşitli ihtiyaçlara hizmet verecek şekilde şehre yönelmiştir. Tüm okulun merkez noktası, öğrencilerin sanatsal çalışmalarını sergileyebilecekleri, çevresel bir avludur. Bu avluya bakan cephe yüzeylerine kilden yapılmış seramikler kaplanmıştır. Bunlar, velilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin, yapıda kendilerinden kalıcı bir özellik oluşturmak için mimarlarca düzenlenen seramik atölyesinde yaptıkları 85 adet seramiktir.

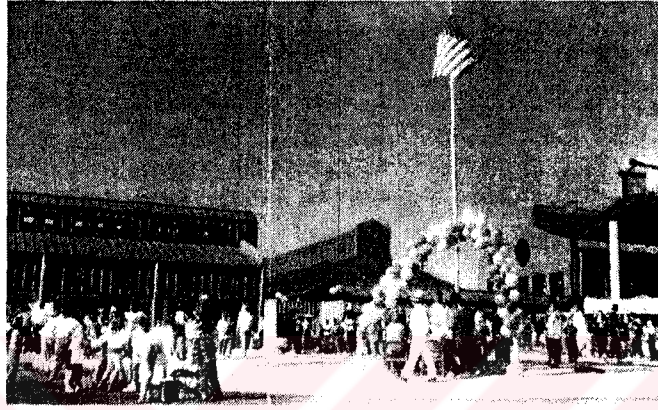
Resim 3.8. Öğretmenler, ebeveynler ve çocuklarla seramik atölyesi (42.Sanoff, 1990).

Şekil 3.19. Zemin kat planı (42.Sanoff, 1990).

1. Dans ve sanat
2. Meydan
3. Çok amaçlı alan

4. Yönetim / medya merkezi
5. Çevresel avlu
6. Açık Alan
7. Mevcut sınıflar
8. Mevcut sınıf kanadı
9. Merkezi bahçe
10. Yenilenmiş kafeterya
11. Taşıt yolu
12. Ziyaretçi otoparkı

Resim 3.9. Sonradan eklenen bölümler: medya merkezi (sağda), çok amaçlı birim (ortada), sanat / dans bölümü (solda) ' nün giriş avlusundan görünüşü (42.Sanoff, 1990).

Resim 3.10. Üstü kapalı köprüden kent manzarasıyla dans ve sanat ek bölümleri (42.Sanoff, 1990).

Tasarım sürecinden üç yıl sonra, First Ward Temel Eğitim Okulu Yenileştirme sürecine katılan personele, yapıda beğendikleri ve beğenmedikleri özellikler soruldu. Bir de okul müdürüne, yapı yenilendikten sonra personelde ve öğrencilerde gözlemlendiği davranış değişikliklerinin neler olduğu soruldu. Müdür, gözlemlendiği en olumlu değişimin personelin çevresindekilere karşı takındığı içtenlikli tutum ve öğretmenlerin moralinde hissedilir derecede artış olduğunu söyledi. Birlikte çalışmaktan dolayı bir 'yapabiliriz' atmosferi oluştu, bürokrasiyle rekabet edebilme olanağının olduğunu anladılar. Öğrencilerin hevesinde de artış gözlemlendi. Veliler, First Ward Okulu' nun klasik bir okula benzemeyen, çekici bir yer olduğunu, çocuklarını okula getirirken kendilerini iyi hissettiklerini söylediler. Komşu çevre, okulun yeni imajından ve halka açık olmasından memnun kaldı.

İç mekânın en olumlu özelliklerinden biri, gün ışığının içeri dolmasından oluşan sıcaklık hissidir. Sanat, dans ve medya merkezi, öğretimin sıcak mekanları olarak tanımlanarak, tasarıma eklendi. Toplantı salonu olarak ta kullanılabilen spor salonu, çok amaçlı olarak tasarlanmıştır. Geçen üç yıl içerisinde üyelikteki artışa paralel olarak, pek çok hareketli ünite eklenmiştir. Ancak, program geliştirme esnasında tiyatro ve sinema gibi aktiviteler tanımlanmadığı için, salonda bu gibi aktiviteler de yer aldığından, kapasite yetersiz kalmaktadır.

Toussant Louverture Elementary School

Toussant Louverture Temel Eğitim Okulu, Haitili göçmenlerce işgal edilen Kuzey Miami' de yer alır. Bölge Okul Yönetimi, yoksulluk ve kalabalığın temel girdi olduğu bir topluma hizmet verecek okul için mimarlar belirledi. Yazı tahtalarıyla bölünmüş kalabalık sınıflara ve katı eğitim programlarına sahip diğer okulların incelenmesiyle, mimar bir çok avlulu, açık koridorlu ve taşınabilen, sese dayanıklı bölücü duvarları olan bir okul tasarladı. Toplumla sıkça yapılan görüşmeler, kültürel ve toplumsal bağları yansıtan bir okul tasarlanmasına yardımcı oldu. Mimarlar sınıfları ziyaret edip, öğretmenler, yöneticiler ve özellikle müdürlerle görüştüler. Örneğin, yönetmeliğin düşük gelirli alanlar için belirlediği öğrenci-öğretmen oranının 30-1' den 15-1' e düşürülmesini önerdiler. Okul nüfusu, çocuk yuvasını da kapsayacak şekilde 900 öğrenci olarak belirlendi. Mimara danışmanlık yapacak uzmanlar tahsis edildi. Halktan bir grup ta görüşmelerde yer aldı. Diğer okullara yapılan ziyaretler sonucunda mimarların gözlemleri yapı tasarımını etkiledi.

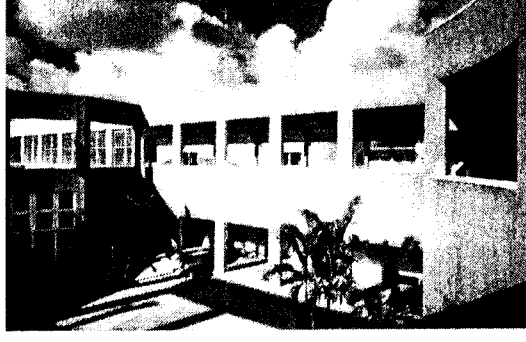
Mimara göre, tasarlanacak okulun insancıl ve sempatik bir imajı olmalıydı. Bir depo, tuvalet, hol ve ortak alanı paylaşan bitişik sınıflar, akustik önlemler alınarak 15-1 oranına göre tasarlandı. Geleneksel oditoryum anlayışı terkedildi, bir kafeterya-oditoryum kombinasyonu olarak tasarlandı. Tüm öğrencileri bir araya getirecek bir açık avlu düşünüldü.

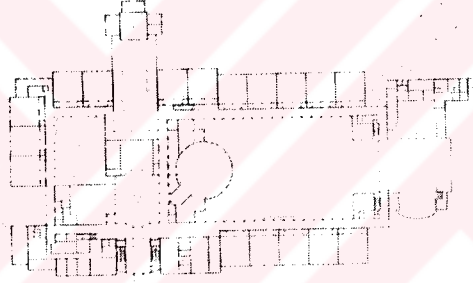
Resim 3.11. Avludan görünüm (42.Sanoff, 1990).

Mimarların ziyaretlerinden ortaya çıkan bir diğer konu da, öğretmenlerin odalarını, öğrencilerin aktivitelerini kontrol edebilecek şekilde konumlandırmanın gerekliliğidir. Çocuk yuvası bağımsız bir bölüm olarak ele alınmalıdır. Ailelerin çocuklarını direkt olarak sınıfa bırakabilmeleri için bir alan düşünülmelidir. Çocuk yuvası, ayrı açık oyun alanına sahip olmalıdır.

Toussant Louverture Temel Eğitim Okulu, dört avluya sahiptir. Tüm sınıflar bu avlulara açılır. Açık koridorlarla çevrilidir. Yapı, Arap paletlerini yansıtan renklerle vurgulanmıştır.

Resim 3.12. Avluya bakan balkonlar (42.Sanoff, 1990)

Şekil 3.20. Zemin ve 1. kat planı (42.Sanoff, 1990).

Okulun inşa edilmesinden birkaç yıl sonra okul öğretmenlerine bir anket düzenlendi. Onlara okulda hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları üç özellik soruldu. Öğretmenler, okulun genel çekiciliği üzerinde durdular. Özellikle sanat odasında pencerelerin bol kullanılması, istenen bir özellik olarak kaydedildi.

Yapıda beğenilmeyen özellikler, artan öğrenci sayısından doğan problemlerdir. Tuvaletlerin yetersiz olması, kafeteryanın gürültülü ve kalabalık olması gibi. Çevresel, açık koridorlar ve merdivenler, yağışlı havalarda ıslandıkları için, öğretmenlerce negatif bir özellik olarak kaydedildi. Medya merkezi gibi kalabalık

olabilen mekanlarda akustikle ilgili şikayetler oldu. Oditoryumla kafeteryanın birleştirilmesi, alan kazandıran bir çözümdü, ancak oditoryumda, girip çıkanlar izleyicileri rahatsız etmektedir. Genel olarak, toplumun imaj noktası ve özenli tasarlanmış bir yapı olarak dikkat çekicidir.

Nantucket Elementary School

Nantucket adası, Massachusetts' in güney sahilinde yer alır. Nantucket temel eğitim okulunun tasarımında geleneksel mimari öğeler yeni bir binayı biçimlendirmek için mevcut yerleşimle uyumlu bir şekilde kullanıldı. Yöresel mimarinin özgün malzemeleri, oranları, stilistik özellikleri uygun bir şekilde, büyük bir kamu strüktürüne dönüştürüldü. Baskın mimariye ve tarihi çevreye ek olarak 600 öğrencilik yapı çağdaş eğitimin program gereksinimlerini de karşılamak zorundaydı.

Okulların aşırı kalabalık olması Okul İhtiyaçları Komitesinin karşılaştığı temel konulardı. Bu komite yerel yönetim, finans ve diğer komitelerden temsilcilerin yer aldığı 7 üyeden oluşuyordu. Mimar, bu okul komitesiyle birlikte çalışarak çeşitli şeyler denedi. Bunlarda biri mevcut okulların yenilenmesiydi. Ama daha sonra bunun uygun bir çözüm olmadığına karar verildi. Yapıların çok bakımsız olması ve yenilemenin yüksek maliyet gerektirmesi yüzünden kasabaya yeni bir ilkokul yapılmasına, eskilerin terk edilmesine karar verildi. Etrafı alçak çalılarla ve çam ağaçlarıyla çevrili, kum zeminli bir arsa seçildi. Genel olarak ada düz olduğu için, yeni bina da alçak bir silüete sahip olmalıydı. Bina programı, okul yönetimi ve mimarların yönetim, öğretmenler, öğrenciler ve bina komitesiyle iş birliği halinde çalışmasıyla tasarım oluşturuldu.

Okulun gelişimi için tasarım süreci mimarlar, içmimarlar, okul yönetimi ve öğretmenler arasında bir dizi toplantılar şeklinde gerçekleşti. Yapının mimari karakterinin oluşturulmasında, mevcut mimariye ait çeşitli slaytlar çekildi. Adadaki etkin formlar komiteye sunuldu. Yapı komitesiyle mimarlar arasında gayriresmi tartışmalar yapıldı. Mimar sıklıkla bağımsız olarak bu insanlarla görüştü. Tartışılan konular şunlardı:

1. Sınıfların karakteri: Analiz edilen sınıf karakteri, lavobaların yeri ve yüksekliği, dolapların konumu, iç-dış mekan bağlantısı ve açıktaki hatların parlak renklere boyanması gibi konular.

2. Proje odalarındaki şartlar: Proje odalarında yetişkin ve öğrenci yüksekliğinde tuvaletler yer alması.

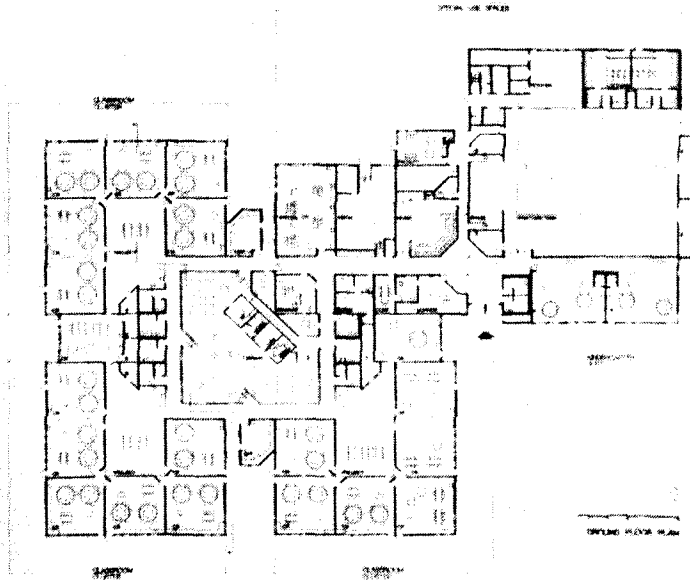
3. Kütüphanenin fonksiyonu ve konumu: Kütüphane için en uygun yerin sınıfların merkezi oldumasına karar verildi. Kütüphanenin zemini, sınıf sirkülasyonu ile kütüphane arasında bir ayırım yaratmak için okulun esas zemininden 60 cm aşağıya alındı. Ek olarak kütüphanenin bir bölümünde zemin düşürülerek hikaye anlatma alanı tasarlandı.

4. Çocuk yuvasının karakteri: Anne babaların çocuklarını rahatlıkla alabilmeleri için çocuk yuvası okulun ön tarafında konumlandırılmıştır. Tuvaletler küçük evler şeklinde yapılarak tasarlanmıştır.

5. Öğle yemeği servisi: Öğle yemeği alanı, aynı zamanda oditoryum olan jimnastik salonunun yanına yerleştirilmiştir. Oditoryuma ulaşım direktir.

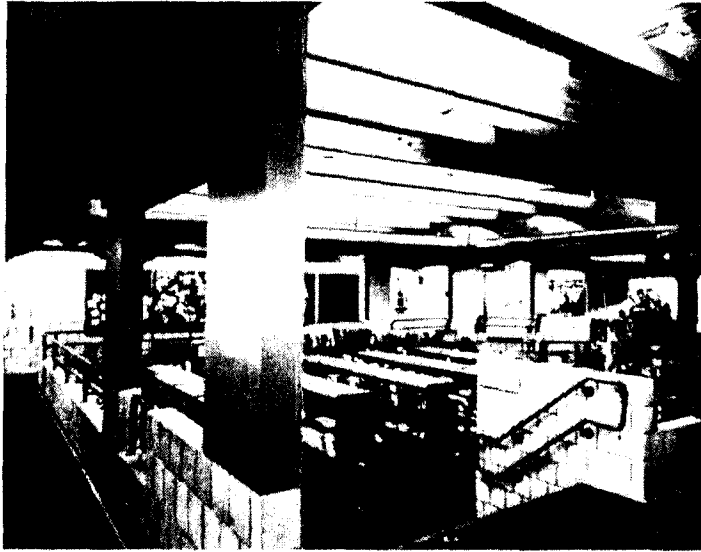
6. Açık oyun alanı: Çocuk bahçesini de kapsar, tüm okula hitab eden bir dış mekandır.

Öğretmenler, okulun merkezinde kitapların önemini anlatacak ve tüm okul için bir simge merkezi olacak bir kütüphane istiyorlardı. Tartışmalardan ortaya çıkan diğer görüşler müzik odasının yeri ve konumu, çatıların tasarımı üzerineydi. Ön tasarımlar öğretmenler ve bina komitesiyle tartışıldı. Tasarımın ilerlemesi için okul bina komitesinin onayı gerekiyordu ve komite tasarım sürecini takip etmekle sorumluydu.

Şekil 3.21. Okulun planı (42.Sanoff, 1990).

600 öğrencilik bu okul için 20 derslikli bir bina istendi. Bu dersliklerin 6 sınıftan oluşuyordu. Grup eğitimine imkan verecek şekilde büyük olarak tasarlandı. Bunlardan ikisi çocuk yuvası, biri sanat odası, biri çok amaçlı aktivite salonuydu. Tasarım çözümü her biri bağımsız ve farklı renklerde, kendi kimliği olan, 6 sınıftan oluşan üç gruptan oluşuyordu. Gruplar sınıf aktivite alanlarına açık olan kütüphanenin üç tarafında toplanmıştır. Binanın karakterine katkıda bulunan parlak renkler, grafikler ve doğal aydınlatmalı geniş alanlar aynı zamanda o bölgede hoş bir manzara oluşturur.

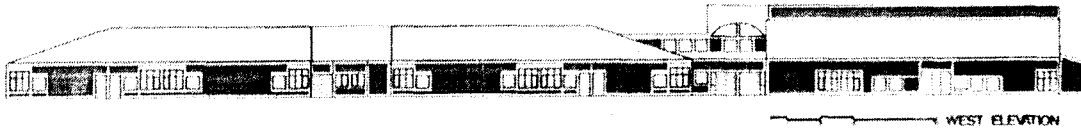
Resim 3.13. Zemine gömülmüş merkezi avlu (42.Sanoff, 1990).

Resim 3.14. Yapının içinden bir görünüm (42.Sanoff, 1990).

Resim 3.15. Yapının dışından bir görünüm (42.Sanoff, 1990).

Şekil 3.22. Okulun batı görünüşü (42.Sanoff, 1990).

IV. BÖLÜM

8 YILLIK TEMEL EĞİTİM YAPILARINDAN KULLANICI BEKLENTİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

4.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Çalışmada, sekiz yıllık eğitime geçilmesiyle okullarımızda oluşan yeni ihtiyaçlara ışık tutmak ve kullanıcıların okulları hakkında ne düşündükleriyle ilgili fikir sahibi olmak amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Öğrenci/Derslik oranının şehirlerde çok yüksek olması, özellikle İstanbul’ da nüfus yoğunluğundan dolayı bu sayının en yükseklerde seyretmesi sebebiyle, araştırma alanı olarak İstanbul bölgesi seçilmiştir(Bkz. Tablo 2.2.).

Tablo 4.1. Şehirlerdeki İlköğretim Okulları’ nda Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısının En Fazla Olduğu İller

BATMAN	88
GAZİANTEP	81
DİYARBAKIR	80
ŞIRNAK	79
ŞANLIURFA	78
BURSA	77
HAKKARİ	77
İSTANBUL	77

Gözlem yoluyla edindiğimiz bilgilere dayanarak, İstanbul’ da sekiz yıllık eğitime geçildikten sonra inşa edilen bazı okulların genel profillerinin çizilmesiyle, kullanıcıların bu okulların tasarımıyla ilgili düşüncelerinin ortaya konulmasına yönelik bir kapsam oluşturulmuştur. Araştırma, bu okulların kullanıcıları olan öğretmen ve öğrencilere uygulanan iki farklı ankete dayanmaktadır. Veriler, bu okullara 1999 yılının Mayıs ayında uygulanan anket sorularının cevaplarından oluşmaktadır. Anket soruları Ek A ve Ek B’ de yer almaktadır.

4.2. Araştırma Yöntemi

Çalışmanın anakütlesi, İstanbul’ da sekiz yıllık eğitime geçildikten sonra yani son iki yılda faaliyete geçen okullar olarak belirlenmiştir. İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü’nden alınan listede, bu dönemde faaliyete geçen 86 okul olduğu görülmektedir. Bu okulların, ihtiyaca göre öncelikli bölgeler göz önünde bulundurularak, genellikle belli semtlerde konumlandığı görülmektedir. Bu semtler Avcılar, Bahçelievler, Bağcılar, Beyoğlu, Kadıköy, Kartal, Tuzla’ dır. Bunlar arasından, hemen her semtten seçilen toplam 6 okuldaki 36 öğretmen ve 36 öğrenciye yüzyüze anketler uygulanmıştır. Dolayısıyla örnek hacmi 6 okulla sınırlanmış, sondaj nispeti %6.7 olarak gerçekleşmiştir.

Araştırmanın verileri, amaçlarımız doğrultusunda MS EXCEL for Windows 97 programı ile değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Sonuçlar okula göre, yaş gruplarına göre ve genel olarak üç grupta değerlendirilmiştir.

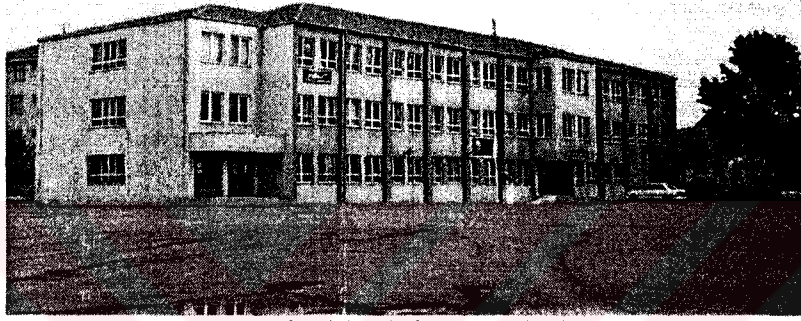

Şekil 4.1. Seçilen okulların İstanbul genelindeki konumları

Tuzla Evliya Çelebi İlköğretim Okulu

Faaliyete geçtiği yıl:	1998
Kat adedi:	Zemin+3
Derslik Sayısı:	43
Okul Mevcudu:	1350
Sınıf Ortalaması:	45
m ² :	1038+600

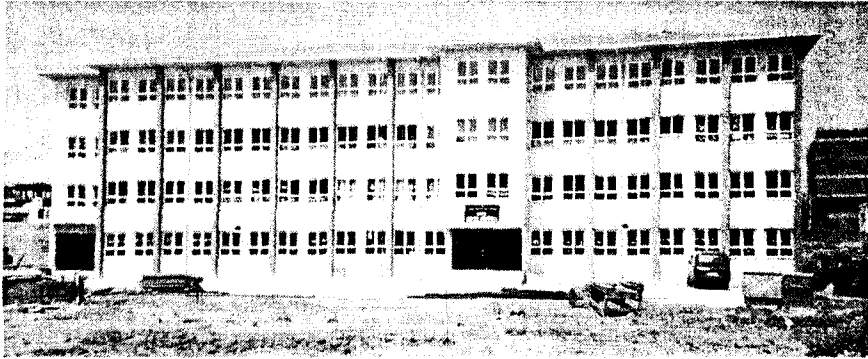
Okul iki bloktan oluşmaktadır. Yeni blokta 1,2,3,4,5., eski blokta ise 6,7,8. sınıflar öğrenim görmektedir. Yeni blokta her sınıftan 4 şube vardır(Bkz. Ek D).

Resim 4.1. Okulun ön cephesi

Kartal Cengiz Topel İlköğretim Okulu

Faaliyete geçtiği yıl:	1999
Kat adedi:	Zemin+3
Derslik Sayısı:	26
Okul Mevcudu:	1300
Sınıf Ortalaması:	45
m ² :	1350

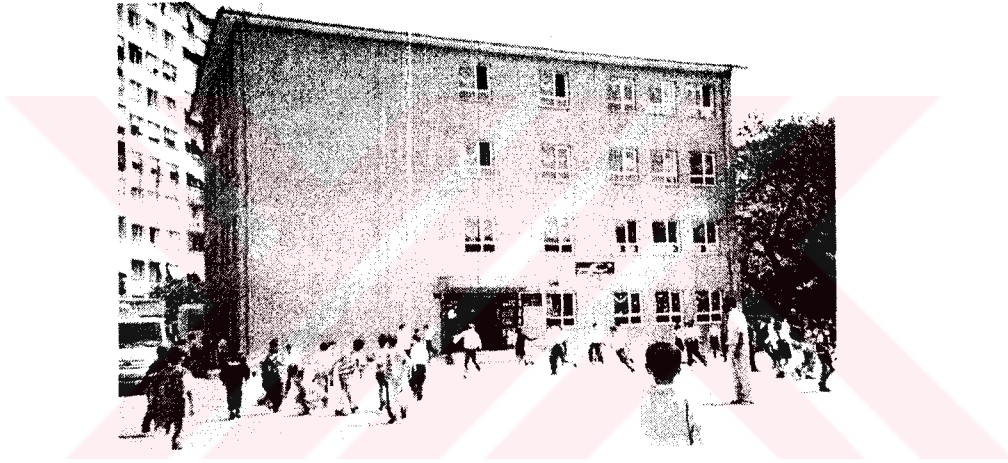

Resim 4.2. Okulun ön cephesi

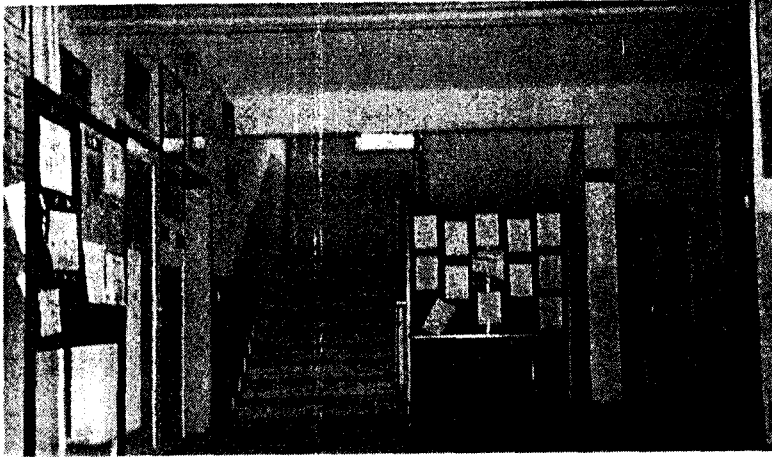
Kadıköy 60. Yıl İlköğretim Okulu

Faaliyete geçtiği yıl:	1998
Kat adedi:	Zemin+3
Derslik Sayısı:	43
Okul Mevcudu:	1350
Sınıf Ortalaması:	45
m ² :	1038+600

Okul iki ayrı bloktan oluşmaktadır. Eski blok 1980'de yapılmış, yeni blok ise 1998-1999 öğretim yılında faaliyete geçmiştir. Eski blokta 1,2,3,4. sınıflar, yeni blokta ise 5,6,7,8. sınıflar öğrenim görmektedir. Laboratuvar, işlik ve gösteri salonu vardır(Bkz. Ek C).

Resim 4.3. Yeni binanın giriş cephesinden.

Resim 4.4. Okulun girişinden.

Resim 4.5. Eski bina ve bahçe.

Resim 4.6. Okul bahçesindeki kantin. Anketlerde öğrenciler renkli duvarından çok hoşlandıklarını söylediler.

Bağcılar Türk İsveç Kardeşlik İlköğretim Okulu

Faaliyete geçtiği yıl:	1998
Kat adedi:	Zemin+3
Derslik Sayısı:	43
Okul Mevcudu:	2252
Sınıf Ortalaması:	50
m ² :	4250+spor salonu

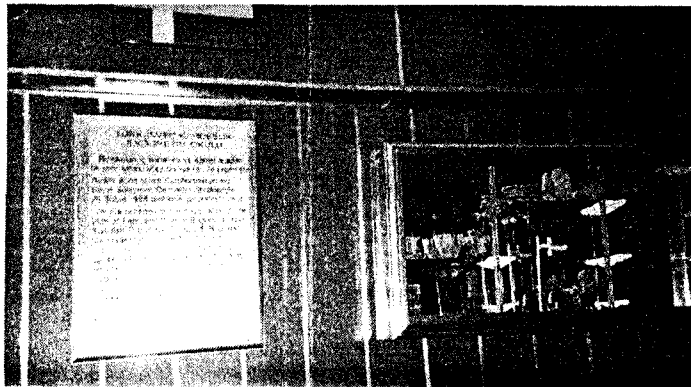
Okulun bulunduğu çevrede üretim tesisi bulunan bir İsveçli firmanın finansmanını üstlenmesinden dolayı bir jest olarak okula bu isim verilmiştir. Okulda laboratuvar, kütüphane ve bağımsız bir spor salonu bulunmaktadır(Bkz. Ek D).

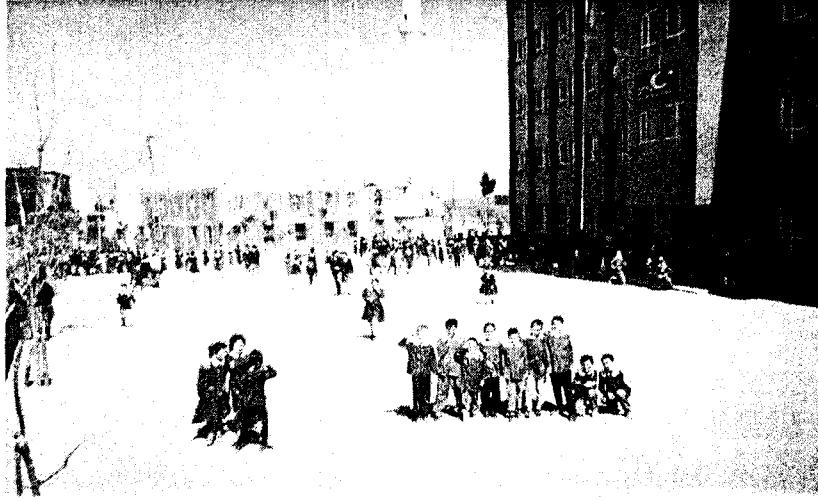
Resim 4.7. Okulun ön cephesi.

Resim 4.8. Yandaki spor salonu.

Resim 4.9. Okulun iç donanımını ve spor salonunu finanse eden İsveç firmasına jest olarak oluşturulan girişteki köşe. Firmanın tanıtım levhası ve İsveç'in geleneksel objeleri.

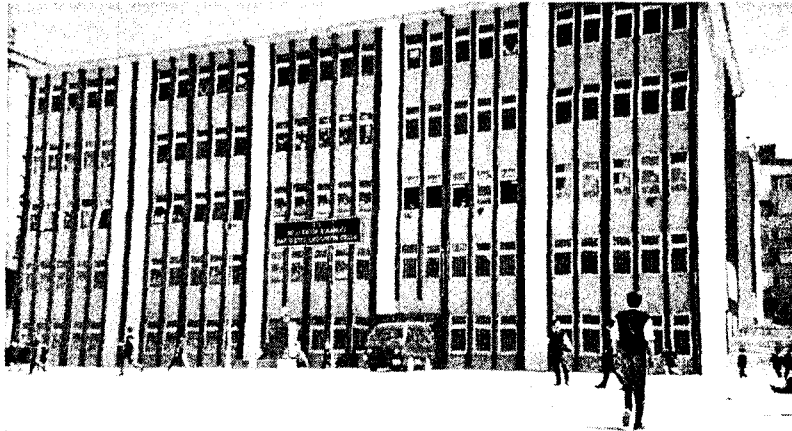

Resim 4.10. Okulun bahçesinden.

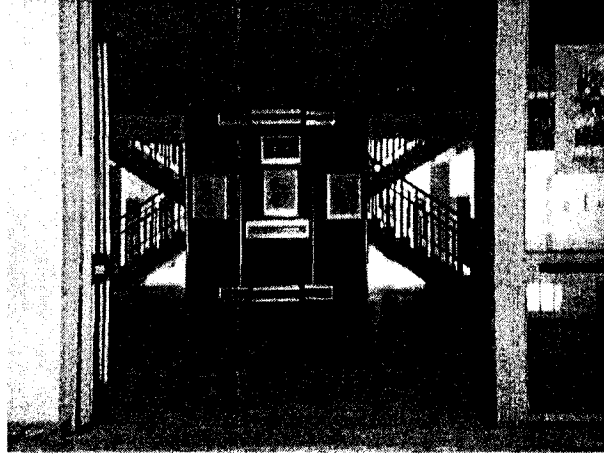
Bahçelievler Hazım Ersu İlköğretim Okulu

Faaliyete geçtiği yıl:	1998
Kat adedi:	Zemin+4
Derslik Sayısı:	54
Okul Mevcudu:	512
Sınıf Ortalaması:	40
m ² :	7000

Okul bu yıl faaliyete geçtiğinden henüz öğrenci sayısı tam kapasiteye ulaşmamıştır. Laboratuvar, işlik ve kütüphane vardır.

Resim 4.11. Okulun arka cephesi

Resim 4.12. Okulun girişinden.

Resim 4.13. Okulun giriş cephesi. Uygulamadan kaynaklanan bir hata, tören alanının arkada, girişin ise ön cephede olması karışıklık yaratmaktadır.

Resim 4.14. Okulun merdiven holü. Okulun çok katlı olması ve merdivenlerin açık olması çocuklar için tehlikeli olduğundan, olumsuz bir durum yaratılmıştır.

Beyoğlu Piripaşa İlköğretim Okulu

Faaliyete geçtiği yıl: 1998

Kat adedi: Zemin+3

Derslik Sayısı: 58

Okul Mevcudu: 2613

Sınıf Ortalaması: 45

m²: 3150

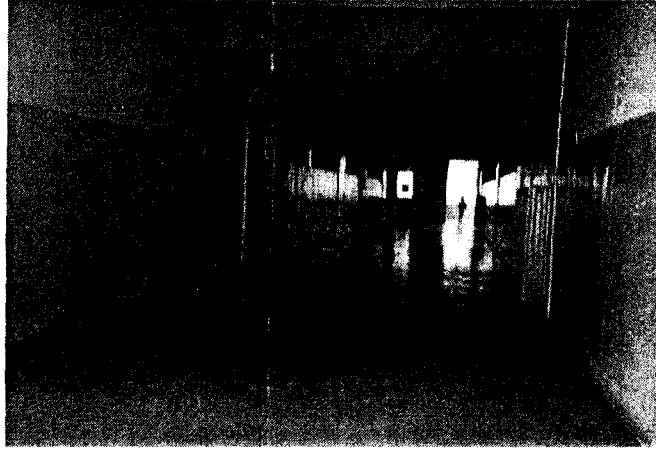
Eski okula yeni bir blok eklenerek uzatılmıştır. Spor ve konferans salonu vardır.

Resim 4.15. Okulun ön cephesi.

Resim 4.16. Ön cepheden.

Resim 4.17. Koridorlardan.

Resim 4.18. Okulun bahçesinden.

4.3. Verilerin Değerlendirilmesi

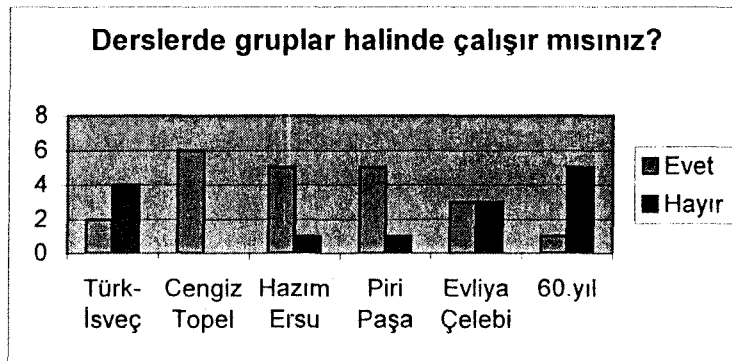
Veri toplamada kullanılan anket formu, Ek A' da görüleceği üzere öğretmenler ve öğrenciler için olmak üzere iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Öğrencilere uygulanan ankette ilk 4 soru, çağdaş eğitim sisteminde öngörülen yöntemlerin ne derece uygulandığını ve öğrencinin sevdiği öğretim yöntemlerini tespit etmeye yöneliktir. 5. soru, mevcut ile ilgili olarak neler hissettiklerini öğrenmek, 6., 7. ve 8. sorular okuldaki mekanlarla ilgili beğeni ve hoşnutsuzlukları hakkında bilgi edinmek amacıyla sorulmuştur. 9, 10, 11. sorular okuldaki dış mekanların kullanımlarıyla ilgilidir. 12. soru, sekiz yıllık eğitime geçilmesiyle ortaya çıkan, farklı yaş gruplarının bir arada olmasından kaynaklanan problemleri ortaya koymaya ilişkindir.

13, 14, 15, 16 ve 17. sorular, sınıflarla ilgili olarak, sınıflarda esnekliğin ne derece sağlanabildiğini ölçmek amacıyla sorulmuştur.

Öğretmenlere uygulanan ankette ilk 4 soru, sekiz yıllık eğitime geçilmesiyle meydana gelen değişimler hakkında bilgi sahibi olmaya, 5. Soruda öğretmenin izlediği öğretim metodlarında ne kadar esnek olduğunu ölçmeye, 6. ve 7. sorular, okullarda mekansal olarak olumlu ve olumsuz görülen özelliklere ilişkindir. 8. ve 9. sorular ise, ailelerin çocuklarının eğitimine katılımını ölçmek amacıyla sorulmuştur.

Gruplar halinde derslerin işlendiği okullar arasında Cengiz Topel, Hazım Ersu ve Piri Paşa İlköğretim Okulları' nı görmekteyiz. Türk İsveç, Evliya Çelebi ve 60. Yıl İlköğretim Okulları' nda bu tür öğretim metodlarının etkin olarak uygulanmadığı görülmektedir (Şekil 4.2.).

Türk-İsveç	Cengiz Topel	Hazım Ersu	Piri Paşa	Evliya Çelebi	60.yıl
2	6	5	5	3	1
4	0	1	1	3	5

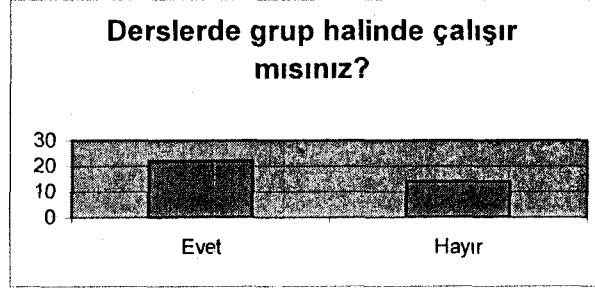

Şekil 4.2. Okullara göre dağılım

Genel dağılımda % 61 "Evet", % 39 "Hayır" cevabı alınmıştır. Sonuçlara bakıldığında, okullarımızda çağdaş eğitimin getirdiği bu tür öğretim metodlarının

uygulanmaya başlandığı söylenebilir. Ancak hala geleneksel (öğretmen merkezli) öğretim yönteminin devam ettiği görülmektedir(Şekil 4.3.).

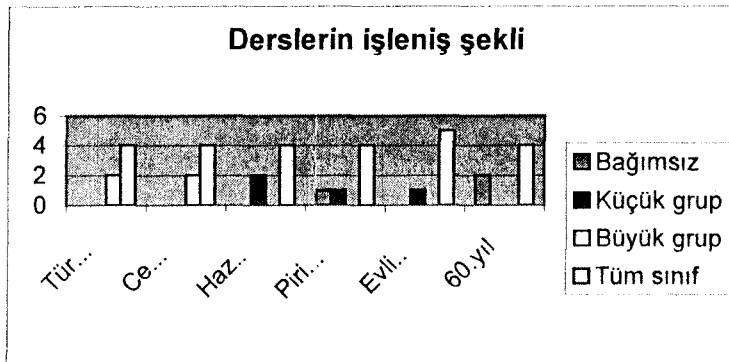
Derslerde gruplar halinde çalışmısınız?	
Evet	22
Hayır	14

Şekil 4.3. Genel dağılım

Derslerin genel olarak nasıl işlendiği sorusu incelendiğinde, tüm okullarda ağırlıklı olarak “tüm sınıf” yani “öğretmen merkezli” öğretim yönteminin uygulandığı görülmektedir. Büyük ve küçük grup uygulamasının kısmen, bağımsız çalışmanın ise oldukça az uygulandığı görülmektedir(Şekil 4.4.).

Türk-İsveç	Cengiz Topel	Hazım Ersu	Piri Paşa	Evliya Çelebi	60.yıl
0	0	0	1	0	2
0	0	2	1	1	0
2	2	0	0	0	0
4	4	4	4	5	4

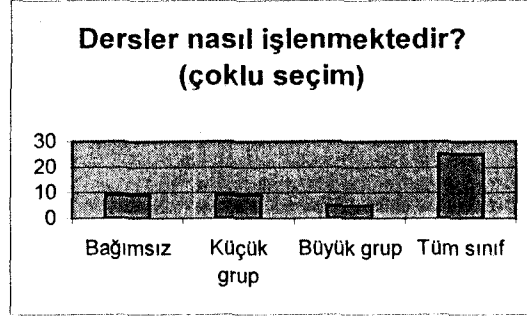
Şekil 4.4. Okullara göre dağılım

Genel dağılımda % 52 oranında tüm sınıf, % 19 oranında küçük grup, % 19 oranında bağımsız ve % 10 oranında büyük grup uygulamasının olduğu

görülmektedir(Şekil 22). Bu sonuçlardan çağdaş eğitimin öngördüğü esnek öğretim metodlarının okullarımızda henüz etkin olarak uygulanamadığı, bunun sebebinin ise, sınıf mevcutlarının fazla olması ve sınıflarda hala standart sıra düzeninin devam etmesi olduğu söylenebilir(Şekil 4.5.).

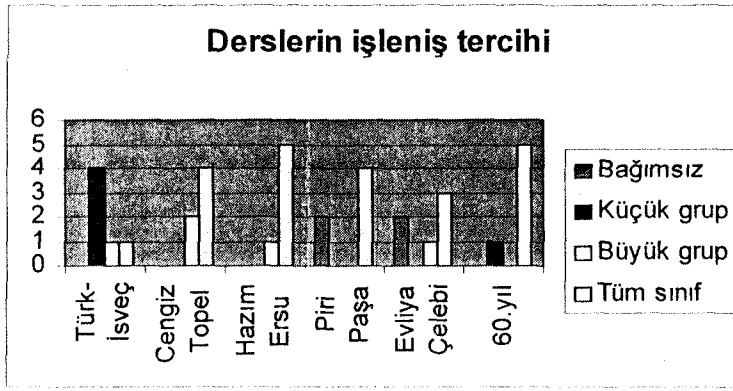
Bağımsız	9
Küçük grup	9
Büyük grup	5
Tüm sınıf	25

Şekil 4.5. Genel dağılım

Derslerin işleniş tercihlerine bakıldığında, büyük ve küçük grup çalışmalarını tercih edenlerin, arkadaşlarıyla tartışarak çalışmanın hoş olacağını söyledikleri görülmektedir. Ancak yine de ağırlıklı olarak tüm sınıf öğretimi tercih edilmiştir, derslerde gruplara ayrılmanın ve bağımsız çalışmaların, öğretmenleri için çok zor olacağını belirtmişlerdir. Bu cevaplardan, aslında öğrencilerin esnek çalışma metodlarına soğuk bakmadıklarını, sadece bunun uygulanmasını zor buldukları için tercih etmedikleri yorumunu yapabiliriz(Şekil 4.6.).

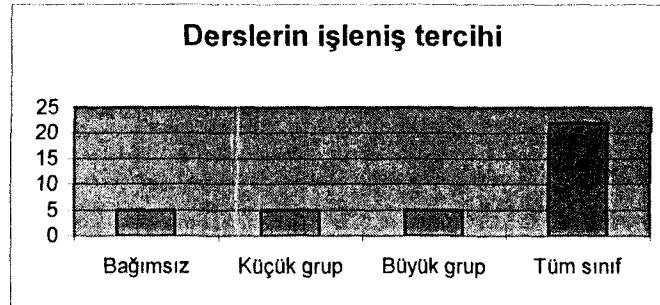
Türk-İsveç	Cengiz Topel	Hazım Ersu	Piri Paşa	Evliya Çelebi	60.yıl
0	0	0	2	2	0
4	0	0	0	0	1
1	2	1	0	1	0
1	4	5	4	3	5

Şekil 4.6. Okullara göre dağılım

Genel dağılımda % 61 tüm sınıf, % 13 büyük grup, % 13 küçük grup ve % 13 bağımsız olduğu görülmektedir. İlk 3 soru, esnek öğretim metodlarının okullarımızda ne derece uygulandığı ve öğrencilerin ne istediği hakkında bilgi sahibi olabilmek amacıyla sorulmuştur. Ancak okullarımızdaki sınıf düzenlerine bakıldığında hala geleneksel sıra düzeninde standart sınıfların görülmesi, öğrencilerin pasif olduğu öğretmen merkezli öğretim anlayışının devam ettiği görülmektedir. Bu durumda öğrencilerin, henüz tam anlamıyla tanışamadıkları metodlar hakkında çok fazla yorum yapmalarının beklenemeyeceği de bir gerçektir(Şekil 4.7.).

Bağımsız	5
Küçük grup	5
Büyük grup	5
Tüm sınıf	22

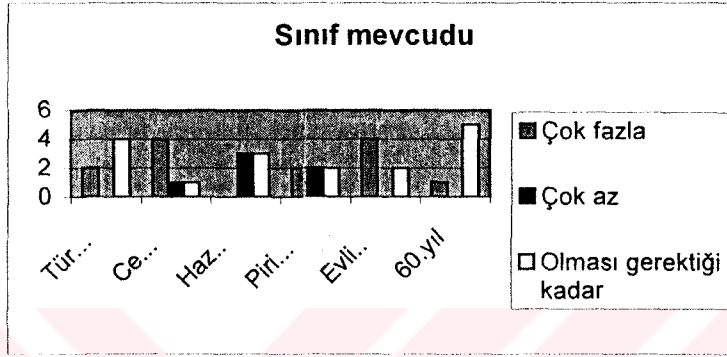

Şekil 4.7. Genel dağılım

Okulların mevcudu hakkında ne düşünüldüğü ile ilgili soruya verilen cevaplar incelendiğinde, Cengiz Topel ve Evliya Çelebi İlköğretim Okulları'nda mevcudun çok fazla olduğu ağırlıklı belirtildi. Türk İsveç ve 60. Yıl İlköğretim Okulları'nda öğrencilerin mevcuttan memnun oldukları görülmüştür. Hazım Ersu İlköğretim Okulu'nda diğerlerinden farklı şekilde öğrenciler mevcudun olması gerektiği kadar,

hatta çok az olduğunu belirtmişlerdir. Bu, okulun 2. dönemde açılmasına, henüz tam kapasite eğitime geçememesine bağlanabilir. Sınıfların mevcutları birbirlerine göre farklılık gösterdiğinden, Piri Paşa İlköğretim Okulu'ndan alınan sonuçlar değişken olmuştur(Şekil 4.8.).

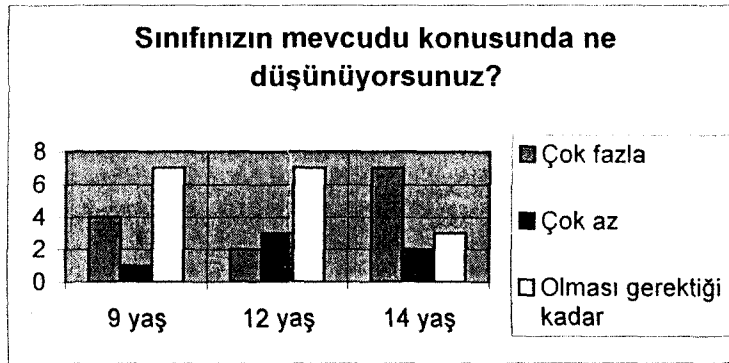
Türk-Isveç	Cengiz Topel	Hazım Ersu	Piri Paşa	Evliya Çelebi	60.yıl
2	4	0	2	4	1
0	1	3	2	0	0
4	1	3	2	2	5

Şekil 4.8. Okullara göre dağılım

9 ve 12 yaşındaki öğrenciler, sınıflarının mevcudundan memnun olduklarını belirtirken, 14 yaşındaki öğrenciler sınıf mevcutlarının çok fazla olduğunu belirtmişlerdir(Şekil 4.9.).

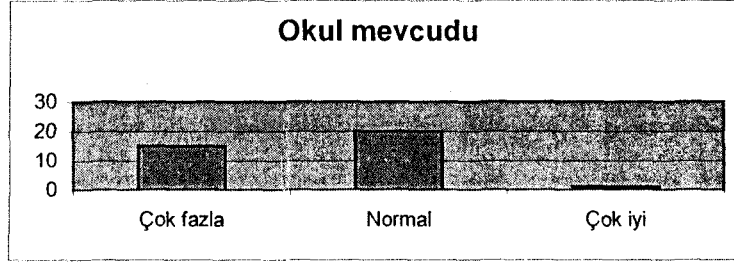
9 yaş	12 yaş	14 yaş
4	2	7
1	3	2
7	7	3

Şekil 4.9. Yaşlara göre dağılım

Öğretmenlerin okulların mevcudu ile ilgili verdikleri cevaplara bakıldığında, % 56 oranında normal, % 42 oranında çok fazla, % 2 oranında çok iyi cevabı görülmektedir. Araştırmada yer alan okullar yeni olduğundan, öğretmenler mevcudu daha önce buldukları okullarla kıyasladıklarından, genellikle normal cevabını vermişlerdir(Şekil 4.10.).

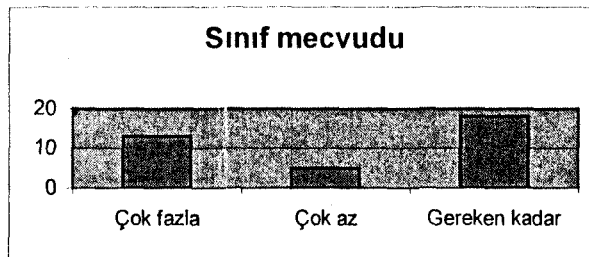
Çok fazla	15
Normal	20
Çok iyi	1

Şekil 4.10. Öğretmenlere göre dağılım

Genel dağılımda % 50 olması gerektiği kadar, % 36 çok fazla, % 14 çok az cevabı yer almaktadır. Çok az seçeneğinin büyük bölümünü, henüz tam kapasiteye ulaşamayan ve bazı sınıfları boş olan Hazım Ersu İlköğretim Okulu oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın sekiz yıllık eğitimle ilgili hedefinin, sınıfların mevcudunu 30'a çekmek olduğunu, ancak okullarımızda sınıf mevcutlarının 40-50 arasında değişmesi, okullarımızın mevcudunun hala olması gerektiğinden çok fazla olduğunu gözler önüne sermektedir(Şekil 4.11.).

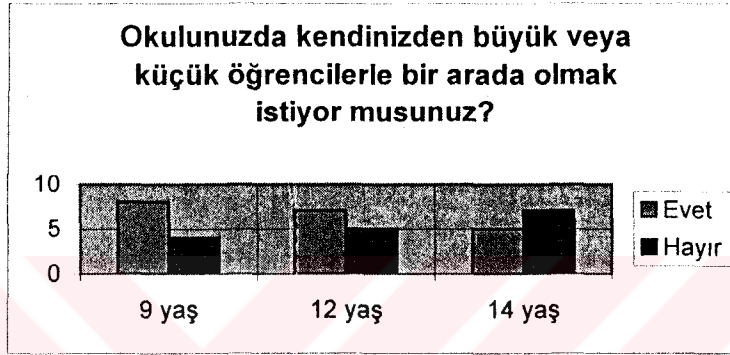
Çok fazla	13
Çok az	5
Gereken kadar	18

Şekil 4.11. Genel dağılım

“ Okulunuzda kendinizden büyük veya küçük öğrencilerle bir arada olmak istiyormusunuz?” sorusuna 9 ve 12 yaşındaki öğrenciler ağırlıklı olarak “Evet” cevabı verirken, 14 yaşındaki öğrenciler bu soruya “Hayır” cevabı vermişlerdir. Buluş çağına giren çocukların küçükleriyle birlikte olmak istemedikleri, birlikte oldukları yerlerde problemler çıktığı, küçük çocukların ezildiği, öğretmenlerle yapılan konuşmalardan da anlaşılmaktadır(Şekil 4.12.).

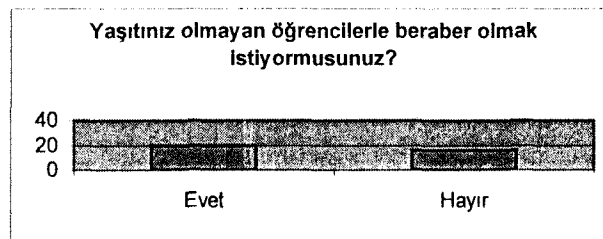
9 yaş	12 yaş	14 yaş
8	7	5
4	5	7

Şekil 4.12. Yaşlara göre dağılım

Genel dağılımda % 56 oranında evet, % 44 oranında hayır cevabı görülmektedir. Genellikle küçük öğrencilerin büyüklerle bir arada olmayı istedikleri, ancak büyüklerin bunu istemedikleri söylenebilir(Şekil 4.13.).

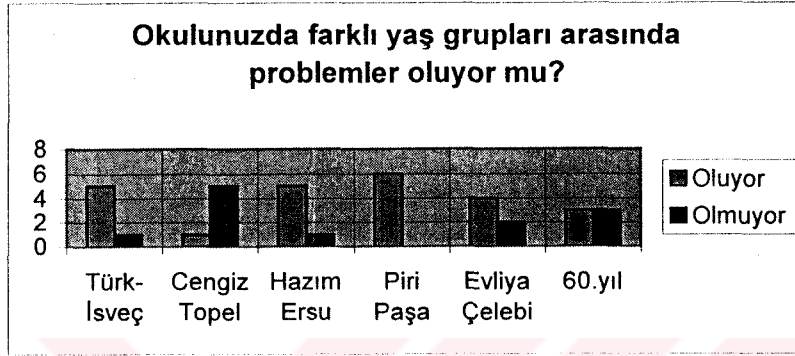
Evet	20
Hayır	16

Şekil 4.13. Genel dağılım

Öğretmenlere sorulan “Okulunuzda farklı yaş grupları arasında problemler oluyor mu?” sorusu, Türk İsveç, Hazım Ersu, Piri Paşa ve Evliya Çelebi İlköğretim Okulları’ nda genelde “Oluyor” olarak cevaplanmış, Cengiz Topel ve 60. Yıl İlköğretim Okulları’ nda ise “Olmuyor” olarak cevaplanmıştır(Şekil 4.14.).

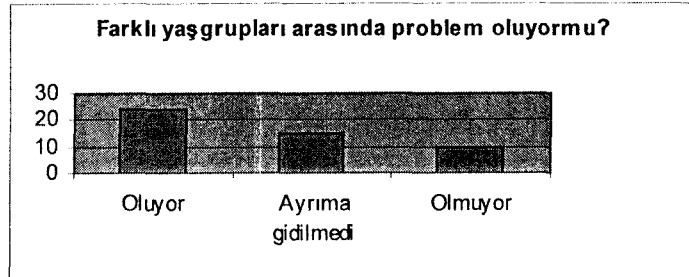
Türk-İsveç	Cengiz Topel	Hazım Ersu	Piri Paşa	Evliya Çelebi	60.yıl
5	1	5	6	4	3
1	5	1	0	2	3

Şekil 4.14. Okullara göre dağılım

Öğretmenler bu soruya % 72 oranında oluyor, % 28 oranında olmuyor cevabı vermişlerdir. “Oluyor” cevabını veren öğretmenler genelde büyük öğrencilerin küçükleri ezmeye çalıştığını, kantin ve yemekhane gibi sıra olunan yerlerde küçüklerin önlerinde olmasına izin vermediklerini belirtmişlerdir(Şekil 4.15.).

Oluyor	26
Olmuyor	10

Şekil 4.15. Öğretmenlere göre dağılım

Cengiz Topel, Piri Paşa, Evliya Çelebi, 60. Yıl İlköğretim Okulları' ndaki öğrenciler sınıflarında farklı aktiviteler için daha fazla alan olmasını istedikleri cevabını vermişlerdir. Genellikle bir oyun alanının olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Ancak Türk İsveç ve Hazım Ersu İlköğretim Okulları' nda hayır cevabı görülmektedir. Bunun sebebi de, sınıfta derslerde çok vakit geçirdikleri için bazı öğrencilerin farklı aktiviteleri sınıfta değil de, sınıf dışında yapmayı istemeleridir(Şekil 4.16.).

Türk-İsveç	Cengiz Topel	Hazım Ersu	Piri Paşa	Evliya Çelebi	60.yıl
3	6	0	5	6	4
3	0	6	1	0	2

Şekil 4.16. Okullara göre dağılım

Yaş gruplarına göre yapılan sıralamada, yaşlara göre herhangi bir farklılık görülmemiş, her yaş grubundaki öğrenciler, ağırlıklı olarak sınıflarında ekstra alan olmasını istediklerini belirtmişlerdir(Şekil 4.17.).

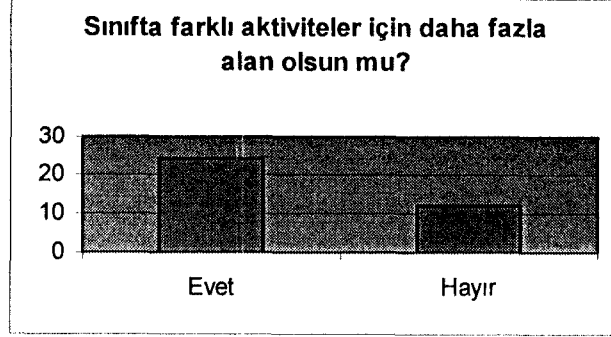
9 yaş	12 yaş	14 yaş
8	8	8
4	4	4

Şekil 4.17. Yaşlara göre dağılım

Genel dağılımda ise, % 67 oranında evet, % 33 oranında hayır cevabı görülmektedir(Şekil 4.18.).

Evet	24
Hayır	12

Şekil 4.18. Genel dağılım

Sınıftaki eşyaların yerlerinin değiştirilip değiştirilemediği sorusuna % 56 oranında hayır cevabı, % 44 oranında evet cevabı verilmiştir. Evet cevabı verenlerin de, bu soruyu sıraların arasını biraz açmak gibi ufak tefek düzenlemeler olarak algıladıkları görülmüştür. Sonuçlardan, sınıflarımızda hala standart sıra kürsü düzeninin aynı şekilde devam etmesinden dolayı esnek düzenlemelerin de yapılamadığı gözlenmektedir.

BÖLÜM V.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Okullarda yapılan anketlerde, öğrenciler okullarında sevdikleri şeyler sorusuna, sırasıyla sınıf ve bahçe olarak cevap vermişlerdir. Okulun yeni olması, spor, oyun alanı, laboratuvar ve kitaplıkların bulunması da sevilen özellikler arasındadır. 60. Yıl İlköğretim Okulu' nun öğrencileri, okulun resimli, renkli duvarından çok hoşlandıklarını özellikle belirtmişlerdir. Öğrenciler sınıflarının ise, aydınlık, serin, renkli, resimli olmasından, kitaplık ve askılık bulunmasından hoşlandıklarını belirtmişlerdir.

“Okulunuzun tek katlı ve bahçeye direkt çıkışlı olmasını ister misiniz?” sorusuna % 75 oranında hayır cevabının verilmesi, her ne kadar merdivenlerden hoşlanılmasa da, öğrencilerin okullarının büyük, gösterişli yapılar olmasını istediklerini düşündürmektedir.

Sevilmeyen şeyler arasında çok fazla merdivenin olması, koridorlar, bahçenin küçük ve ağaçsız olması, spor salonunun olmaması, sınıfların küçük olması, tuvaletlerin az olması sayılmaktadır. Sınıfta sevilmeyen şeyler ise, sınıfın küçük ve gürültülü olması, tebeşirli tahta olması gibi özelliklerdir.

Öğretmenler sekiz yıllık eğitimle meydana gelen değişikliklere, ağırlıklı olarak, olumlu yönde pek değişiklik olmadığı cevabını vermişlerdir. Okullara ek binalar yapıldığı, tam gün eğitime geçildiği ve spor sahalarının yapıldığı belirtilmektedir. Dershane ihtiyacının arttığı da özellikle vurgulanmıştır.

Farklı yaş grupları arasında problemler olduğu vurgulanmasına rağmen, bahçede ve diğer ortak alanlarda herhangi bir ayrıma gidilmediği belirtilmektedir. Öğretim metodlarında ise hala öğretmen merkezli öğretim anlayışının devam ettiği, sadece öğrencilerin daha fazla derse katılımının sağlanmaya çalışıldığı söylenmektedir.

Okullarında sevdikleri özelliklere ise, binalarının aydınlık ve yeni olmasını, merdivenlerin ve koridorların geniş olmasını, atelye, gösteri salonu ve spor salonunun olmasını ve bahçenin büyük olmasını sıralamışlardır. Sevmedikleri özellikler olarak ise, sınıfların dar ve kalabalık olması, koridorların ve merdivenlerin dar olması, çok katlı olması ve ilkokul birinci aşama ile ikinci aşamanın bir arada olması sayılmaktadır. Velilerin okulun gelişimi için yönetime katılmadıkları belirtilirken, okulun okul saatleri dışında pek fazla kullanılmadığı da ifade edilmiştir.

Yapılan araştırmada, okullarda farklı yaş gruplarının bir arada bulunmasının pek çok sakıncası görülmüştür. Bu sorunların önüne geçilebilmesi için, okullarda birkaç bölüme ayrılmış bahçe, sosyal alanlar hatta ayrı giriş çıkışlar düşünülmelidir. İlköğretim birinci aşama ile ikinci aşamanın sınıfları tasarımda ayrı olarak düşünülmelidir. Okul öncesi kısım zemin katta, tamamen diğerlerinden ayrılmış olmalıdır.

Katılımcı tasarımın amacı, çocukların eğitilmesi hakkında bilinen gerçeklerle, okullarda zamanla meydana gelen değişimler arasındaki açıkları kapatmak olmalıdır. Katılımcılıkla gerçekleştirilen bir tasarım, kullanıcıları okullarına yakınlaştırmaktadır. Bu durumun eğitim üzerindeki etkilerinin olumlu olacağı bir gerçektir.

Katılımcı tasarımda süreç, kullanıcıların, toplumun ve planlayıcıların katıldığı bir dizi seanslar halinde gerçekleştirilmelidir. Fikir çatışması halinde yeni tasarım alternatifleri geliştirilmeli, geri dönüşümlü olarak çalışılmalıdır. Anlaşma noktaları titizlikle korunmalıdır.

Katılımcı tasarımda takım çalışması ve grup aktiviteleri tasarımı yönlendiren temel faktördür. Öğrenciler de, şiir, resim gibi sanat aktiviteleriyle fikir üretimine katkıda bulunabilirler.

Katılımcı sürecin başlangıcında kullanıcıların ve toplumun katılımının sınırlarını çizmeyi amaçlayan bir strateji belirlenmelidir. Belirlenen stratejiler doğrultusunda adım adım ve geri dönüşümlü olarak ilerlenmelidir.

Katılımcı tasarım seanslarına fikirlerini rahatça beyan edebilen ve yaratıcı güçte kimseler katılmalıdır.

Katılımcı tasarımın amacı sadece bir okul tasarlamak değil, değişen anlayış ve pedagojik değişimler doğrultusunda, eğitim yöntemlerini tekrar gözden geçirmektir.

Gelecek yüzyıl için eğitimin geliştirilmesi, okulların yeniden yapılandırılmasıyla sağlanabilir. Bu da, kullanıcıların, ebeveynlerin ve toplumun koordine olmasını, aralarında engelsiz bir iletişimin sağlanmasını gerektirir.

KAYNAKLAR DİZİNİ

1. **Smith, O.W., Stanley, D. and Shores, J.H.**, Foundations of Curriculum Development, Harcourt Brace and World Inc., USA, 1957.
2. **Good, C.**, Dictionary of Education, Mc. Grawhill Co., New York, 1959.
3. **Oğuzkan, E.**, Eğitim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu, Ankara, 1974.
4. **Ertürk, S.**, Eğitimde Program Geliştirme, Yelkentepe Yayınları, Ankara, 1972.
5. **Çilenti, K.**, Eğitim Teknolojisi ve Öğretim, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara, 1988.
6. **Walker, M.**, 3 Basics For Better Student Output, Education Digest, May 1998, Vol. 63, Issue 9, p 15.
7. **Güvenç, B.**, İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi, 1974.
8. **İnceoğlu, M., Pulat, G.**, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
9. **İlköğretim Yapıları El Kitabı**, Temel Eğitim Pilot Projesi, Ankara, 1998.
10. **Hesapçioğlu, M.**, Temel Eğitim Kuramı ve Uygulamaları, Cumhuriyet Gazetesi, s: 2, 19.04.1997.
11. **Healy, T.**, School Reform and Student Diversity, Vol. 1, Issue 4, p 2.
12. **Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim**, Milli Eğitim Bakanlığı, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Ajans Türk Basın ve Basım A.Ş., Ankara, 1997.

13. **İpşiroğlu, Z.**, Eğitimde Yeni Arayışlar, Adam Yayınları, 1997.
14. **Tokay, S., Kalkan, H., Yüksel, Ş.**, 21. Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
15. **Adem, M.**, Uygun Eğitim Ortamı, Eğitim ve Bilim Dergisi, s 105, s 51.
16. **Riel, M.**, Educational Change in a Technology-Rich Environment, Journal of Research on Computing in Education, Summer 1994, Vol. 26, Issue 4, p 452.
17. **Organisation For Economic Co-Operation and Development**, New Technology and Its Impact on Educational Buildings, OECD, Paris, 1992, p 12.
18. **Brockett, D.**, Designing New Schools: A Community Affair, Education Digest, Feb. 1993, Vol. 58, Issue 6, p 24.
19. **Clynes, R.**, Adaptability and Flexibility in Educational Facilities, OECD, Paris, 1990.
20. **Kızıltan, A.**, Birleşik Amerika' da Eğitim ve İlkokul Planlaması, Yöntemler ve Eğilimler, İTÜ Yayınları, İstanbul, 1967.
21. **Beaudin, J., Sells, J.**, Hidden Opportunities, American School&University, Aug 98, Vol. 70, Issue 12, p 131.
22. **Chiara, J., Callender, J. H.**, Elementary and Secondary Schools, Time Saver Standarts For Building Types, Third Edition, Mc Grawhill Inc., New York, 1990.
23. **Bingler, S.**, Building A Learning Community, Techniques: Making Education&Career Connections, Feb 98, Vol. 73, Issue 2, p 12.
24. **Brubaker, W., Leggett, S., Cohades, A., Shapiro, A.**, Planning Flexible Learning Places, Mc Grawhill Inc, 1989.

25. **Skantze, A.**, What Is The Significance of The School Building?, Pedagogiska institutionen Stockholms Universitet, Stockholm, 1989.
26. **Ertürk, Z., Öztürk, K., Ertürk, S.**, 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
27. **Hebert, E.**, Design Matters: How School Environments Affects Children, Educational Leadership, Sep 98, Vol. 56, Issue 1, p 69.
28. **Hellberg, A.**, Att se, höra och andas i skolan, Gummessons Tryckeri AB, Solna, 1996.
29. **Şerefhanoglu, M.**, 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
30. **Sirel, H.**, 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, ..., 1993.
31. **Akersten, U.**, Skolhus som bast, Schweitz Offset AB, Stockholm, 1978.
32. **Palmer, C.**, Quantification of The Ecobehavioral Impact of a Soundfield Loudspeaker System in Elementary Classrooms, Journal of Speech, Language&Hearing Research, Aug 98, Vol. 41, Issue 4, p 819.
33. **Kıran, A.**, 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
34. **Ergen, Y.**, 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
35. **Agron, J.**, The Urban Challenge, American School&University, Jul 98, Vol. 70, Issue 11, p 18.

36. Şengezer, B., Koç, E., 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
37. Çelikhan, S., 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
38. Keleş, G., Usta, A., Çevik, S., 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.
39. Strickland, R., Designing The New American School: Schools For An Urban Neighborhood, Teachers College Record, Fall 94, Vol. 96, Issue 1, p 32.
40. Metzner, R., Feifer, I., On The Right Track, American School&University, Jul 98, Vol. 70, Issue 11, p 28.
41. Shane, H. G., Improving Education For The Twenty-First Century, Education Digest, April 1991, Vol. 56, Issue 8, p 12.
42. Sanoff, H., School Design, Van Nostrand Reinhold, New York, 1994.
43. 'Teachers and School Building' Programme on Educational Building, PEB 7, Paris, Sept. 1976.
44. Programme on Educational Building, School Building To-day and To-morrow, PEB 1, Paris, 1976.
45. Bektaş, C., 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 46, 1993.
46. Yüğrük, N., Aknesil, A., 21.Yüzyıla Doğru Eğitim Yapıları Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, İstanbul, 1993.

47. **A Report From Educational Laboratories, Profiles of Significant Schools-Schools Without Walls,**
48. **Building Bulletin 40, What is The Significance of The School Building, Pedagogiska Institutionen Stockholms Universitet 1989.**
49. **Elementary Schools, American School&University, Nov 1996, Vol. 69, Issue 3, p 26.**
50. **Spaulding, Cheryl L., Motivation in the Classroom, McGraw-Hill, 1992.**
51. **Progressive Architecture Awards, Architecture, Vol. 87, Issue 4, p 64.**
52. **Toch, T., Whittling The Future School, US News&World Report 8/16/93, Vol. 115, Issue 7, p 50.**
53. **Smrekar, C., The Organizational and Political Threats to School-Linked Integrated Services, Educational Policy, May 1998, Vol. 12, Issue 3, p 284.**
54. **Englert, C., Mariage, T., Accelerating Reading Progress in Early Literacy Project Classrooms Three Exploratory Studies, Remedial & Special Education, May/June 98, Vol. 19, Issue 3, p 142.**
55. **Schools-Technological Innovations, American City&County, Sep. 98, Vol. 113, Issue 10, p 96.**
56. **Sperber, R., New Schools For Chelsea, Journal of Education, 1994, Vol. 176, Issue 1, p 109.**
57. **Spoor, D., Planning For Accessibility, American School&University, Oct. 97, Vol. 70, Issue 2, p 14.**

58. **Aiken, M., Hawley, D.,** Designing An Electronic Classroom For Large College Courses, THE Journal, Sep. 95, Vol. 23, Issue 2, p 76.
59. **Farrar, E., Connolly, C.,** Improving Middle Schools In Boston, Educational Policy, Mar. 91, Vol. 5, Issue 1, p 4.
60. **Mapp, K.,** Making Family-School Connections Work, Education Digest, Dec 97, Vol. 63, Issue 4, p 36.
61. **Van Horn, R.,** Keeping Children Safe, Phi Delta Kappan, Apr 98, Vol. 79, Issue 8, p 633.
62. **Spoor, D.,** Exploring What's Ahead, American School&University, Jan 98, Vol. 70, Issue 5, p 42.
63. **Schmidt Jr.,** Public Schools, Educational Leadership, Sep 94, Vol. 52, Issue 1, p 61.
64. **Nixon, C.,** Middle Aged Thinking, American School&University, Aug 98, Vol. 70, Issue 12, p 148.
65. **Organisation For Economic Co-Operation And Development,** Building For School And Community, OECD, Paris, 1979.
66. **Howard, P., Smith, K.,** Designing Buildings For A Technology of Education, British Thesis, Institute of Advanced Architectural Studies, University of York, Apr. 1982.
67. **Jesus, R.,** Design Guidelines For Montessori Schools, Center For Architecture and Urban Planning Research, University of Wisconsin-Milwaukee, 1987.
68. **İlkokul Yapıları-Tip Projeler ve Açıklamalar,** T.C. Bayındırlık Bakanlığı, Yapı İşleri Genel Müdürlüğü.

69. **Gage, N. L., Berliner, D. C.**, Educational Psychology, Third Edition, Houghton Mifflin Co., Boston, 1984.
70. **Lang, P.**, Rebels With Causes, Peter Lang Publishing Inc., New York, 1989.
71. **Hargreaves, D. H.**, The Challenge For The Comprehensive School Culture, Curriculum and Community, Routledge, London, 1990.
72. **Purkis, S.**, A Teacher's Guide To Using School Buildings, Hythe Offset, Colchester, England, 1993.
73. **Berg, F.**, Acoustics&Sound Systems in Schools, Singular Publishing Group Inc., California, 1993.
74. **American National Standard Guide For Educational Facilities**, Lighting, Illuminating Engineering Society of North America, New York, 1988.
75. **Fields, M., Boesser, C.**, Constructive Guidance and Discipline: Preschool and Primary Education, Macmillan Publishing Company, New York, 1994.
76. **Moran, C., Stobbe, J. and Others**, Key To The Classroom, Corwin Press Inc., California, 1992.
77. **Schwartz, S., Pollishulce, M.**, Creating The Child-Centred Classroom, Richard C. Owen Publishers Inc., New York, 1991.
78. **Gretchko Elementary School**, Michigan, American School&University, Nov 97, Vol. 70, Issue 3, p 34.
79. **Dehrli Elementary School**, Michigan, American School&University, Nov. 97, vol. 70, Issue 3, p 36.

80. **Isaac, A.**, Teacher-Perceived Work Autonomy: The Concept and Its Measurement, Educational&Psychological Measurement, Feb. 1999, Vol. 59, Issue 1, p 58.
81. **Award-Winning And Other Outstanding Buildings**, American School&University, Nov. 97, Vol. 70, Issue 3, p 73.
82. **Facing Challenges**, American School&University, Dec. 1998, Vol. 71, Issue 4, p 172.
83. **Ravitch, D.**, Student Performance, The National Agenda in Education, Brookings Review, Winter 1999, Vol. 17, Issue 1, p 12.
84. **Rose, T.**, Middle School Teachers: Using Individualized Instruction Strategies, Intervention in School&Clinic, Jan. 1999, Vol. 34, Issue 3, p 137.
85. **Carlson, E., Sroufe, A.**, Early Environmental Support and Elementary School Adjustment as Predictors of School Adjustment in Middle Adolescence, Journal of Adolescent Research, Jan. 1999, Vol. 14, Issue 1, p 72.
86. **PEB Papers**, Under One Roof- The Integration of Schools and Community Services in OECD Countries, OECD, 1998.
87. **Sağlam, M.**, TBMM 1997 Yılı Bütçe Raporu, Ders Aletleri Yapım Matbaası, Ankara, 1996.
88. **Milli Eğitim**, Milli Eğitim Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1998.

Ek- A
Anket Formu

OKUL ADI:

TARİH:

SINIF:

YAS:

Derslikler

1. Derslerde gruplar halinde çalışır mısınız?

[ ] Evet

[ ] Hayır

2. Okulunuzda genel olarak dersler nasıl işlenmektedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

[ ] Bağımsız olarak

[ ] Küçük gruplar halinde

[ ] Büyük gruplar halinde

[ ] Tüm sınıf olarak

3. Okulunuzda derslerin nasıl işlenmesini tercih edersiniz?

[ ] Bağımsız olarak

[ ] Küçük gruplar halinde

[ ] Büyük gruplar halinde

[ ] Tüm sınıf

Niçin?

4. Okulunuzda iki ya da daha fazla sınıfın birleştirildiği dersler oluyor mu?

[ ] Evet

[ ] Hayır

5. Sınıfınızın mevcudu konusunda ne düşünüyorsunuz?

Çok fazla

Çok az

Olması gerektiği kadar

6. Bazı derslerin farklı dersliklerde, farklı öğretmenler tarafından verilmesini istermisiniz?

Evet

Hayır

7. Okulunuzda en çok sevdiğiniz üç şey nedir?

a.

b.

c.

8. Okulunuzda sevmediğiniz üç şey nedir? Bunları nasıl değiştirmek istersiniz?

a.

b.

c.

9. Okulunuzda boş zamanlarınızı geçirdiğiniz yerlerin isimlerini yazar mısınız? Niçin bu mekanları tercih ediyorsunuz?

10. Okulunuzda çalışmalarınızı sergileyebileceğiniz yerler var mı?

Evet

Hayır

Varsa, bunlar nerededir?

Dış Mekanlar

11. Okulunuzdaki dış mekanları hangi zamanlarda kullanırsınız? (Seçenekleri kullanım sıklığına göre 1'den 4'e kadar numaralandırınız. 1: En sık, 4: En az)

- Programdaki saatlerde
 Okuldaki boş vakitlerimde
 Okul sonrasındaki ve hafta sonlarındaki boş vakitlerimde

12. Okulunuzdaki dış mekanları okul dışında da kullanmak ister misiniz?

- Evet
 Hayır

13. Okulunuzda şu an olmayan ne tür dış mekanlara sahip olmayı isterdiniz?

14. Okulunuzda kendinizden büyük veya küçük öğrencilerle birarada olmak istiyor musunuz?

- Evet
 Hayır

15. Okulunuzda kütüphane var mı?

- Evet
 Hayır

Teçhizat ve donatım

16. Sınıfınızdaki mobilya, sıra, sandalye gibi eşyaların yerlerini değiştirebiliyor musunuz?

- Evet
 Hayır

Eğer eşyaların yerlerini değiştirebiliyorsanız, ne tür değişiklikler yapıyorsunuz?

17. Sınıflarınızda farklı aktiviteler için daha fazla alan olmasını ister misiniz?

- Evet
 Hayır

Cevabınız evetse, ne tür mekanlar olmasını isterdiniz?

18. Okulunuzun tek katlı olmasını ve sınıfınızdan bahçeye direkt çıkış olmasını ister misiniz?

[ ] Evet

[ ] Hayır

19. Sınıfınızda hoşlandığınız iki şeyi yazınız.

a. Niçin?

b. Niçin?

20. Sınıfınızda hoşlanmadığınız iki şeyi yazınız.

a. Niçin?

b. Niçin?

Ek-B

Anket Formu

TARİH:

OKUL ADI:

Bu sorular, çalışmakta olduğunuz okulu mekansal olarak analiz etmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu nedenle soruların bu bağlamda cevaplandırılması gerekmektedir.

1. Okulunuzun mevcudu konusunda ne düşünüyorsunuz?

[ ] Çok fazla

[ ] Normal

[ ] Çok iyi

2. 8 yıllık eğitime geçilmesiyle sizce okullarda mekansal olarak ne gibi değişimler oldu?

* Sınıf düzenlerinde değişiklikler oldu mu? Olduysa, bunlar nelerdir?

3. Okulunuzda farklı yaş gruplarındaki öğrenciler arasında problemler oluyor mu?

Eğer oluyorsa, bunları önlemek için bir ayrıma gidildi mi? Bunlar nelerdir?

4. Okul bahçesinde ve diğer ortak alanlarda bütün sınıflar bir arada mı bulunuyor?

[ ] Evet

[ ] Hayır

5. Derslerde nasıl bir öğretim metodu izliyorsunuz?

Dersleri ben anlatırım.

Öğrenciler hazırlanarak dersi anlatırlar.

Dersleri öğrencilerin de katılımını sağlayarak ben anlatıyorum.

6. Okulunuzda sevdiğiniz üç özellik nedir? (Mekansal olarak)

7. Okulunuzda sevmediğiniz üç özellik nedir?

8. Öğrencilerin aileleri okulda, okulun ve öğretimin geliştirilmesi amacıyla aktiviteler yapıyorlar mı?

Evet

Hayır

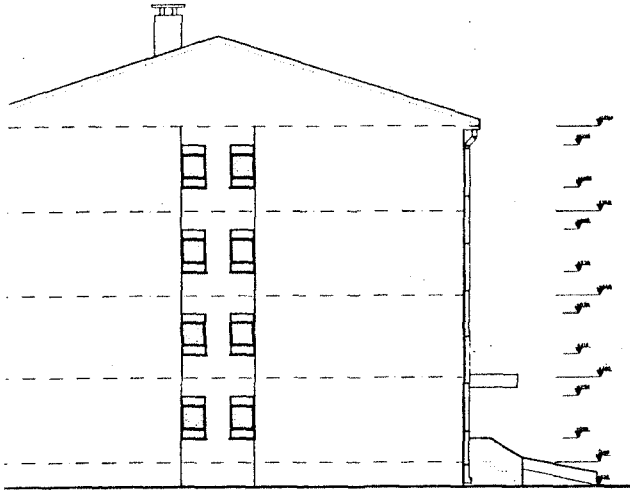
9. Okulunuz okul saatleri dışında kullanılıyor mu?

Evet

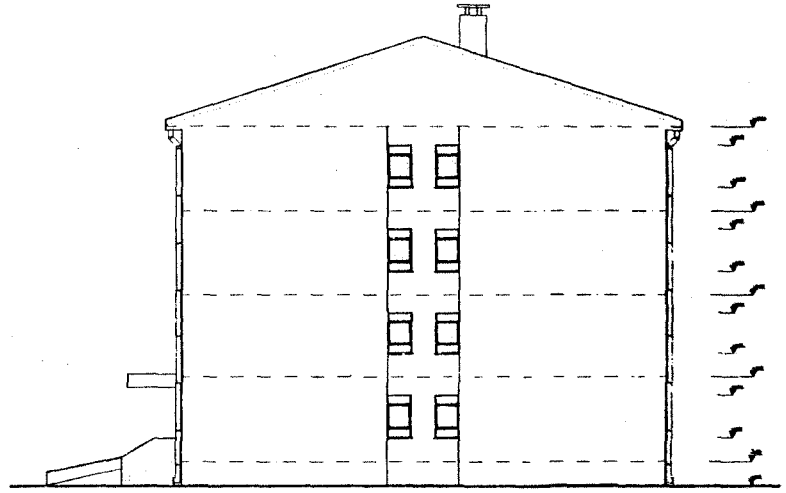
Hayır

Ek - C

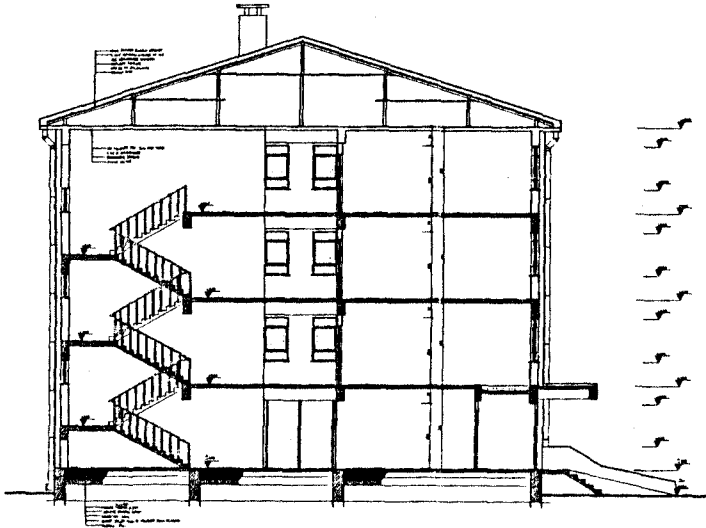
16 Derslikli Temel Eğitim Projesi
(60. Yıl İ.Ö.O.)

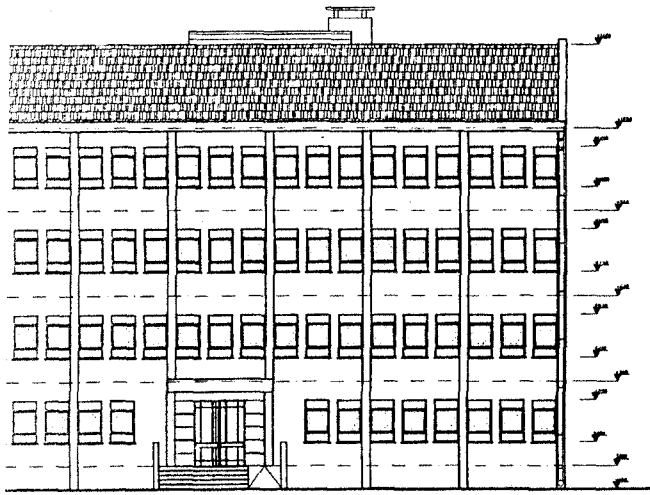
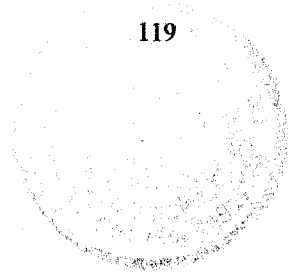
SOL YAN CEPHE

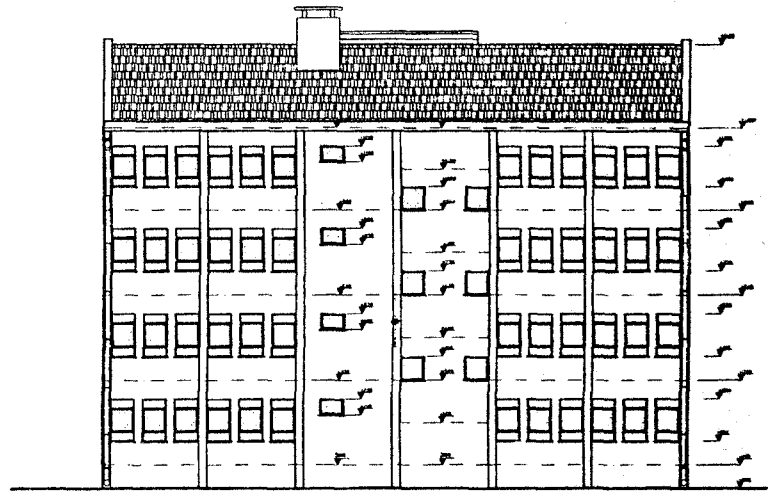
SAG YAN CEPHE

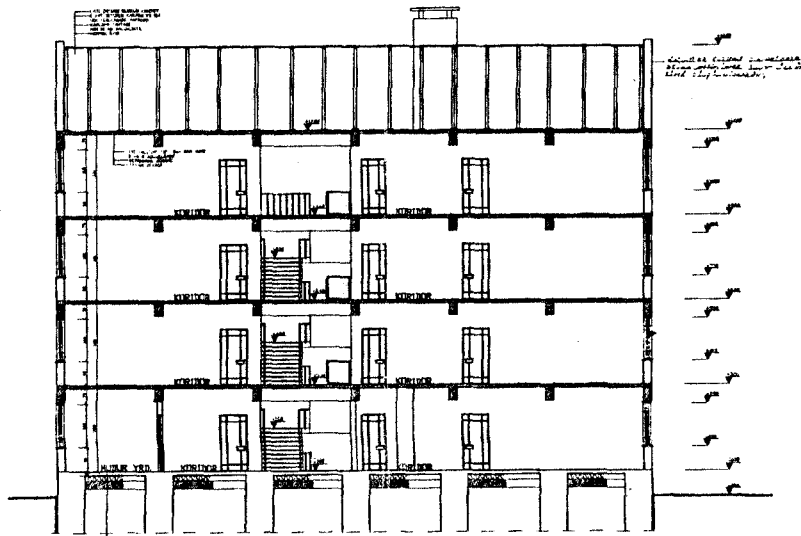
B-B KESİTİ				
ÖLÇÜ	YERİ	YERİ	YERİ	YERİ
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
2.00	2.00	2.00	2.00	2.00
3.00	3.00	3.00	3.00	3.00
4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
6.00	6.00	6.00	6.00	6.00
7.00	7.00	7.00	7.00	7.00
8.00	8.00	8.00	8.00	8.00
9.00	9.00	9.00	9.00	9.00
10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
11.00	11.00	11.00	11.00	11.00
12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
13.00	13.00	13.00	13.00	13.00
14.00	14.00	14.00	14.00	14.00
15.00	15.00	15.00	15.00	15.00
16.00	16.00	16.00	16.00	16.00
17.00	17.00	17.00	17.00	17.00
18.00	18.00	18.00	18.00	18.00
19.00	19.00	19.00	19.00	19.00
20.00	20.00	20.00	20.00	20.00
21.00	21.00	21.00	21.00	21.00
22.00	22.00	22.00	22.00	22.00
23.00	23.00	23.00	23.00	23.00
24.00	24.00	24.00	24.00	24.00
25.00	25.00	25.00	25.00	25.00
26.00	26.00	26.00	26.00	26.00
27.00	27.00	27.00	27.00	27.00
28.00	28.00	28.00	28.00	28.00
29.00	29.00	29.00	29.00	29.00
30.00	30.00	30.00	30.00	30.00
31.00	31.00	31.00	31.00	31.00
32.00	32.00	32.00	32.00	32.00
33.00	33.00	33.00	33.00	33.00
34.00	34.00	34.00	34.00	34.00
35.00	35.00	35.00	35.00	35.00
36.00	36.00	36.00	36.00	36.00
37.00	37.00	37.00	37.00	37.00
38.00	38.00	38.00	38.00	38.00
39.00	39.00	39.00	39.00	39.00
40.00	40.00	40.00	40.00	40.00
41.00	41.00	41.00	41.00	41.00
42.00	42.00	42.00	42.00	42.00
43.00	43.00	43.00	43.00	43.00
44.00	44.00	44.00	44.00	44.00
45.00	45.00	45.00	45.00	45.00
46.00	46.00	46.00	46.00	46.00
47.00	47.00	47.00	47.00	47.00
48.00	48.00	48.00	48.00	48.00
49.00	49.00	49.00	49.00	49.00
50.00	50.00	50.00	50.00	50.00
51.00	51.00	51.00	51.00	51.00
52.00	52.00	52.00	52.00	52.00
53.00	53.00	53.00	53.00	53.00
54.00	54.00	54.00	54.00	54.00
55.00	55.00	55.00	55.00	55.00
56.00	56.00	56.00	56.00	56.00
57.00	57.00	57.00	57.00	57.00
58.00	58.00	58.00	58.00	58.00
59.00	59.00	59.00	59.00	59.00
60.00	60.00	60.00	60.00	60.00
61.00	61.00	61.00	61.00	61.00
62.00	62.00	62.00	62.00	62.00
63.00	63.00	63.00	63.00	63.00
64.00	64.00	64.00	64.00	64.00
65.00	65.00	65.00	65.00	65.00
66.00	66.00	66.00	66.00	66.00
67.00	67.00	67.00	67.00	67.00
68.00	68.00	68.00	68.00	68.00
69.00	69.00	69.00	69.00	69.00
70.00	70.00	70.00	70.00	70.00
71.00	71.00	71.00	71.00	71.00
72.00	72.00	72.00	72.00	72.00
73.00	73.00	73.00	73.00	73.00
74.00	74.00	74.00	74.00	74.00
75.00	75.00	75.00	75.00	75.00
76.00	76.00	76.00	76.00	76.00
77.00	77.00	77.00	77.00	77.00
78.00	78.00	78.00	78.00	78.00
79.00	79.00	79.00	79.00	79.00
80.00	80.00	80.00	80.00	80.00
81.00	81.00	81.00	81.00	81.00
82.00	82.00	82.00	82.00	82.00
83.00	83.00	83.00	83.00	83.00
84.00	84.00	84.00	84.00	84.00
85.00	85.00	85.00	85.00	85.00
86.00	86.00	86.00	86.00	86.00
87.00	87.00	87.00	87.00	87.00
88.00	88.00	88.00	88.00	88.00
89.00	89.00	89.00	89.00	89.00
90.00	90.00	90.00	90.00	90.00
91.00	91.00	91.00	91.00	91.00
92.00	92.00	92.00	92.00	92.00
93.00	93.00	93.00	93.00	93.00
94.00	94.00	94.00	94.00	94.00
95.00	95.00	95.00	95.00	95.00
96.00	96.00	96.00	96.00	96.00
97.00	97.00	97.00	97.00	97.00
98.00	98.00	98.00	98.00	98.00
99.00	99.00	99.00	99.00	99.00
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

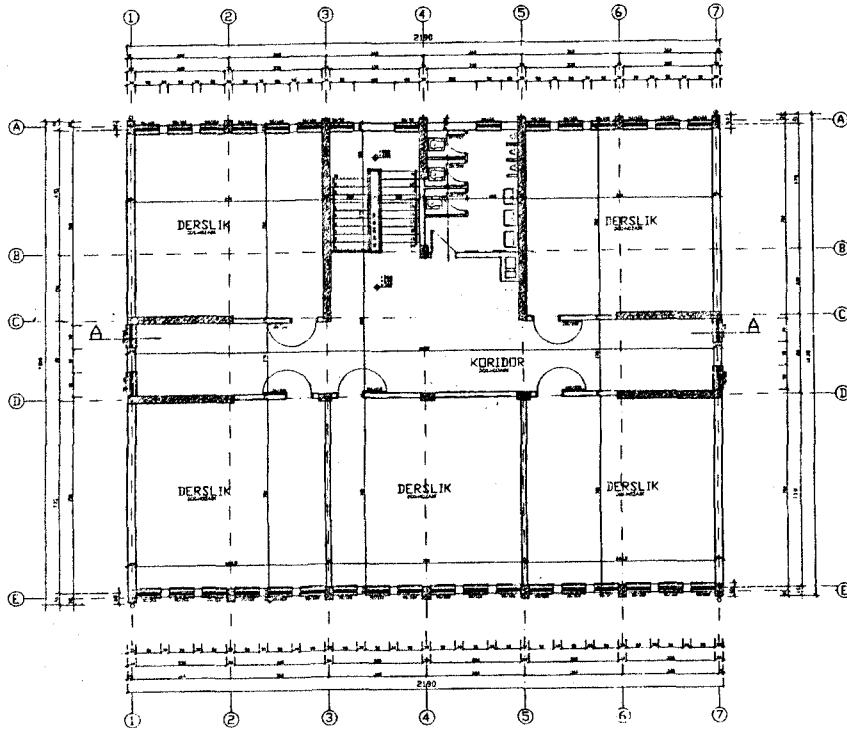
ON CEPHE

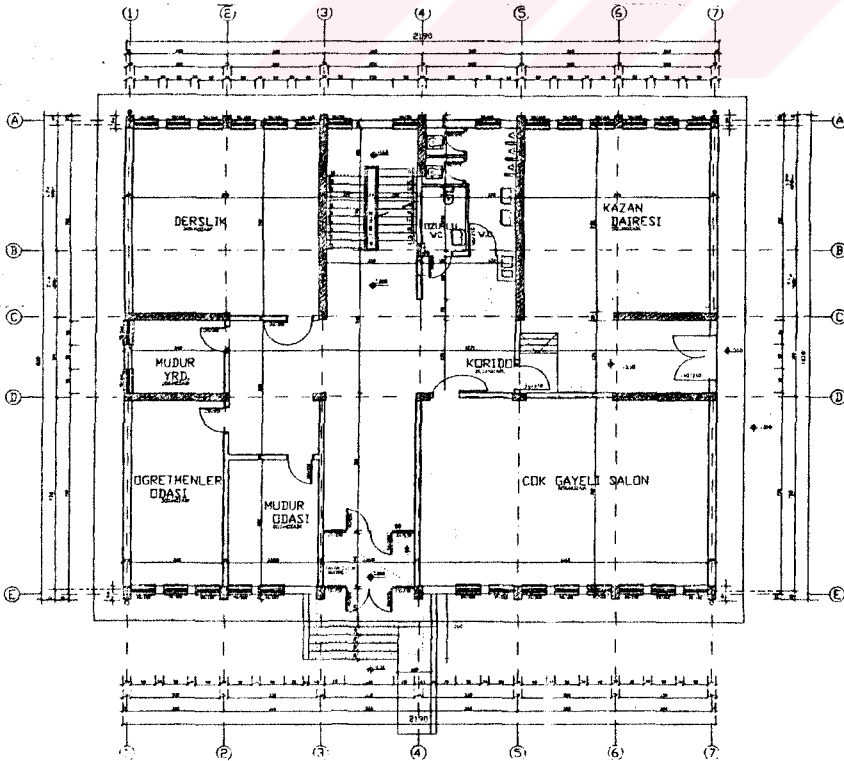
ARKA CEPHE

A-A KESITI

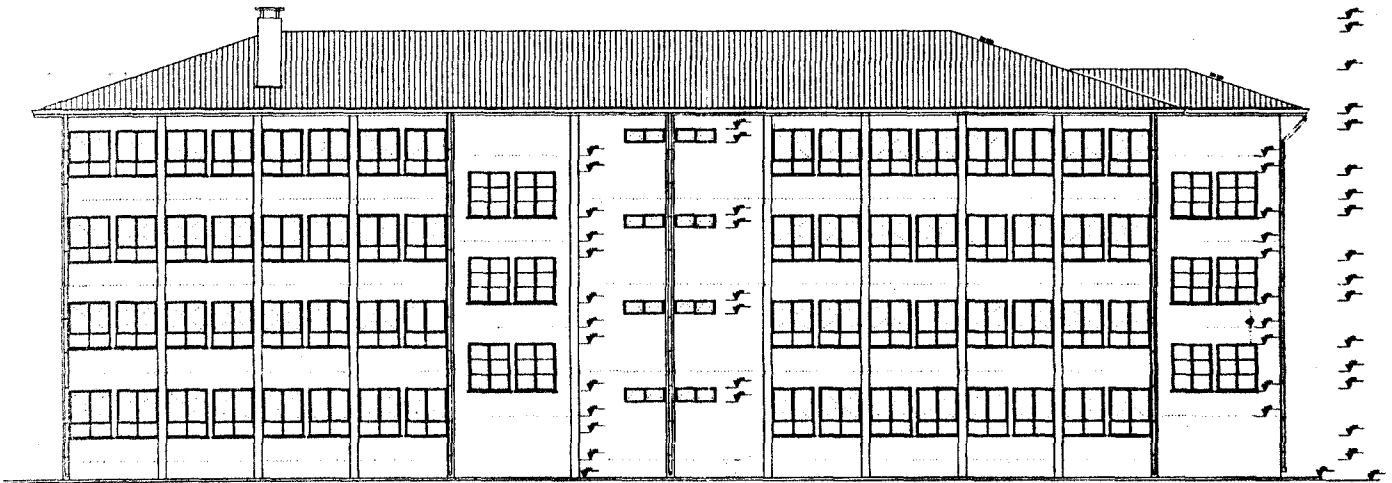
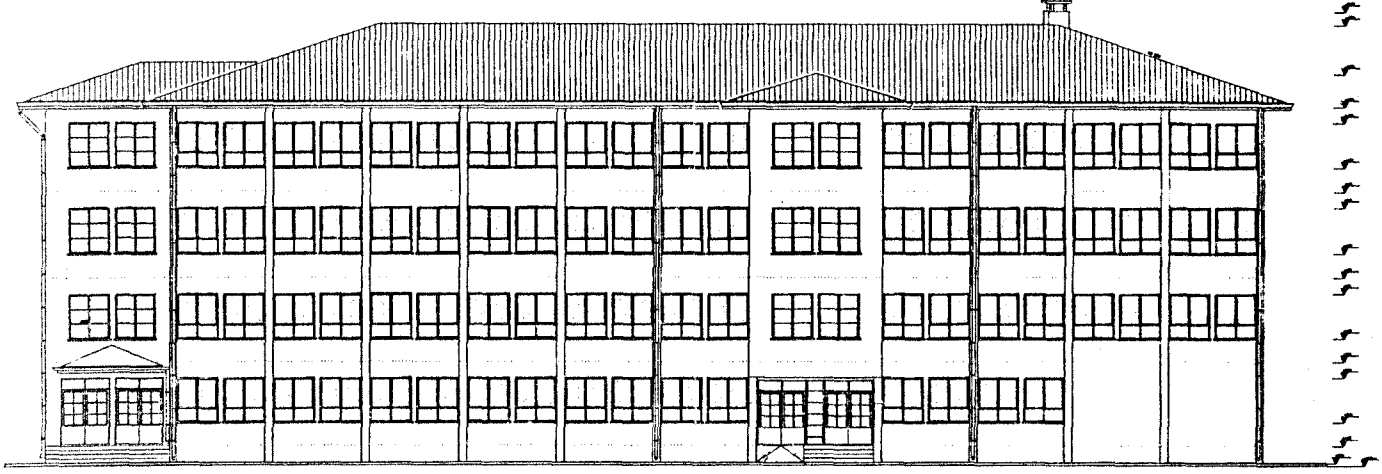

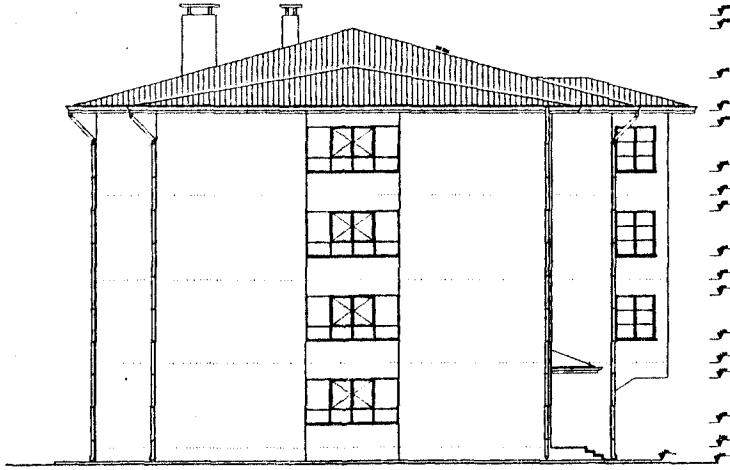
T.C. BAĞINDIRLIK BAKANLIĞI YAPILAR İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ				
NO	AD	ÖLÇEK	YAPILAN İŞ	YERİ
1	NORMAL KAT PLANI	1/50	1983/11/11	
MÜHÜRLEME VE İZLENİMLERİN GÖZLENEBİLMESİ İÇİN				
MÜHÜR	İZLENİM	İZLENİM	İZLENİM	İZLENİM
YAPILAN İŞİN İZLENİMİ				

T.C. BAĞINDIRLIK BAKANLIĞI YAPILAR İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ				
NO	AD	ÖLÇEK	YAPILAN İŞ	YERİ
1	ZEMİN KAT PLANI	1/50	1983/11/11	
MÜHÜRLEME VE İZLENİMLERİN GÖZLENEBİLMESİ İÇİN				
MÜHÜR	İZLENİM	İZLENİM	İZLENİM	İZLENİM
YAPILAN İŞİN İZLENİMİ				

Ek - D

40 Derslikli Temel Eğitim Projesi
(Cengiz Topel İ.Ö.O., Türk-İsveç İ.Ö.O.)

TC BAYINDIRLIK VE ŞEHİR BAKANLIĞI YAPILAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TIP EĞİTİM OKULU (10403 Y/A2)

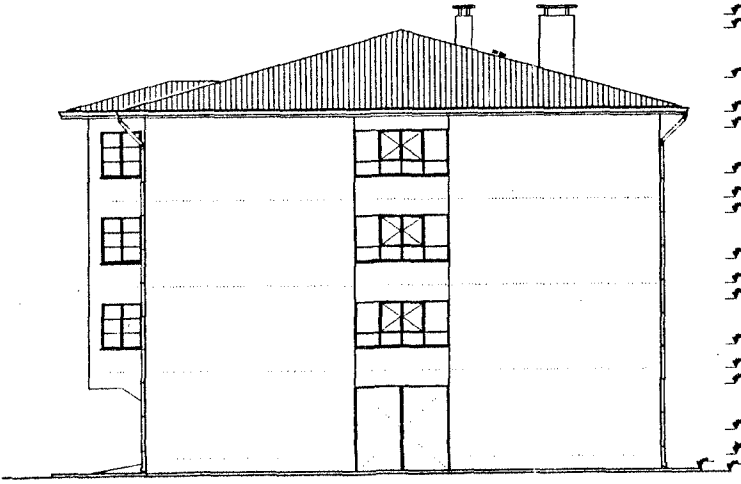
ALANININ VE İNŞAATININ DURUMU / İNŞAATININ DURUMU / İNŞAATININ DURUMU
VE İNŞAATININ DURUMU / İNŞAATININ DURUMU / İNŞAATININ DURUMU

SOL YAN CEPHE	ÖLÇEK	1/50	ŞİFİR	1/5
---------------	-------	------	-------	-----

İ.S.T. BAĞIMLILIK VE İZLENİMLERİNE İLİŞKİN SÜRE MÜDÜRLÜĞÜ

BAĞIMLILIK	İZLENİMLERİNE	İLİŞKİN	SÜRE
BAĞIMLILIK	İZLENİMLERİNE	İLİŞKİN	SÜRE
BAĞIMLILIK	İZLENİMLERİNE	İLİŞKİN	SÜRE
BAĞIMLILIK	İZLENİMLERİNE	İLİŞKİN	SÜRE

BAĞIMLILIK VE İZLENİMLERİNE İLİŞKİN SÜRE MÜDÜRLÜĞÜ

TC BAYINDIRLIK VE ŞEHİR BAKANLIĞI YAPILAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TIP EĞİTİM OKULU (10403 Y/A2)

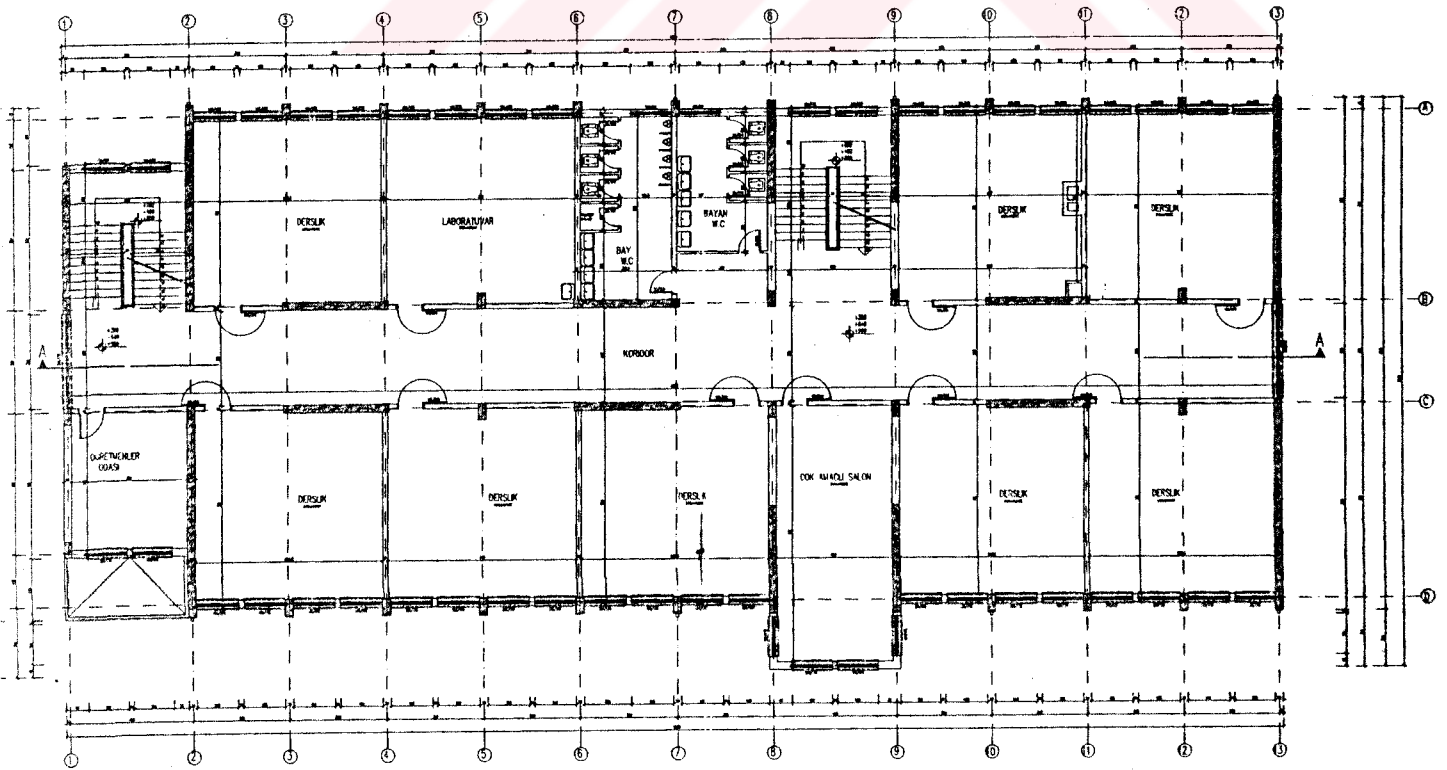
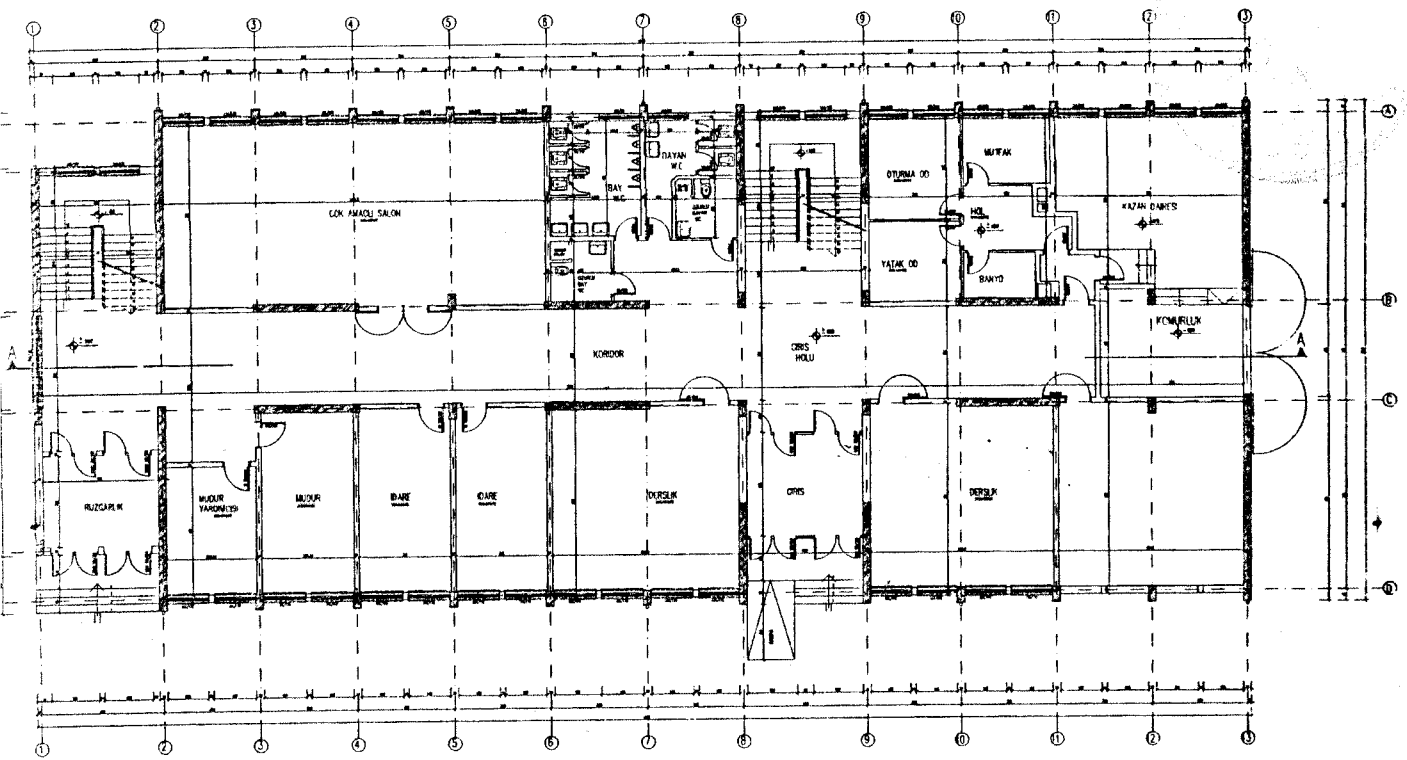
ALANININ VE İNŞAATININ DURUMU / İNŞAATININ DURUMU / İNŞAATININ DURUMU
VE İNŞAATININ DURUMU / İNŞAATININ DURUMU / İNŞAATININ DURUMU

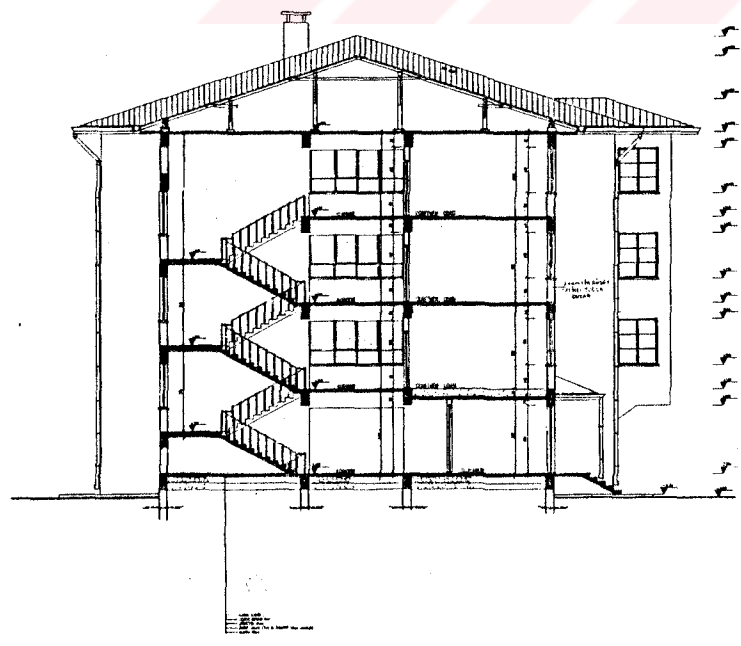
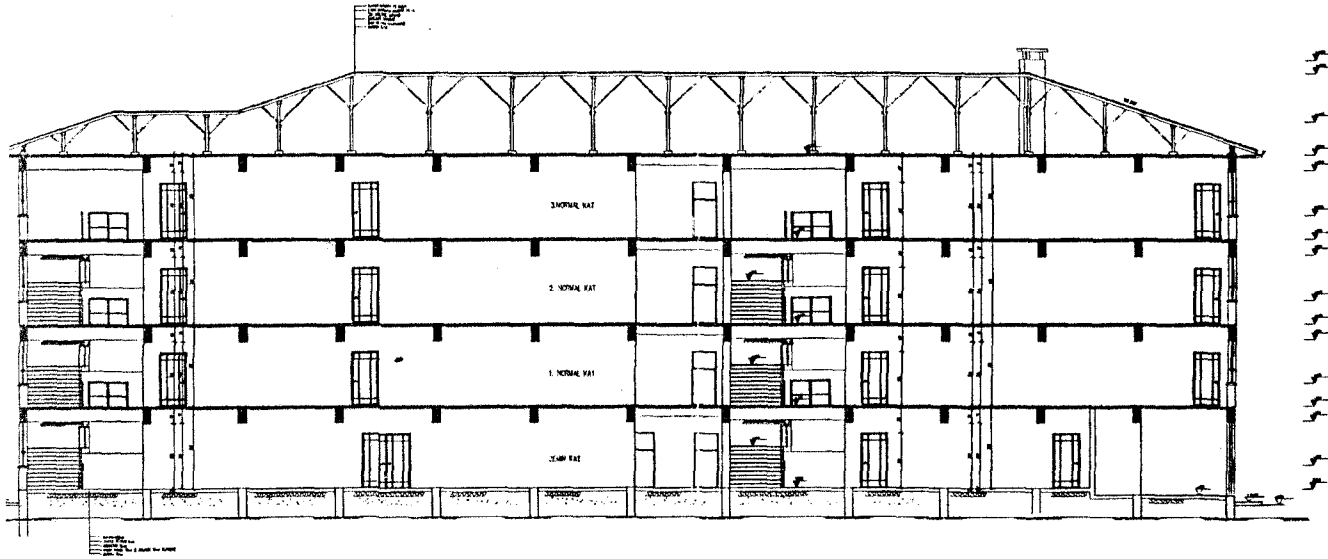
SAG YAN CEPHE	ÖLÇEK	1/50	ŞİFİR	1/5
---------------	-------	------	-------	-----

İ.S.T. BAĞIMLILIK VE İZLENİMLERİNE İLİŞKİN SÜRE MÜDÜRLÜĞÜ

BAĞIMLILIK	İZLENİMLERİNE	İLİŞKİN	SÜRE
BAĞIMLILIK	İZLENİMLERİNE	İLİŞKİN	SÜRE
BAĞIMLILIK	İZLENİMLERİNE	İLİŞKİN	SÜRE
BAĞIMLILIK	İZLENİMLERİNE	İLİŞKİN	SÜRE

BAĞIMLILIK VE İZLENİMLERİNE İLİŞKİN SÜRE MÜDÜRLÜĞÜ

TE. BAĞKÖRÜN VE GÖN BAĞKÖRÜ İKİ KESİM KESİMİ.

TIP EĞİTİM OKULU (10403 Y.)

1/50

NO	İSİM	İMZA	TARİH
1	PROJE SİZE MÜHÜRÜ		
2	BAĞKÖRÜN VE GÖN MÜHÜRÜ		

ÖZGEÇMİŞ

Kutlu Sevinç KAYHAN, 07.05.1975 yılında Sakarya' da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Sakarya' da tamamladı. 1992-1996 yılları arasında Anadolu Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünde eğitimini tamamladı. 1996 yılında Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. 1996-1997 öğretim yılında Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Bölümünde Yüksek Lisans eğitimine başladı. Halen bu görevine devam etmektedir.

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**